

SZKOŁY ARTYSTYCZNE

Między wolnością sztuki a rygorami nauki

Specyfika uczelni artystycznych skłania do odmiennej nie-co interpretacji konwencji szkoły naukowej, tutaj nazywanej szkołą artystyczną, a to z kilku powodów: po pierwsze, warsztat twórczy znajduje się poza murami uczelni; po drugie, osiągnięcia artystyczne (odpowiedniki twórczych opracowań naukowych) powstają w pracowniach artystów, są przedstawione w wydawnictwach, w galeriach i muzeach, w salach teatralnych i koncertowych, na planie filmowym i w studio telewizyjnym; po trzecie, uczelnie artystyczne przygotowują do praktyki artystycznej wspieranej teorią poszczególnych dyscyplin i kształcą w zakresie kultury humanistycznej niezbędnej dla rozumienia, przeżywania i twórczej interpretacji tradycji; po czwarte, kierunki badań artystycznych są ustalane w specyficznych, a nie-rzadko i polemicznych związkach pomiędzy światem a światem sztuki i instytucjami ruchu artystycznego, a wreszcie z systemami, metodami i stylem dydaktyki na uczelniach; po piąte, aplikacje tych nowych kierunków w dydaktyce mają prawo do oczywistego i trudnego do ustalenia przesunięcia w czasie, co nie wyklucza również sytuacji odwrotnej, gdy to nowatorska idea dydaktyczna staje się ważnym źródłem zmian w twórczości artystycznej; po szóste, najważniejszy jest przekaz uczniowi idei i umiejętności wprost z ręki mistrza i przeważa nad możliwym, ale nie zawsze koniecznym, ujęciem systematyzującym (dzieła sztuki poprzedzają swymi formalnymi wynalazkami teoretyczne spekulacje); po siódme, nakładanie się rozlicznych związków w kręgach artystycznych oddziaływań przekracza założone struktury uczelnianych kierunków kształcenia i metod praktykowanych w czasie studiów, a ponadto obyczaj środowiskowy nakazuje ogłaszać nowe idee i nowe formuły dzieł poza murami akademii.

W akademiach szkoły artystyczne kształtują się na trzy sposoby: 1 – przez kontynuację tradycji warsztatu artystycznego mistrza założyciela i jest to szkoła artystyczna w najpowszechniejszym jej rozumieniu; 2 – przez narastanie w linii tradycji warsztatowej wielu prób jej opisu, kodyfikacji i interpretacji teoretycznych (ten typ szkoły zbliża ją do pojęcia szkoły naukowej); 3 – przez wprowadzenie do akademii formuły otwartej na doświadczenie aktualnych kierunków badań artystycznych i poddanie sprawdzeniu ich przydatności.

Z wymienionych tutaj powodów, a także ze względu na późne ukształtowanie się porównywalnych kryteriów i tytułów akademickich pomiędzy uczelniami artystycznymi a tradycją uniwersytecką (2002), niektóre reguły właściwe dla szkół naukowych nie będą spełniane w wypadku szkół artystycznych. Pracownia lub klasa mistrzowska, z której wywodzi się absolwent (stopnie magisterskie nadaje się od 1963 r.), są o wiele istotniejsze niż powiązania z opiekunem artystycznym

(odpowiednik promotora) przy przewodach kwalifikacyjnych I st. (odpowiednik stopnia doktora). Ideowe i warsztatowe powiązania kształtują się także poza systemem akademickim w strukturach ruchu artystycznego w swobodnym, by nie rzec „kawiarnianym”, krążeniu idei. Te mogą być silniejsze niż wszelkie inne związki. Odmienne stylistyka dzieł wykładowców nie musi oznaczać różnych szkół artystycznych, lecz może wynikać z metody dziedziczonej po mistrzu założycielu. Ponadto ASP, AMuz, Wydziały Zamiejsce krakowskiej PWST różnią się między sobą ze względu na materię sztuk, jakie reprezentują. Różni je także czas i okoliczności ustanowienia. Uczelnia plastyczna pojawia się jako projekt dla przyszłości bez oparcia w środowisku artystycznym, które sama wykreuje w ciągu dziesięcioleci. Jej znaczenie potwierdzi dopiero po dziesięciu latach istnienia oryginalna twórczość absolwentów. Uczelnia muzyczna tworzy się w wyniku dążeń początkowego ambitnego środowiska muzyków i entuzjastów muzyki. Wydziały Zamiejsce krakowskiej uczelni teatralnej pojawiają się najpóźniej po kilku próbach tworzenia studiów aktorskich przy teatrach – Polskim i Lalek, w sytuacji już ugruntowanej sławy osiągnięć wrocławskich teatrów i Instytutu Badania Metody Aktorskiej.

Ale jest też powód, dla którego warto porównywać szkoły artystyczne i szkoły naukowe, a jest nim sama istota sztuki i nauki. Tak jak nauka, tak i sztuka stały się w obszarze cywilizacji łacińskiej uniwersalnymi dziedzinami twórczości. Pulsowanie nowych idei, zmiany i potwierdzenia paradygmatów, rozpowszechnianie się różnych „-izmów” ponad wszelkimi granicami – państw i instytucji, jest cechą wspólną nauki i sztuki, uniwersytetu i akademii.

Jedni z nas dążą do prawdy, do zgłębiania prawd wiecznych, do odkrycia prawdy o przyrodzie i o człowieku, do zastosowania wiedzy do tworzenia użytecznych narzędzi i urządzeń, i tych nazywamy uczonymi, a inni poświęcają się tworzeniu „nowych epifanii piękna” – tych nazywamy artystami.

Wyższe uczelnie artystyczne nie są izolowanymi wyspami. Praca formacyjna w tych uczelniach, jak i twórczy udział artystów w pomyślnym rozwoju społeczeństwa nie zawsze są doceniane. Zdarzają się też nieoczekiwane przykłady zrozumienia sensu pracy artystów – tych w akademiach i tych poza nimi.

W 1968 r. znalazłem się z grupą koleżanek i kolegów na tzw. plenerze rzeźbiarskim w Fabryce Urządzeń Mechanicznych w Chocianowie pod Lubinem. Kiedy, nie dokończywszy niektórych prac, zbieraliśmy się jednak do wyjazdu, robotnicy zaproponowali nam dalszy pobyt na ich zaproszenie. Wdzięczny za taki gest zapytałem, jak się im podoba to, co robimy. – To się nam ani podoba, ani nie podoba. – To dla czego dla nas pracujecie? – pytałem dalej. – Zastanawialiśmy

się nad tym, co robicie, i widzieliśmy, że robicie zawsze coś nowego, że zmieniacie projekty. My musimy robić dokładnie to, co nam każą. I tak sobie pomyśleliśmy, że dobrze jest, że są jeszcze w Polsce takie wariaty, co robią, co chcą, a nie to, co im każą. To, co my robimy, te maszyny, to pójdzie na złom, bo się zużyje, bo zmienia się technologie. Ale może to, co wy tutaj zrobiliście przy naszej pomocy, to właśnie przetrwa, bo będzie miało taką wartość, to i przetrwa pamięć o nas.

Rzeźby, które zrobiłem, przetrwały na fotografiach, w katalogach. Tak się złożyło, że zniszczono je w instytucjach kultury. Zastanawiam się dzisiaj nad odtworzeniem tych rzeźb, aby poświęcić je pamięci polskich robotników, ponieważ oni, w tamtych ponurych czasach, gdy obok nas przewały się sowieckie dywizje maszerujące na Pragę, powiedzieli mi, że najważniejsza jest wolność.

Składam najserdeczniejsze podziękowanie za współpracę koordynatorom uczelnianym paniom Marii Bąk z AMuz

i Ewie Han z ASP, prof. Wiesławowi Hejno za cierpliwość i opracowanie historii idei i dziejów kształcenia w sztuce aktorskiej we Wrocławiu i w Zamiejscowych Wydziałach PWST, pani mgr Aleksandrze Pijarowskiej i Andrzejowi Ładomirskiemu za opracowanie dotyczące tradycji AMuz, za udział w opracowaniach ASP prof. Michałowi Jędrzejewskiemu, prof. Łucji Skomorowskiej-Wilimowskiej, panom Andrzejowi Sajowi i Andrzejowi Kostołowskiemu, których opracowania stanowiły punkt wyjścia do prezentacji środowiska akademickiego sztuk pięknych i stosowanych, panu mgr. Jackowi Kotowiczowi z ASP za wytrwałe towarzyszenie naszym pracom i przekładanie na język techniki komputerowej, pracownikom archiwów i administracji uczelnianych oraz wszystkim Magnificencjom Rektorom, Paniom i Panom Dziekanom uczelni artystycznych za współdziałanie, pomoc i protekcję, Profesorom artystom za wyrozumiałość i współpracę.

Zbigniew Makarewicz

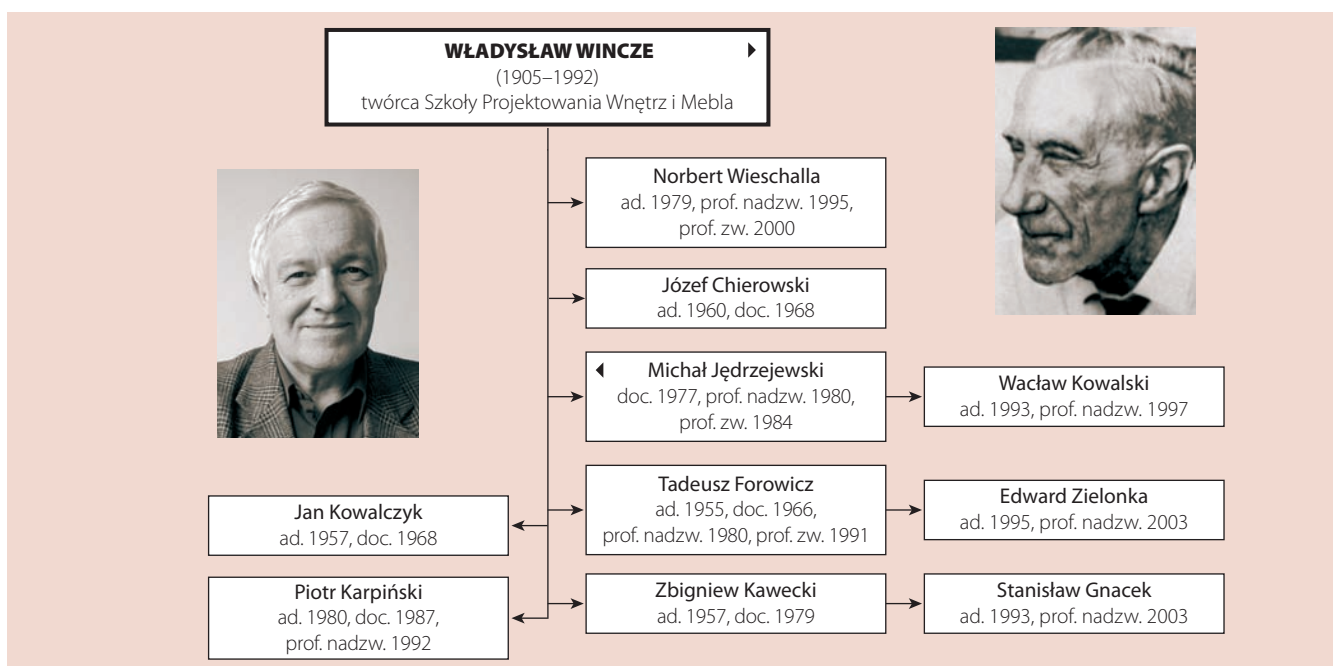
SZKOŁY ARTYSTYCZNE AKADEMII SZTUK PIĘKNYCH

Szkoła Projektowania Wnętrz i Mebla

Jej twórcą był **Władysław Wincze** wywodzący się z kręgu „Ładu”, warszawskiej spółdzielni artystów plastyków, zwanego czasem „polskim art deco”. W twórczości uczniów W. Winczego i w ich dydaktyce widać zarówno wpływy mistrza, jak i przykłady modernistycznego funkcjonalizmu zmierzającego ku prostocie formy i podporządkowaniu jej celom użytkowym, a także echa tradycji ludowej. Linie szkoły Winczego kontynuują profesorowie: Tadeusz Forowicz, Michał Jędrzejewski, Waclaw Kowalski, Krzysztof Wołowski i Edward Zielonka. Do wewnątrzarskich osiągnięć tej szkoły zaliczyć należy: liczne projekty wnętrz W. Winczego zrealizowane we Wrocławiu w l. 1950–1970, a także jego koncepcję wnętrza mieszkalnego prezentowaną na Ogólnopolskiej Wystawie Architektury Wnętrz w Warszawie w 1957 r.; Piotra Karpińskiego projekt wnętrza Hali Targowej we Wrocławiu (wspólnie

z J. Mierzejewskim), lata 70.; Krzysztofa Wołowskiego system ekspozycyjny MEGA 3000 (m.in. wyposażenie banków w Moskwie, wnętrza Wydziału Mechanicznego PW 2000–2004); Romana Hoszowskiego pierwsze po 1945 r. awangardowe wnętrza dla sklepu „Jedwabie” przy ul. Świdnickiej 28 (1957); oraz w wystawiennictwie ekspozycję „Wrocław 2000 – moje miasto” (W. Dolatowski, M. Jędrzejewski, S. Lose, M. Piróg).

W projektowaniu mebla szkoła ta łączy ideę czystości funkcjonalnej i estetycznej prawdy materiału. Szkoła wyróżnia się silniejszymi niż gdzie indziej dążeniami do wydobycia specyficznej gamy proporcji mebla i eksponowaniem chwytów konstruktorskich wyprowadzanych z tradycji mebla ludowego, dbałością o idealne eleganckie eksponowanie wizualnych i dotykowo-fakturowych walorów materiału. To zbliżało konwencję stylistyczną samego Winczego i jego spo-

Władysław Wincze – ur. 1905 w Odessie, zm. 1992 we Wrocławiu. Absolwent warszawskiej ASP. Studiował malarstwo pod kierunkiem T. Pruszkowskiego i K. Tichego (dyplom 1953) oraz architekturę wnętrz w pracowni W. Jastrzębowski (dyplom 1949). Jednocześnie (1925–1928) studiował architekturę na Politechnice Warszawskiej. W l. 1936–1938 był asystentem prof. J. Czajkowskiego w Pracowni Kompozycji Brył i Płaszczyzn, a także pracował u prof. W. Jastrzębowski nad realizacją projektu cmentarza legionistów i grobowca serca marszałka Piłsudskiego na Rossie w Wilnie. Od 1936 czł. Spółdzielni Artystów Plastyków „Ład”. W l. 1940–1944 prowadził w Warszawie stolarnię, w której realizował projekty mebli. Od 1945 do 1948 dyr. „Ładu”. W tym samym okresie doradca ministra przemysłu ds. plastycznych. W 1948 podjął pracę dydaktyczną w PWSSP we Wrocławiu, jako zastępca prof., a następnie prof. Na uczelni tej zorganizował Zakład Metalu i Drewna, którego był kier. W l. 1950–1972 dziekan Wydziału Architektury Wnętrz wrocławskiej PWSSP i kier. Pracowni Architektury Wnętrz. Autor i współautor wielu projektów architektury wnętrz i meblarstwa, m.in.: Domu Mody, Klubu TPPR (obecnego Teatru Lalek), Księgarni KDM, wnętrza Teatru Rozmaitości, polichromii kamieniczek Starego Rynku i pl. Solnego, zespołu kawiarnianego na Wzgórzu Partyzantów, sali Senatu i rektoratu PWSSP – Wrocław. Nagrody m.in.: I Nagroda w konkursie meblarskim Ministerstwa Przemysłu i Handlu – Warszawa 1939; II Nagroda w Ogólnopolskim Konkursie na wnętrza mieszkalne M-2 – Warszawa 1955; Nagroda II st. Komitetu ds. Urbanistyki i Architektury; Nagroda MKiS I st. za całokształt twórczości – 1971, 1976.

Michał Jędrzejewski – ur. 1934 w Łodzi. Studia w PWSSP we Wrocławiu w l. 1952–1960. Dyplom z malarstwa u prof. E. Gepperta i prof. S. Pękalskiego – 1958; dyplom z architektury wnętrz u prof. W. Winczego – 1960. Prof. zw. 1984. Od lat 50. związany z nurtem sensibilizmu (happeningowe akcje/spektakle: „Teatr Sensibilistyczny” – Wrocław 1957 oraz ze studentkim ruchem teatralnym. Od 1960 liczne projekty graficzne (plakaty) oraz projekty związane z architekturą (wnętrza, udziały w konkursach architektonicznych, meble). W l. 1964–1967 projektant wnętrz w pracowni projektowej Okręgowego Zarządu Kin we Wrocławiu. Od 1967 główny scenograf wrocławskiej telewizji i wykładowca w PWSSP we Wrocławiu (1977 doc., 1990 prof.). Od 1969 liczne projekty wystawiennicze (w tym kilkanaście wystaw teatralnych i wrocławskie wystawy promocyjne – Wiedeń 1980, Sevilla 1992) realizowane w zespołach autorskich. Projektant i komisarz generalny wystawy „Wrocław 2002 – moje miasto”. Po 1975 seria scenografii telewizyjnych i teatralnych opracowanych wspólnie m.in. z W. Jankowiakiem (m.in. nagroda za scenografię do *Janulki córki Fizdejki*, Opole 1993). Od 1964 udział w wystawach rysunku (m.in. Międzynarodowe Triennale Rysunku) oraz malarstwa, wystawa „Sensibilizm i teatr niewyobrażony” (BWA Wrocław 1992 i CSW Warszawa 1993) – opracowana wspólnie z K. Głazem i W. Stefanikiem. Nagrody MKiS, Nagroda Miasta Wrocławia, Nagroda Prezydenta Wrocławia 2000.

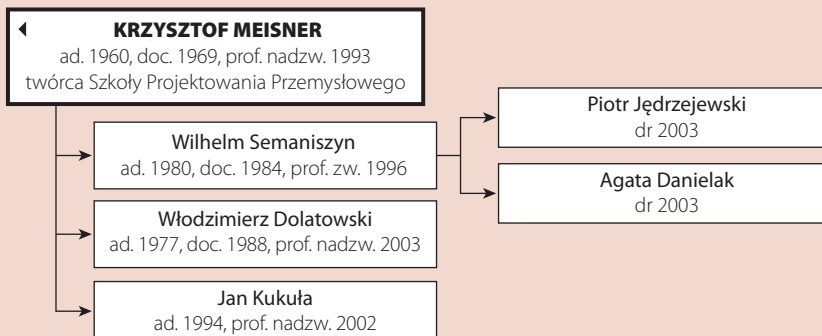
sób wykładu do postrzegania mebla i tworzenia go także jako unikatowej formy przestrzennej – funkcjonalnej rzeźby modernistycznej lub modernistycznego elementu architektury raz bardziej kameralnej, innym razem monumentalnej. Szkoła ta jest z zasady wroga nakładaniu dekorujących mebel elementów zewnętrznych, nie łączących się organicznie z jego ładem konstrukcyjnym. Rys specyficznie etyczny w projektowaniu mebla uczniowie mistrza starali się przenieść do masowej produkcji (np. Józef Chierowski, Andrzej Bień). Do

ważniejszych osiągnięć tej szkoły należy zaliczyć W. Winczego projekt mebli do sali senatu ASP we Wrocławiu; realizacje metaloplastyczne Jana Kowalczyka z l. 1955–1979, cykl krzesel i taboretów T. Forowicza z l. 1960–1970; Edwarda Gańczyk ok. 200 projektów mebli dla spółdzielni „Cis” we Wrocławiu wdrożonych do produkcji; J. Chierowskiego wdrożony w 1961 r. do masowej produkcji „Fotel 366” (fabryka mebli w Świebodzicach), najpopularniejszy fotel do lat 80. we wnętrzach publicznych i także we wnętrzach mieszkalnych.

Szkoła Projektowania Przemysłowego

Krzysztof Meisner, twórca szkoły, łączył wartości formalne z wiedzą w zakresie mechaniki, ergonomii, prakseologii i socjologii. Pod jego kierunkiem w l. 1967–1980 wykształciło się grono pierwszych projektantów przemysłowych, w znacznej części nawiązujących do nauk Meisnera. Pierwsi, dyplomowani przez K. Meisnera, absolwenci wzornictwa przemysłowego (Wilhelm Semaniszyn, Krzysztof

Łukasiewicz i Włodzimierz Dolatowski podjęli pracę w PWSSP. Uczniowie kontynuują linię projektancką mistrza. W ASP są to pracownie prowadzone przez prof. W. Semaniszyna i prof. Włodzimierza Dolatowskiego. Ważniejsze osiągnięcia tej szkoły to: W. Semaniszyna i Jana Kukuły projekty dla JZS Jelcz (autobus miejski Jelcz M081 – 1989, autobusy T 120, M 120, 125 DANA, LO 90, M101M

Krzysztof Meisner – ur. 1928 w Warszawie. Studia na Politechnice Warszawskiej i ASP w Warszawie. Od 1958 adiunkt przy Katedrze Wzornictwa Przemysłowego warszawskiej ASP. 1967 – prof. kontraktowy w zakresie projektowania form przemysłowych w PWSSP we Wrocławiu – organizator i kier. Pracowni Projektowania Form Przemysłowych; 1969 – kier. Katedry Form Przemysłowych. 1971 doc. (przewód kwalifikacyjny II st.). Od 1976 wykładowca uczelni w Bagdadzie, Dublinie, Montrealu, Warszawie i Olsztynie. Obecnie prof. na Politechnice Koszalińskiej. Realizacje: 1968/1969 projekt formy i kolorystyki autobusu miejskiego wykonany dla Jelcza (wspólnie

z J. Grzonkowskim); 1969/1970 projekt rzutnika do diapozytywów dla Warszawskich Zakładów Optycznych. Współautor formy samochodu małowadźowego „Beskid” (FSM). Autor książki o formie samochodu oraz licznych artykułów na temat wzornictwa („Projekt” i inne czasopisma); czł. ICSID (Międzynarodowej Organizacji Projektantów Form Przemysłowych). Nagrody: 1963 – Nagroda Ministra Kultury i Sztuki na Wystawie Sztuki Użytkowej w Warszawie; 1969 – Nagroda Zespołowa II st. MKiS (wspólnie z J. Grzonkowskim).

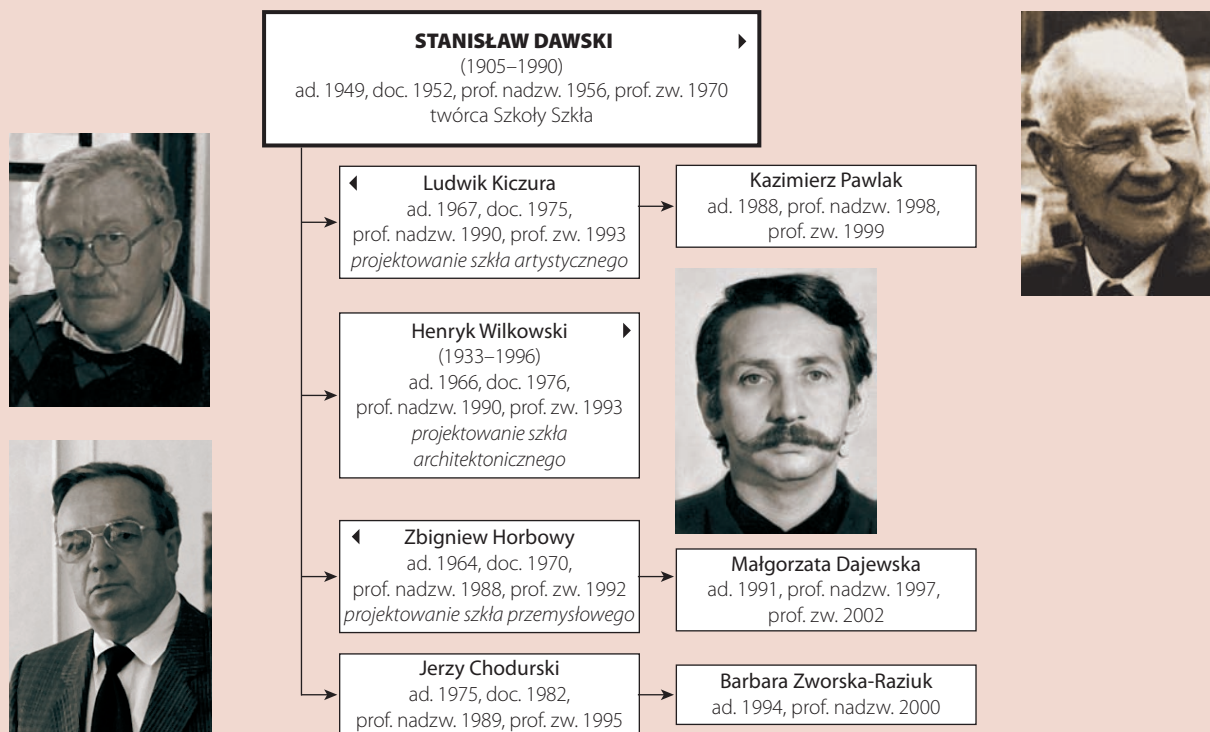
w l. 1994–2000) i firmy Steyr z 1998 r.; W. Dolatowskiego, Wacława Kowalskiego, Mieczysława Piroga i Pawła Szczówki projekt wyposażenia ulic miasta Koszalina 1978–1979, a w skład tego projektu wchodziły słynne „szczęki”, czyli składany uniwersalny kiosk, rozpowszechniony później w całej Polsce i symbolizujący inaugurację gospodarki rynkowej; W. Dolatowskiego obudowa magnetofonu „Sharp” (podczas pracy w USA) 1986; W. Dolatowskiego i Piotra

Jędrzejewskiego pralka automatyczna „Gracja”, Polar 1990, automaty termoformujące TES, Gdańsk, od 1993 r.; Gold Prize dla Zbigniewa Dobosza w Międzynarodowym Konkursie Projektanckim w Nagoya w Japonii w 1987 r.; I Nagroda dla Dariusza Łubińskiego w Międzynarodowym Konkursie na Zastosowania Systemów Wystawienniczych, Szwajcaria 1987 r.

Szkoła Szklą

Twórcą tej szkoły był **Stanisław Dawski**, z wykształcenia malarz, a z dokonań znany jako grafik. Mimo że żywo interesował się teorią i technologią projektowania szkła, to jednak sam nie praktykował tej dyscypliny, stąd też początkowo nie miał wyraźnego wpływu na styl twórczości pierwszych dyplomantów. Jednak z czasem, z racji swego wykształcenia, Dawski coraz wyraźniej uwypuklał rolę grafiki w dydaktyce projektowania szkła, co przyczyniło się do ukształtowania pewnej odrębności szkła wrocławskiego i co pozwala na przypisanie mu rangi mistrza szkoły. Cechy charakterystyczne dla tej szkoły, tj. prostota formalna, uproszczona kolorystyka i nacisk na linearność (graficzność) projektowanego szkła użytkowego i dekoracyjnego, wynikają z preferencji Dawskiego.

Linie tę zatem kontynuowali z indywidualnymi modyfikacjami kolejni absolwenci, tak jak Zbigniew Horbowy w 1959 r., Ludwik Kiczura w 1960 r., Henryk Wilkowski w 1959 r., Michał Diament w 1967 r. czy Jerzy Chodurski w 1970 r. – wszyscy związani zawodowo z wrocławską uczelnią plastyczną. Paradoksem szkoły Dawskiego jest to, że mistrz preferował szkło artystyczne w jego unikatowej, modernistycznie dekoracyjnej formie, jego następcą – Z. Horbowy – okazał się wybitnym projektantem form przemysłowych, z kolei jego uczniowie – Małgorzata Dajewska i Kazimierz Pawlak – realizują współczesny postmodernistyczny program szklanej rzeźby, przy rozwiniętej ich kolorystyce, złożonej formie i wieloletkowych znaczeniach.

Stanisław Dawski – ur. 1905 w Dorohusku na ziemi chełmskiej, zm. 1990 w Warszawie. Studiował w warszawskiej ASP w l. 1932–1939; uprawiał malarstwo, grafikę, rzeźbę, ceramikę, szkło, projektowanie form przemysłowych; kontraktowy zastępca prof. 1948, kontraktowy prof. 1950, prof. nadzw. 1956; współorganizator PWSSP we Wrocławiu 1946, kontraktowy nauczyciel grafiki użytkowej od 1946, nauczyciel etatowy od 1948, wicedyr. uczelni 1948; prorektor ds. nauczania 1951–1952, kier. Katedry Malarstwa, organizator i kier. Katedry Szkła od 1958, rektor PWSSP 1952–1965, kier. Pracowni Malarstwa Architektonicznego 1957–1965, kier. Katedry Grafiki 1968–1970, ASP Warszawa 1970–1975; czł. Zarządu ZPAP Okręgu Wrocławskiego – od 1947, czł. i wiceprezes Komisji Artystycznej 1947–1949, czł. Międzynarodowego Stowarzyszenia Sztuk Plastycznych (AIAP) w Paryżu 1952–1955, przewodni-

czący Sekcji Grafiki Okręgu Wrocławskiego 1967–1969, czł. Włoskiej Akademii Sztuki w Parmie, czł. Międzynarodowego Stowarzyszenia „Xylon” – Zurych, czł. Międzynarodowej Galerii Grafiki w Nowym Jorku 1970. Inicjator powołania 2 kierunków specjalistycznych: ceramiki i szkła, prowadził prace badawczo-naukowe nad ceramiką i szkłem artystycznym; autor książki *Szkło wrocławskie* (1970); wystawy indywidualne m.in. wystawa rysunków i akwarel – Kraków 1948, wystawa grafiki „Zachęta” – Warszawa 1955, wystawa prac w Galerie in der Biberstrasse – Wiedeń 1958, wystawa malarstwa Rothmans Art Galery – Statford 1969; wystawy zbiorowe m.in.: I Salon Wiosenny – Warszawa 1946, Wystawa Sztuki Polskiej – Londyn, Praga 1949, Wystawa Grafiki Polskiej – Dania, Kanada, USA 1955, IV Biennale São Paulo – 1957, Międzynarodowy Kongres Ekslibrisu – Helsinfor, Dania 1971. Nagrody m.in.:

Nagroda MKiS II st. i dwukrotnie I st., I Nagroda na Ogólnopolskiej Wystawie Rysunku – Wrocław 1948, Złoty Medal TPSP – Kraków 1962, Medal Honorowy VII Międzynarodowego Biennale Ekslibrisu – Malbork 1973; Nagroda Kolegium Rektorów Szkół Wyższych za integrowanie środowiska naukowego we Wrocławiu – 1981; odznaczenia m.in.: Medal Światowej Rady Pokoju, Order Sztandaru Pracy II kl.

Zbigniew Horbowy – ur. 1935 w Łanczynie na Kresach. Studiował w l. 1953–1959 w PWSSP (obecnie ASP) we Wrocławiu. Z jego inspiracji powstała Huta Szklą Artystycznego w Polanicy-Zdroju i Pracownia Szklą Artystycznego „Inco” we Wrocławiu. Przez wiele lat współpracował z polskim przemysłem szklarskim, był założycielem i długoletnim kier. Ośrodka Wzornictwa w Hucie Szklą Gospodarczego „Sudety” w Szczytnej Śląskiej, założycielem studia projektowego w Hucie Szklą Artystycznego w Polanicy-Zdroju oraz inicjatorem Ogólnopolskich Warsztatów Szklarskich w Hucie Szklą Artystycznego w Polanicy-Zdroju. Od 1965 pracownik dydaktyczny PWSSP we Wrocławiu. Swoje prace prezentował na kilkudziesięciu wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju i za granicą. Laureat licznych nagród i wyróżnień w konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych, m.in. otrzymał złoty medal na Triennale Szklą w Jabloncu (Czechy), nagrodę na wystawie sztuki europejskiej w Erfurcie oraz Srebrnego Asa Polish Promotion '70 za całokształt działalności artystycznej. Pracując na uczelni, pełnił funkcje kier. katedry, dziekana, prorektora. Od 1999 rektor ASP. Obecnie zajmuje się realizacją szkieleł artystycznych na specjalne zamówienia. Od lat współpracuje m.in. z Zakładami „Polmos” we Wrocławiu i w Zielonej Górze, firmą Recykling Centrum oraz Zespołem Uzdrawisk Kłodzkich. Wykonuje szklą o charakterze okazjonalno-upominkowym dla uczelni wrocławskich, instytucji samorządowych oraz nagrody i trofea na turnieje i zawody sportowe. Bierze udział w prezentacjach szklą artystycznego w kraju i za granicą. W 2003 wykonał nagrodę dla księcia Yorku, goszczącego we Wrocławiu. Obecnie realizuje nagrody dla laureatów Kolegium Rektorów Miasta Wrocławia i Opola.

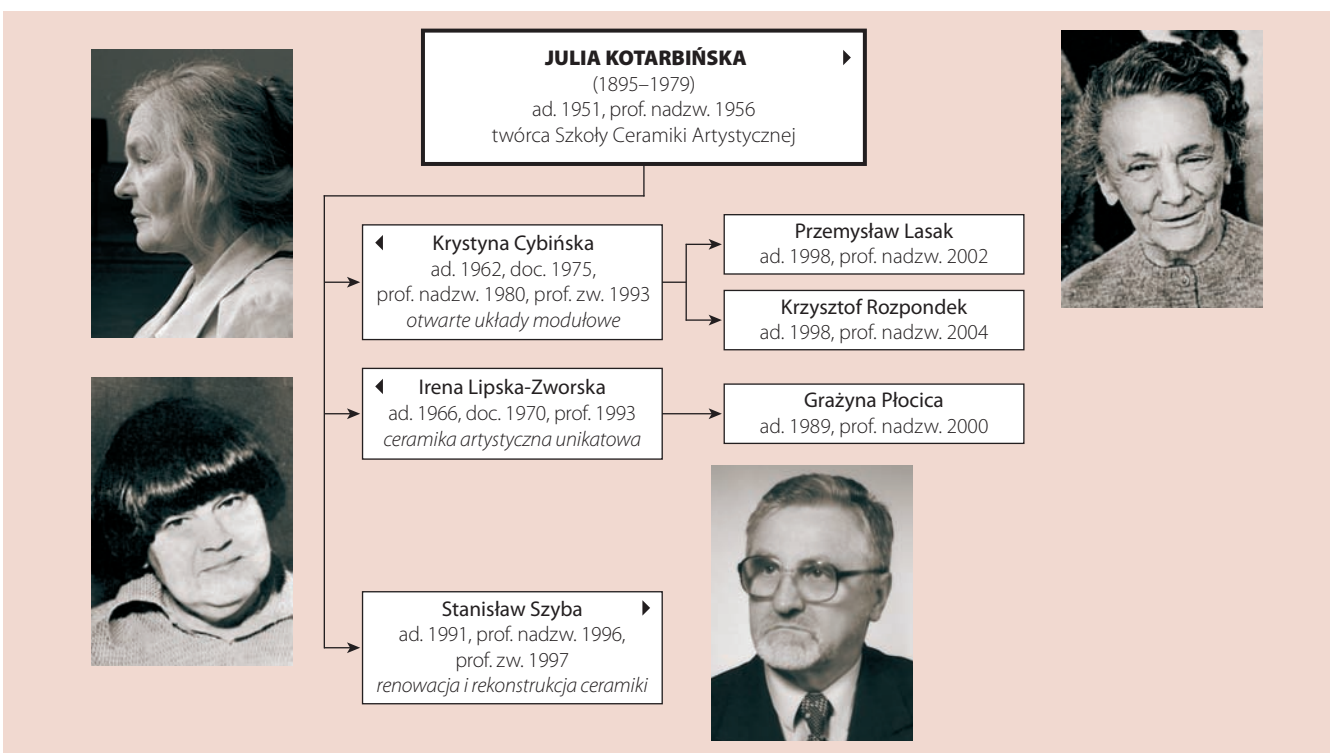
Ludwik Kiczura – ur. 1934 we Lwowie. Studia we wrocławskiej PWSSP – dyplom 1960. Od momentu ukończenia studiów związany z macierzystą uczelnią: adiunkt 1967, doc. 1975, prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1993. Współtwórca zjawiska określanego mianem wrocławskiej Szkoły Szklą. Zajmuje się szklą unikatowym i użytkowym oraz grafiką artystyczną. Brał udział w wielu wystawach i sympozjach szklą w kraju i za granicą. Laureat licznych nagród artystycznych: Nagroda MKiS za szklą użytkowe – 1969, III Nagroda i Brązowy Medal za szklą artystyczne na Ogólnopolskiej Wystawie Szklą Unikatowego i Przemysłowego – Katowice 1979, Nagroda MKiS za osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne – 1992, Brązowy Medal na wystawie „Kristallnach Competition” – Filadelfia, USA 1992, Nagroda Marszałka Województwa Dolnośląskiego na wystawie „Szklą 2003” – Wrocław 2003.

Henryk Wilkowski – ur. 1933, zm. 1996. Studia w PWSSP we Wrocławiu – 1959 dyplom na Wydziale Szklą u prof. S. Dawskiego. 1958 asystent Pracowni Fotografii. 1960–1966 st. asystent w Katedrze Szklą. Od 1966 adiunkt w Katedrze Szklą. 1970–1974 kier. Zakładu Fotografii. 1975–1978 kier. Pracowni Form Szklanych w Architekturnie. 1975 przewód kwalifikacyjny II st. na stanowisko docenta. 1976 mianowany na stanowisko doc. w PWSSP. 1981 prodziekan Wydziału Ceramiki i Szklą. 1981–1982 prorektor PWSSP. 1982–1984 kier. Katedry Szklą na Wydziale Ceramiki i Szklą. 1984–1987 prorektor PWSSP. 1990 mianowany na stanowisko prof. nadzw. 1992 otrzymał tytuł naukowy prof. sztuk plastycznych. 1993 mianowany na stanowisko prof. zw. w PWSSP. Zajmował się szklą, grafiką i fotografią. Uczestniczył w licznych wystawach krajowych i zagranicznych m.in.: XII Triennale – Mediolan 1960, Międzynarodowa Wystawa Form Przemysłowych – Paryż 1963, Ogólnopolska Wystawa Tkaniny, Ceramiki i Szklą – Warszawa 1964, Polska Sztuka Użytkowa – Waszyngton 1966, II Międzynarodowe Biennale Grafiki – Kraków 1968, Polskie Współczesne Szklą Artystyczne – Berlin 1972, indywidualna Wystawa Grafiki i Szklą – Wrocław 1975, Wystawa Szklą Europejskiego – Liège 1989, „Kontynuacje 92” – Wrocław 1992, Nowe Polskie Szklą – Wrocław 1998. Otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia za realizację szkieleł unikatowych, użytkowych i oświetleniowych oraz plakatu.

Szkoła Ceramiki Artystycznej Julii Kotarbińskiej

Niewątpliwie mistrzynią tego tworzywa, przekazującą uczniom specyficzne i wyjątkowe wycucie formy oraz zasad twórczości łączących tradycje krakowskie (wpływ nauk Karola Tichego) z warszawskimi („ładowskie”) była **Julia Kotarbińska**, twórczyni szkoły. Jej pierwsi dyplomanci – Ha-

lina Olech (1952), Rufin Kominek (1953), Krystyna Cybińska (1954), Irena Lipska-Zworska (1959) i Stanisław Szyba (1962) zatrudnieni na uczelni wnieśli, dzięki swemu talentowi i zróżnicowanej twórczości, nowe treści w ramy stworzone przez Kotarbińską, kreśląc tym samym linię roz-

Julia Kotarbińska – ur. 1895 w Mińsku Mazowieckim, zm. 1979 w Warszawie. Studia: Wydział Sztuki Uniwersytetu Wileńskiego (1921–1923), Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie (1923–1933). Dyplom z zakresu ceramiki u prof. K. Tichego 1933. W l. 1951–1956 wykładowca PWSSP we Wrocławiu, początkowo na stanowisku prof. kontraktowego, a od 1956 prof. nadzw. na Wydziale Ceramiki i Szkl. Udział w wystawach krajowych m.in.: Wystawa Spółdzielni „Ład” – Warszawa 1937; I i II Ogólnopolska Wystawa Ceramiki i Szkl. – Wrocław 1954, 1960; Wystawa Ceramiki Artystycznej – Sopot 1959; Ogólnopolska Wystawa Tkaniny, Ceramiki i Szkl. – Warszawa 1964; Ceramika i Szkl. Polska Sztuka Użytkowa w 25-lecie PRL – Wrocław 1969. Udział w wystawach zagranicznych m.in.: Międzynarodowa Wystawa – Nowy Jork 1939; XI Triennale – Mediolan 1957; Międzynarodowa Wystawa Ceramiki AIC – Praga 1962; Wystawa „Emalie w ceramice współczesnej” – Genewa 1963. Nagrody i wyróżnienia: I Nagroda – II Ogólnopolska Wystawa Ceramiki i Szkl. Artystycznego Wrocław 1960; Nagroda MKiS 1962; Srebrny Medal – Międzynarodowa Wystawa Ceramiki Artystycznej – Waszyngton 1963.

Krystyna Cybińska – ur. 1931 w Dakowach Suchych. Studia w PWSSP we Wrocławiu pod kierunkiem prof. J. Kotarbińskiej i prof. S. Dawskiego – dyplom 1954. Kier. Katedry Ceramiki na Wydziale Ceramiki i Szkl. 1993 – nominacja na prof. zw. PWSSP. Uprawia ceramikę artystyczną. Ważniejsze wystawy indywidualne: Muzeum Narodowe – Wrocław 1973, Paryż 1974, Galeria „Koszykowa” – Warszawa 1977. Udział w wystawach m.in.: Polskie Dzieło Plastyczne w 25-lecie PRL – Warszawa 1963, Wystawa Sztuki Polskiej – Zaporozie 1987. Ważniejsze nagrody i wyróżnienia na międzynarodowych wystawach ceramiki: Srebrny Medal AIC – Praga 1962; Srebrny Medal – Stambuł 1967, Złoty Medal i Nagroda „Tworzywo Ceramiczne w Sztuce Współczesnej” – Sopot 1970, Złoty Medal i Nagroda AIC – Faenza 1977.

Irena Lipska-Zworska – ur. 1935 w Ostrowie Lubelskim. Studia na UW (1950–1953) i w PWSSP we Wrocławiu (1953–1959). Dyplom z wyróżnieniem na Wydziale Ceramiki u prof. J. Kotarbińskiej. Adiunkt 1966, doc. 1970, prof. nadzw. 1987, prof. zw. 1999. Dziekan Wydziału Ceramiki i Szkl. 1968–1971. Wystawy indywidualne: Ceramika – BWA Wrocław 1972; Wy-

stawa Ceramiki I. Lipskiej-Zworskiej i Mebli B. i A. Nehringów – Sofia 1973; Ceramika – BWA Wrocław 1976; Ceramika – Galeria Grupy „Nie Tylko MY” – BWA, Wrocław 1985. Wystawy zbiorowe krajowe m.in.: III Ogólnopolska Wystawa Ceramiki i Szkl. Artystycznego – Wrocław 1962 (III Nagroda). Międzynarodowa Wystawa Ceramiki „Tworzywo Ceramiczne w Sztuce Współczesnej” – Sopot 1970 (medal); I, II, III Biennale Ceramiki Polskiej – Wałbrzych 1979 (Grand Prix), 1981 (II Nagroda), 1983 (I Nagroda); zagraniczne: Międzynarodowa Wystawa Ceramiki Artystycznej AIC – Praga 1962; Międzynarodowy Konkurs Ceramiki Artystycznej – Faenza, 1965–1970 (Złoty Medal) 1971, 1973, 1974, 1976, 1981, 1987; Międzynarodowa Wystawa Ceramiki AIC – Stambuł 1967; Międzynarodowe Biennale Ceramiki Artystycznej – Vallauris 1968, 1970; Quadriennale Sztuki Państw Socjalistycznych – Erfurt 1974, 1978, 1986 (wyróżnienie); Współczesna Sztuka z Polski – Duisburg, Monachium 1980; Ceramika – Wiedeń 1980; Sztuka z Polski – Vallauris 1982; „Interart” Poznań 1984–1986, 1988; Ceramicy Grupy „Nie Tylko MY” – Landau 1985; Nagrody MKiS 1974, 1976.

Stanisław Szyba – ur. 1935 w Podlesiu. Studia we wrocławskiej PWSSP – dyplom z zakresu ceramiki artystyczno-przemysłowej u prof. J. Kotarbińskiej 1962. Od 1972 asystent w Katedrze Ceramiki. 1977–1981 zatrudniony w Katedrze Malarstwa na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. 1979 – kier. Pracowni Technologii i Technik Ceramicznych w Malarstwie i Rzeźbie na Wydziale Malarstwa i Rzeźby. Od 1981 st. wykładowca w tej samej katedrze. Od 1991 adiunkt hab. W 1996 otrzymał tytuł prof. tytularnego, a w 1997 został nominowany na stanowisko prof. zw. Od 2000 kier. Pracowni Restauracji i Rekonstrukcji Ceramiki. Uprawia ceramikę unikatową i architektoniczną. Autor licznych realizacji ceramiki w architekturze i plenerze. Uczestnik wielu wystaw krajowych i zagranicznych m.in. w Turcji, Francji, Niemczech. Nagrody i wyróżnienia: dyplom I Międzynarodowego Biennale Ceramiki Artystycznej – Vallauris 1968, Medal Międzynarodowej Wystawy Ceramiki „Tworzywo Ceramiczne w Sztuce Współczesnej” – Sopot 1970, Medal Międzynarodowej Wystawy Ceramiki – Gdańsk 1973.

wojową polskiej powojennej ceramiki. Zauważona wówczas (przełom lat 50. i 60.) odrębność wrocławskiej „formacji Kotarbińskiej” względem szkoły sopockiej („formacja Żuławskiej”) stanowiła znakomity punkt wyjścia do swoistej artystycznej rywalizacji.

Szkoła ewoluowała w stronę kreacji czysto artystycznej (rzeźbiarskiej) kosztem tendencji projektowych, służących produkcji przemysłowej. W zasadzie tylko Bronisław Wolanin (dyplom 1962), związany z przemysłem ceramiki bolesławieckiej, poświęcał się systematycznej pracy projektanckiej. W ramach uczelni powikłane losy kierunku ceramicznego (organizacyjna ewolucja Wydziału Ceramiki i Szkl.) nie miały wpływu na stabilny artystyczny poziom szkoły. K. Cybińska i I. Lipska-Zworska efektywnie przedłużyły linię rozwojową szkoły, promując kolejnych absolwentów, dziś już samodzielnych pracowników. Przemysław Lasak (dyplom 1986), uczeń Cybińskiej, i Grażyna Płocica (dyplom 1977), uczennica Lipskiej-Zworskiej, wyznaczają poszerzone już pole dokonania artystycznych w ramach uczelni.

■ Szkoła Ceramiki Artystycznej Rudolfa Krzywca

Rudolf Krzywiec wprowadził do nowo powstającej uczelni oprócz swoich wysokich kwalifikacji w dziedzinie artystycznego rękodzieła ceramicznego poważne traktowanie teorii (sam był teoretykiem i pozostawił kilka opracowań dotyczących metod dydaktyki w nauczaniu przedmiotów plastycznych i kształcenia studentów). Jego koncepcja polegała na wykorzystaniu nabytych umiejętności rysunkowych i malarskich studenta do aplikacji figuratywnych kompozycji graficzno-malarskich do tworzywa ceramicznego. Mniejszą

Wiodącymi moderatorkami aktywności wrocławskiego środowiska ceramicznego na przełomie lat 50. i 60. były: K. Cybińska, twórczyni wielkich i sugestywnych szamotowych form, oraz I. Lipska-Zworska, modernizująca kształty wyprowadzone z koła. Zgodnie ze wskazaniem J. Kotarbińskiej – ważna była zgodność z naturą. Kolejne pokolenie ceramików wskazało szkole nową perspektywę – odejście od natury ku kulturze rozumianej jako tworzenie nowości. Związani z PWSSP/ASP Maria Lachur, Grażyna Płocica oraz ich współpracownicy skupili się na poszukiwaniu formy abstrakcyjnej, geometrycznej albo skrajnie dekoracyjnej, a jeśli zorientowanej na kształty rzeczywiste, to w nadrealistycznym wydaniu, jako zaskakujący kontrpunkt. Z czasem też do grona – głównie pań – zajmujących się ceramiką dołączyli kolejni absolwenci ASP: Przemysław Lasak oraz jego młodszy koleś Krzysztof Rozpondek i Gabriel Palowski. Osobliwość ich wizji skierowała dokonania szkoły w inną stronę, uzupełniając je o nowe elementy konstrukcyjne i siłę.

uwagę zwracał na wypracowywanie stylizacji naczyń, co go odróżniało np. od J. Kotarbińskiej, natomiast wyprowadzał chętnie rozwinięcia zastosowań ceramiki w kompozycjach ściennych, dekoracyjnych i nawiązaniu do wielu tradycyjnych technik dekoracji ceramicznego czerepu. Jego własne prace i prace jego absolwentów charakteryzowała dążność do syntezy kształtu i spokojnej, wyważonej dekoracyjności (H. Olech i jej uczniowie, np. L. Kupczyńska-Jankowiak – dyplom 1973).

RUDOLF KRZYWIEC
(1895–1982)
doc. 1956
twórca Szkoły Ceramiki Artystycznej

Halina Olech
ad. 1960, doc. 1970,
prof. nadzw. 1988, prof. zw. 1991
ceramika użytkowa
i naczynia unikatowego

Lidia Kupczyńska-Jankowiak
ad. 1986, prof. nadzw. 1994,
prof. zw. 1999

Rudolf Krzywiec – ur. 1895 we wsi Piaski Duchowne k. Sochaczewa, zm. 1982 we Wrocławiu. Studia: ASP w Warszawie, dyplom z zakresu malarstwa i ceramiki pod kierunkiem prof. K. Tichego – 1932. 1950–1965 wykładał w PWSSP we Wrocławiu, od 1956 na stanowisku doc. 1950–1954 dziekan Wydziału Ceramiki. Udział w licznych wystawach m.in.: Powszechna Wystawa Krajowa – Poznań 1926; Ogólnopolski Salon Sztuki – Poznań 1937; Wystawa Grupy Ceramików – Warszawa 1938; Wystawa Rzemiosła Artystycznego – Poznań 1946; Ogólnopolska Wystawa Architektury Wnętrz – Poznań 1953; Wystawa 30-lecia Spółdzielni „Ład” – Warszawa 1956; Ogólnopolska Wystawa Tkaniny, Ceramiki i Szkła – Warszawa 1964; Królewiec 1935; Międzynarodowa Wystawa – Nowy Jork 1939; Międzynarodowa Wystawa Ceramiki AIC – Praga 1962. Nagrody: Złoty Medal – Międzynarodowa Wystawa Ceramiki AIC – Praga 1962; Nagroda MKiS 1964; nagrody i wyróżnienia na Wystawie 30-lecia Spółdzielni „Ład” i Wystawie Architektury Wnętrz i Sztuki Dekoracyjnej.

Halina Olech – ur. 1922 w Grodnie, zm. 1994 we Wrocławiu. Studia we wrocławskiej PWSSP – dyplom z zakresu projektowania ceramiki artystycznej 1952. Autorka wielu wystaw indywidualnych m.in.: BWA – Wrocław 1967; Muzeum Narodowe – Wrocław 1977. Udział w wystawach krajowych m.in.: Ogólnopolska Wystawa Ceramiki i Szkła Artystycznego – Wrocław 1954; Ogólnopolska Wystawa Tkaniny, Ceramiki i Szkła – Warszawa 1964; „Tworzywo Ceramiczne w Sztuce Współczesnej” – Sopot 1970, 1973, 1976; Wystawa Ceramiki Polskiej – Wałbrzych Książ 1979. Uczestniczyła w licznych wystawach międzynarodowych m.in.: Międzynarodowej Wystawie Ceramiki AIC – Praga 1962; Genewa 1965; Sztambuł 1967; Międzynarodowym Biennale Ceramiki Artystycznej – Vallauris 1968; Międzynarodowym Konkursie Ceramiki Artystycznej – Faenza 1975, 1977. Nagrody i wyróżnienia: Złoty Medal – Międzynarodowa Wystawa Ceramiki AIC – Praga 1962; Nagroda MKiS 1965, 1970, 1979, 1986; Wyróżnienie: Wystawa Ceramiki Polskiej – Książ 1979.

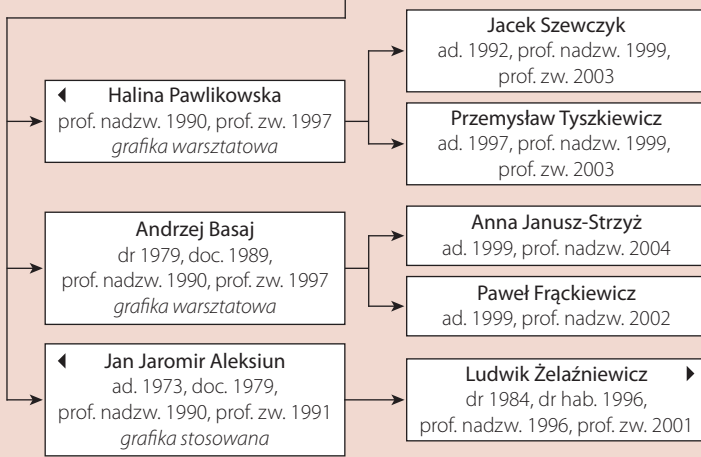
Szkoła Grafiki Warsztatowej

Prof. **Stanisław Dawski** był twórcą dwóch szkół artystycznych w grafice. Otworzył możliwości stosowania różnych technik oraz preferował wyobrażenia, jakie owe techniki nasywiają. Zasłynął ze swoich odbitek drzeworytniczych, ukazujących słoje i warstwy drewna użytego do kompozycji. Jego uczennica Halina Pawlikowska skupiła swą pracę na technikach metalowych, wydobywając z trawionych płyt wielką

możliwość aluzji i relacji (także kolorystycznych). Uczniowie Andrzej Basaj, Jacek Szewczyk i wychowani przez nich młodzi artyści kontynuują tę linię, zdając się przesuwać swe zainteresowania ku bogatym metaforom figuralnym. Wybitnym kontynuatorem tej szkoły działającym poza uczelnią był Józef Gielniak (grafik znany od 1972 r., uczeń Dawskiego). Jest nim także Kazimierz Głaz (obecnie w Toronto).

STANISŁAW DAWSKI
(1905–1990)
ad. 1949, prof. kontr. 1950, doc. 1952, prof. nadzw. 1956, prof. zw. 1970
twórca szkół: Grafiki Warsztatowej oraz Grafiki Stosowanej

Stanisław Dawski biogram zob. s. 615.

Halina Pawlikowska – ur. 1931 w Klewaniu na Wołyniu. W l. 1951–1957 studiowała w PWSSP we Wrocławiu na Wydziale Szkoła. Po dyplomie z zakresu szkła artystycznego w 1957 zatrudniona w Studium Grafiki Katedry Grafiki i Rysunku jako asystent – najbliższy współpracownik prof. S. Daw-

skiego i wykładowcy technik graficznych – S. Wojewódzkiego (osobowość artystyczna tych pedagogów i ich długoletnia konsekwentna działalność stworzyła podstawy programowe i organizacyjne dalszego rozwoju wrocławskiej szkoły graficznej). W l. 1970–1975 była kier. Katedry Grafiki na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. W 1990 po przewodzie II st. uz-

skąła stanowisko prof. nadzw., w 1995 tytuł prof., a w 1997 nominację na stanowisko prof. zw. i Nagrodę MKiS za osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne z okazji 40-lecia pracy. Promotor 4 przewodów doktorskich.

Jan Jaromir Aleksium – ur. 1940 w Nowej Wilejce k. Wilna. Studia w PWSSP we Wrocławiu w l. 1959–1966 na Wydziale Ceramiki i Szkła w Katedrze Grafiki. Dyplom w Pracowni Grafiki prof. S. Dawskiego. W l. 1966–1969 pracował w Zakładach Elektronicznych „Elwro” jako grafik. Od 1969 zatrudniony w PWSSP jako asystent na zlecenie – od 1970 etatowy asystent w Katedrze Grafiki Wydziału Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. W 1973 przeprowadził przewód I st., w 1979 – przewód hab. (II st.). W 1981 objął stanowisko kier. Katedry Grafiki.

W l. 1981–1982 – rektor PWSSP. W 1990 otrzymał tytuł prof.; od 1999 dziekan Wydziału Grafiki. Uprawia rysunek, malarstwo, plakat, grafikę. Promotor 3 przewodów doktorskich. Udział w licznych wystawach w kraju i za granicą. Laureat nagród z dziedziny plakatu, grafiki i rysunku. Nagroda MKiS – 1994.

Ludwik Żelaźniewicz – ur. 1948 we Wrocławiu. Studia w PWSSP we Wrocławiu ukończył w 1973; asystent 1975; adiunkt 1984; adiunkt II st. 1994; prof. nadzw. 1996; prof. zw. 2001; prodziekan na Wydziale Malarstwa Grafiki i Rzeźby 1996–1999; kier. Katedry Grafiki na Wydziale Grafiki 1996–1999; kier. Katedry Projektowania Graficznego na Wydziale Grafiki 1999–2002, 2002–2005. Wypromował wśród wychowanków 1 doktora sztuki.

Szkoła Grafiki Stosowanej

Studia szkła artystycznego i przemysłowego rozbudowane przez **Stanisława Dawskiego** służyły również do prowadzenia zajęć z przedmiotów formalnie tylko pomocniczych, a w istocie, co potwierdzała późniejsza praktyka, właściwych dla zawodowych zainteresowań absolwentów. Taką rolę Dawski nadał nieformalnemu studium plakatu na kierunku architektura wnętrz i właśnie szerzej grafice na kierunku szkła. Towarzyszyło temu stosowanie różnych technik, jak fotografia, sitodruk. Dawski zaangażował współpracowników, jak Bronisław Kupiec (fotografik), i swoich wychowanków zajmujących się fotografią (Henryk Wilkowski, Michał Diament, Andrzej Lachowicz). Metoda Dawskiego polegała na takim ułożeniu ćwiczeń – już na kompozycji brył i płaszczyzn, który to przedmiot prowadził ze studentami I i II roku – aby system z pozoru abstrakcyjnych założeń i tematów ćwiczeń prowadził do nabycia umiejętności stosowania specyficznego myślenia graficznego. To swoiste widzenie świata

odróżniał Dawski od rzeźbiarskiej świadomości przestrzennej i od podstaw wrażliwości malarskiej. Postulaty szkoły grafiki stosowanej rozwijali w swojej praktyce zawodowej znakomici fotografowie, jak Michał Diament, Zdzisław Holuka, Natalia Lach-Lachowicz i Andrzej Lachowicz, zarówno jako medium artystyczne, jak i stosowane w całej gamie form użytkowych (opakowania, reklama itd.). Natomiast Jan Jaromir Aleksium, Roman Rosyk i Jerzy Czerniawski zajęli się z wielkim powodzeniem plakatem, który stanowił swego czasu rodzaj polskiego wynalazku w różnych stylistycznych odmianach i jest przedmiotem kolekcjonerstwa szczególnie w krajach anglosaskich. Odrębną pozycję zajmuje tutaj Eugeniusz Get-Stankiewicz preferujący ścisłą graficzność samą w sobie również w formie plakatowej i, mimo że wypada zaliczyć go z wielu względów do odrębnej Szkoły Projektowania Grafiki, wiele ze swoich pierwszych inspiracji i zauroczenia grafiką zawdzięcza Dawskiemu.

Szkoła Grafiki Intermedialnej

Twórcą szkoły był **Leszek Kaćma** zajmujący się systematyzacją zagadnień wizualnych, poznawaniem prawidłowości w zakresie właściwości organizacyjnych układu wzrokowego, aktywności wizualnej i estetycznej oraz relacjami między nimi metodą „pola równomiernego”. Systematyzował doświadczenia awangardowych nurtów w plastyce współczesnej, a przede wszystkim geometrycznej „abstrakcji analitycznej” mającej własne oryginalne polskie źródła (np. Stażewski, Strzeмиński, Berlewi i in.). Gromadził obserwacje i doświadczenia z własnej praktyki w różnych dyscyplinach plastyki, jakie z powodzeniem uprawiał (malarstwo, grafika, działania wizualne, wzornictwo przemysłowe). Zorganizowana przez niego pracownia i następnie Katedra Wiedzy Wizualnej zgromadziła grupę współpracowników o podobnym interdyscyplinarnym doświadczeniu (Janusz L. Grzonkowski, Wiesław Gołuch). Szczególny charakter ich dorobku pod kie-

runkiem profesora polegał na wydobyciu z wielorakiego materiału doświadczenia artystycznego tych prawidłowości tworzenia spójności wizualnego przekazu, które odnoszą się do różnych nośników obrazu, także obrazu ruchomego i rozbudowanych wieloaspektowo i medialnie układów przestrzennych. Kolejne pokolenie następców (Stanisław Sasak, Ryszard Jędroś), wiele zawdzięczając tradycji badań mistrza i jego współpracowników, rozwinęło badania przy zastosowaniu technik cyfrowych i kojarzenia tych możliwości z wartościami tradycyjnych dyscyplin plastyki (malarstwo, grafika). Ukształtowana z różnorodnych elementów dyscyplinarnych i rozwijana w teorii i praktyce przez silne indywidualności Szkoła Grafiki Intermedialnej stanowi szeroką podstawę badawczą, artystyczną i dydaktyczną specjalistycznej katedry na Wydziale Grafiki.

Szkoła Projektowania Grafiki

Maciej Jerzy Urbaniec, uczeń i dyplomant wybitnego plakacisty prof. Henryka Tomaszewskiego z ASP w Warszawie, jego asystent przed objęciem funkcji kierownika Pracowni Projektowania Graficznego w PWSSP we Wrocławiu (1970), aplikuje na gruncie wrocławskim założenia szkoły swego mistrza, Tomaszewskiego. We współpracy z J.J. Aleksiumem tworzą odmianę tej szkoły jako kierunek specyficznie

rozwijany we Wrocławiu. Urbaniec przenosił do uwspółcześnionego przez siebie programu dydaktycznego doświadczenia i wspaniałą warsztat profesjonalny. Podstawą tego programu były elementy grafiki stosowanej w warszawskiej Szkole Sztuki Plakatu. Jego twórczość o charakterze lirycznej metafory, celność skojarzeń i warsztat miały wielki wpływ na twórczość jego uczniów i współpracowników, do których za-

LESZEK KAĆMA
(1924–2001)
ad. 1968, doc. 1972
twórca Szkoły Grafiki Intermedialnej

Janusz Leszek Grzonkowski
dr 1975, dr hab. 1981, prof. 1995

Stanisław Sasak
dr 1996

Wiesław Gołuch
dr 1984, dr hab. 1994,
prof. nadzw. 1996, prof. zw. 2000

Ryszard Jędroś
dr 1993, dr hab. 2002,
prof. nadzw. 2003

Leszek Kaćma – ur. 1924 we Lwowie, zm. 2001. Studia w PWSSP we Wrocławiu i ASP w Krakowie, gdzie otrzymał dyplom na Wydziale Malarstwa (1955). W latach następnych związany z wrocławską PWSSP – kolejno jako: asystent w Pracowni Kompozycji, Projektowania Wstępnego i Liternictwa, kier. tej pracowni, prodziekan Wydziału Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. W 1971 utworzył Katedrę Wiedzy Wizualnej we wrocławskiej PWSSP i był jej wieloletnim kier. Udział w wystawach m.in.: Wystawa Grupy Malarskiej – Wrocław 1955; II Wystawa Prac Młodych Plastyków – Wrocław 1956; III Ogólnopolska Wystawa Młodego Malarstwa, Rzeźby i Grafiki – Sopot 1959; „Polskie dzieło plastyczne w 15-lecie” – Warszawa 1961; „Świat malarzkiej metafory” – Wrocław 1965; Plastyka w przemyśle – Wrocław 1965; Ogólnopolska Wystawa Rysunku – Wrocław 1965. Ważniejsze nagrody: Nagroda Rady Wzornictwa i Estetyki przy Prezesie Rady Ministrów z zakresu wzornictwa przemysłu ciężkiego; Nagroda MKiS III st. w dziedzinie pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Wiesław Gołuch – ur. 1949 we Wrocławiu. Studia w PWSSP we Wrocławiu w l. 1968–1976 (dwa kierunki: projektowanie form przemysłowych

i projektowanie graficzne). 1976–1984 asystent w Katedrze Wiedzy Wizualnej tej uczelni; 1984–1995 adiunkt w tej katedrze; w 1995 przewód kwalifikacyjny II st.; 1996–2000 prof. nadzw. ASP we Wrocławiu; w 2000 otrzymał tytuł prof.; od 2000 zatrudniony na stanowisku prof. zw. wrocławskiej akademii; 1991–1993 pełnił obowiązki kier. Międzywydziałowej Katedry Wiedzy Wizualnej; 1993–1999 kier. tej katedry; od 1999 prodziekan Wydziału Grafiki. Czł. ZPAP od 1981. Autor 9 wystaw indywidualnych; uczestnik kilkudziesięciu wystaw polskich i zagranicznych z zakresu plakatu, rysunku i grafiki; laureat kilkunastu nagród i wyróżnień z zakresu plakatu. Wypromował 5 doktorów i 2 prof. nadzw. (II st.). Prace publikowane w katalogach Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie, Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach, Międzynarodowego Biennale Plakatu w Lahti (Finlandia), Międzynarodowego Triennale Plakatu w Toyama (Japonia), katalogach Kantory Museum w Osaka (Japonia), Ogaki Poster Museum w Ogaki (Japonia) oraz w wydawnictwie World Graphic Design Now (Japonia 1988). Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi; laureat indywidualnej Nagrody MKiS.

Henryk Tomaszewski
(ASP Warszawa)

MACIEJ JERZY URBANIEC
(1932–2004)
doc. 1970, prof. nadzw. 1975
twórca Szkoły Projektowania Grafiki
(ASP Warszawa, PWSSP Wrocław)

Eugeniusz Smoliński
ad. 1977, dr hab. 1989,
prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1995

Eugeniusz Get-Stankiewicz
ad. 1998, prof. nadzw. 2001,
prof. zw. 2002

Roman Kowalik
ad. 1996, dr hab. 2004

Maciej Jerzy Urbaniec – ur. 1925 w Zwierzyńcu Zamorskim, zm. 2004. Studia: w PWSSP Wrocław 1952–1954, następnie warszawska ASP, dyplom u prof. H. Tomaszewskiego 1958. W l. 1970–1975 prowadził Pracownię Projektowania Graficznego na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby w PWSSP we Wrocławiu. Później prof. ASP w Warszawie. Członek Międzynarodowego Związku Graficznego (AGI). Uprawiał grafikę użytkową – głównie plakat. Od lat 60. uczestnik wszystkich wystaw polskiego plakatu w kraju i za granicą. Wystawy indywidualne m.in.: Dom Artysty Plastyka – Warszawa 1968; Galeria WAG – Szczecin 1969; BWA – Poznań 1976; Galeria WP – Warszawa 1977. Ważniejsze nagrody: III Nagroda – Konkurs WAG na plakat artystyczny 1957; Nagroda im. Trepkowskiego – 1958; Nagroda MKiS – 1961; Złoty Medal I Biennale Plakatu Polskiego – Katowice 1965; II Nagroda w konkursie na plakat reklamowo-turystyczny – Belgrad 1968; Złota Syrenka na

Międzynarodowej Wystawie Plakatu Turystycznego – Mediolan 1969; Srebrny Medal IV Biennale Grafiki Użytkowej – Brno 1970; „Złote Grono” wystawy plastyki oraz symposium „Złote Grono” – Zielona Góra 1973; Srebrny Medal VI Biennale Grafiki Użytkowej – Brno 1974; dwa Złote Medale VII Biennale Plakatu Polskiego – Katowice 1977.

Eugeniusz Smoliński – ur. 1942 w Sereńcach; stopień mgr. uzyskał w 1967; kwalifikacje II st. 1988; tytuł prof. nadzw. otrzymał w 1990; prof. zw. w 1995; kier. Katedry Grafiki 1989–1996; dziekan Wydziału Grafiki 1996–1999; kier. Studium Projektowania Graficznego od 1999; kier. Uzupełniających Studiów Magisterskich od 2002. Promotor w 1 przewodzie doktorskim; ocena 5 przewodów kwalifikacyjnych I st.; ocena 5 przewodów kwalifikacyjnych II st.; recenzje do 2 postępowań o nadanie tytułu naukowego prof.

licząc się w pierwszej kolejności: J. Czerniawski, Roman Kowalik, E. Get-Stankiewicz. Przy poszanowaniu zasadniczych różnic indywidualności swoich współpracowników i studentów Urbaniec dążył do wzmocnienia tych naturalnych różnic w oparciu o perfekcję wykonawczą i logikę napięć pomiędzy obrazem i słowem – tematem dzieła kojarzącego ele-

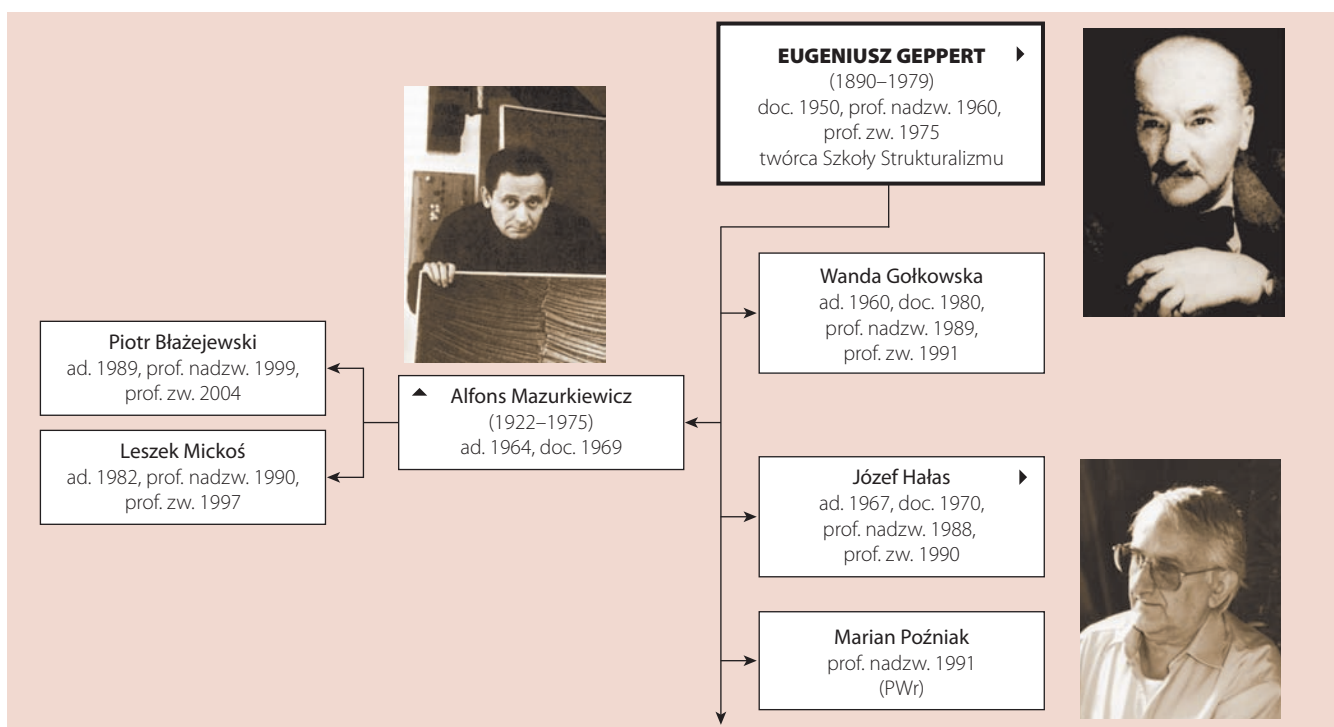
menty pojęciowe i ikoniczne. Kontynuatorzy tej szkoły Tomaszewskiego–Urbanica we wrocławskiej PWSSP wzbogacili tradycję ideową warsztatu artystycznego o doświadczenia wrocławskiej awangardy plastycznej, której sami byli współtwórcami (Smoliński, Stankiewicz).

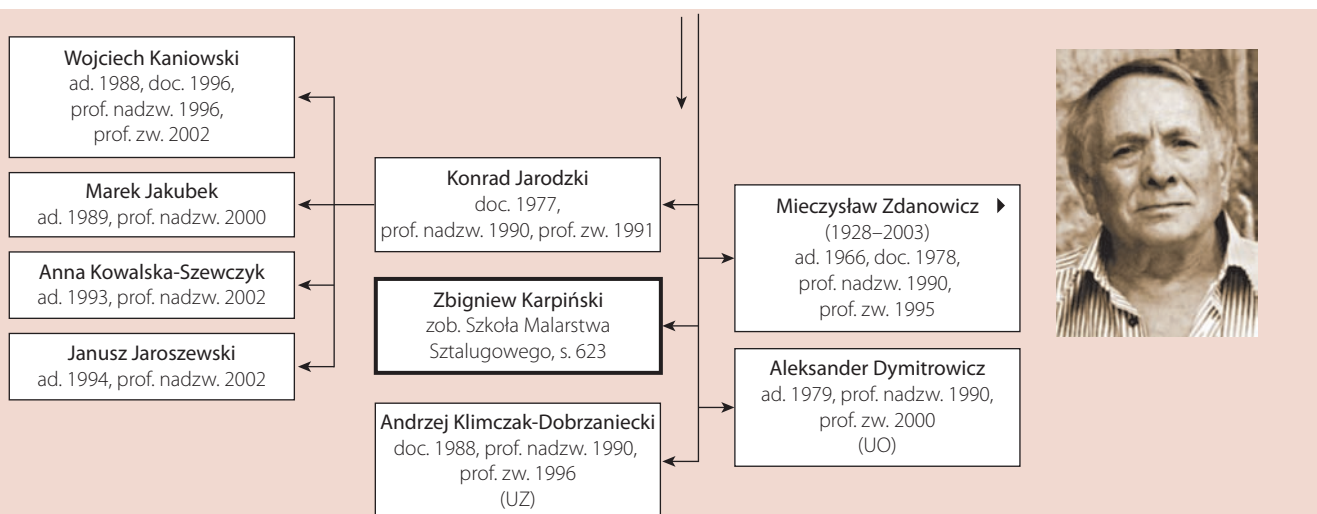
Szkoła Strukturalizmu

Eugeniusz Geppert już od lat 40. XX w. był *spiritus movens* kierunku kształcenia, który – powierzchownie rzecz ujmując – wiązano z koloryzmem. Ale było to tylko korzystanie z doświadczeń postimpresjonizmu i kapizmu, *de facto* działanie otwarte, rozłożone na etapy i w efekcie przy stosowaniu mocnych, płaskich plam *à la* Matisse, pozwalające studentom wyzwać własne tkanki malarskie. Uczniowie Gepperta uformowali „strukturalizm wrocławski”. Niektórzy z nich uczestniczyli w 1956 r. w działaniu grupy „X”, a od 1957 r. w formacji „Poszukiwania Formy i Koloru”. Członkowie tych zespołów i inni uczniowie Gepperta tworzą Szkołę Wrocławską, w 1967 r. przemianowaną na Grupę Wrocławską. Dla wszystkich tych formacji PWSSP była naturalną bazą i miejscem spotkań. Geppert mocno deklarował (za Jackiem Malczewskim) dążność do budzenia w studentach „indywidualności twórczej”. Niestety nie doszło do zrealizowania dzieł szkoły strukturalnej w zmonumentalizowanej wersji przestrzenno-przemysłowej w samym mieście (i to mimo dobrego przygotowania twórców w zakresie malarstwa w architekturze), poszczególne wybitne jednostki dały spektrum możliwości kształcenia ukierunkowanego na struktury obrazów. Zaczęto przywiązywać dużą wagę do jakości tkanki malarskiej. Dawało to u poszczególnych indywidualnych artystów długotrwały efekt świetnych rozwiązań kolorystycznych. Zbiory zbliżonych elementów (przy uwypukleniu faktury) sprowadzały kompozycje do jednorodnego pola izomorficznego, ogarniającego całe

malowidła. Apogeum tych dążeń znalazło swój wyraz w koncepcji „działania neutralnego” Jerzego Rosołowicza oraz idei „duoplastycyzmu” Alfonsa Mazurkiewicza. Pracownia Mazurkiewicza wyznaczała kierunek abstrakcji analitycznej, która znalazła kolejne rozwiązania u Piotra Błażejewskiego oraz w dyscyplinie figuracji Leszka Mickosia. Hanna Krzetuska przeobraziła swe dążenia w badania zestawień dużych form w wyrafinowanych tonacjach. Józef Hałas, wciąż odnoszący się do metafor przyrodniczych, rozwinął niezwykle oryginalny rygor punktów i kresek, natomiast swych studentów zupełnie nie przymuszał do obierania podobnej drogi, choć niezmiernie wymagał od nich dopracowywania budowy obrazu. Aleksander Dymitrowicz nie zarzucił kolorystycznych i figuratywnych aluzji, proponując takowe w swej pracowni. Wanda Gołkowska – ważna eksponentka jednorodnych siatek struktur, a także akcentów sztuki pojęciowej – w swojej pracowni propagowała abstrakcję analityczną, choć prowadziła też otwarty dialog ze studentami.

Na większą swobodę propozycji studentów pozwalał Konrad Jarodzki – autor obrazów z fakturowo zestawianymi pasami. Jego uczniami są: Janusz Jaroszewski, Wojciech Kaniowski, Anna Kowalska-Szewczyk, Marek Jakubek. Organizacji strukturalnej nie zaniedbywali: ukierunkowany ekologicznie Mieczysław Zdanowicz, twórca oryginalnej metaforyki Andrzej Klimczak-Dobrzaniecki i zdecydowany figuratywista Zbigniew Karpiński.

Eugeniusz Geppert biogram zob s. 105.

Józef Hałas – ur. 1927 w Nowym Sączu. Studia: PWSSP we Wrocławiu pod kierunkiem profesorów E. Gepperta i S. Dawskiego, dyplom z zakresu ceramicznego malarstwa architektonicznego – 1954. Prof. nadzw. PWSSP, kier. Katedry Malarstwa na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. Uprawiane dyscypliny: malarstwo i rysunek. Najważniejsze wystawy indywidualne: „Zamek” – Wrocław 1955; Salon „Współczesności” – Warszawa 1961; BWA – Wrocław 1965, 1970, 1974, 1980; Muzeum Narodowe – Wrocław 1967, 1978; Muzeum Pomorza Zachodniego – Szczecin 1968; Galeria „Zapiecek” – Warszawa 1978; „Galeria 72” – Chełm 1981; Galeria „Na Solnym” – Wrocław 1986. Udział w licznych wystawach krajowych m.in.: Wystawa Młodej Plastyki „Arsenal” – Warszawa 1955; Młoda Plastyka – Sopot 1957, 1958; Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego – Szczecin 1962, 1964, 1966, 1968; Ogólnopolska Wystawa Rysunku – Wrocław 1967; Festiwal Sztuk Pięknych – Warszawa 1976. Udział w licznych wystawach zagranicznych w b. Czechosłowacji, Niemczech, Egipcie, Bułgarii, Rumunii, San Marino, USA, we Francji, w Wielkiej Brytanii, Wenezueli, Danii, we Włoszech, w Belgii, Brazylii.

Alfons Mazurkiewicz – ur. 1922 w Düsseldorfie, zm. 1975 we Wrocławiu. Studia we wrocławskiej PWSSP pod kierunkiem profesorów E. Krchy, L. Dołżyckiego i S. Dawskiego. Dyplom w 1953. W l. 1960–1962 prowadził wykłady w Pracowni Rysunku prof. S. Dawskiego. W 1964 powołany na stanowisko adiunkta na Wydziale Ceramiki i Szkła wrocławskiej PWSSP zaczął rozwijać i wprowadzać w życie bardzo istotne dla jego pracy dydaktycznej zasady „programu otwartego”. Od 1969 doc. w PWSSP. Czł. Grupy „X” i Grupy „Szkoła Wrocławska”. Autor wielu wystaw indywidualnych m.in.: Wystawa retrospektywna Muzeum Śląskie – Wrocław 1962; Galeria „Krzysztofor” – Kraków 1967; Galeria „EM” – Wrocław 1975; Muzeum Narodowe – Wrocław 1975. Uczestniczył w wielu wystawach krajowych i zagranicznych m.in.: Ogólnopolska Wystawa Młodej Plastyki „Arsenal” – Warszawa 1955; Festiwal Sztuk Plastycznych – Sopot 1957, 1958, 1965, 1967, 1971, 1973; Ogólnopolskie Triennale Rysunku – Wrocław 1971, 1974; Wystawa Sztuki Polskiej – Bombaj 1956; 17 Polish Painters – Nowy Jork 1967; Wystawa Sztuki Polskiej – Kopenhaga 1971; Tokuma Trading – Tokio 1972; Polish Paintig Today – Londyn 1974. Nagrody i wyróżnienia m.in.: Nagroda MKiS 1965, 1971; I Nagroda Ogólnopolskiego Triennale Rysunku 1974.

Mieczysław Zdanowicz – ur. 1928, zm. 2003. Studia w PWSSP we Wrocławiu pod kierunkiem profesorów E. Krchy i E. Gepperta – dyplom 1956.

Prof. wrocławskiej uczelni, wcześniej – jako doc. – kierował Pracownią Projektowania Malarstwa w Architekturze i Urbanistyce na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. Wybrane realizacje: dyplomowa realizacja pierwszego witrażu uczelni – 1955; organizacja I Biennale Małych Form Rzeźbiarskich – Wrocław 1968, realizacja (wspólnie z A. Wojciechowskim) Zdarzenia Przestrzennego „Wieża Radości” – Wrocław 1970; realizacja zdarzenia „Spróbujmy Konceptualizmu” – Wrocław 1974; organizacja Galerii Plenerów PWSSP we Wrocławiu Sztuka-Przestrzeń-Czas (udział w Międzynarodowym Festiwalu Teatru Otwartego) – Wrocław 1987. Udział w licznych wystawach m.in.: Ogólnopolska Wystawa Ceramiki i Szkła Artystycznego – Wrocław 1954, 1960; Ogólnopolska Wystawa Tkaniny, Ceramiki i Szkła – Warszawa 1964; Tendencje i Osobowości w Polskiej Rzeźbie Współczesnej – Warszawa 1978; XII Triennale Mediolan 1960; Wystawa Ceramiki AIC – Praga 1962; Międzynarodowa Wystawa Rzeźby Odlewniczej – Madryt 1970; II Biennale Internazionale Dantesca – Rawenna 1975; Quadriennale Sztuki Dekoracyjnej – Erfurt 1978; Wystawa Pedagogów i Studentów „Wrocław-Mons”, Belgia 1987. Nagrody i wyróżnienia: Srebrny Medal XII Triennale Mediolan 1960; Złoty Medal Międzynarodowej Wystawy Ceramiki AIC – Praga 1962; I Nagroda w Konkursie na Medal – Wrocław 1968; Nagroda Artystyczna Miasta Wrocławia – 1970, Złoty Medal II Biennale Internazionale Dantesca – Rawenna 1975; I Nagroda w Konkursie Rzeźby przy ul. Grodzkiej – Wrocław 1975.

Wojciech Kaniowski – ur. 1953. Studia w PWSSP we Wrocławiu na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. Dyplom w 1977 z zakresu malarstwa i malarstwa architektonicznego pod kierunkiem profesorów K. Jarodźkiego i M. Zdanowicza. Od 1977 asystent stażysta we wrocławskiej PWSSP w Pracowni Malarstwa i Rysunku prof. Z. Karpińskiego. Od 1979 do chwili obecnej realizuje program kształcenia w Pracowni Projektowania Malarstwa w Architekturze i Urbanistyce. W 1996 mianowany na stanowisko prof. nadzw. W l. 1996–1999 pełnił funkcję dziekana Wydziału Malarstwa i Rzeźby. Od 1999 do chwili obecnej prorektor ds. dydaktycznych wrocławskiej ASP. W 2002 uzyskał tytuł naukowej prof. Zajmuje się malarstwem i projektowaniem graficznym. W l. 1977–1996 uczestniczył w kilkudziesięciu wystawach i konkursach malarskich, otrzymując 10 nagród i wyróżnień. Swoje malarstwo prezentował na 30 pokazach indywidualnych w kraju i za granicą. Prace w zbiorach prywatnych i państwowych w kraju, Niemczech, Austrii, Kanadzie, we Francji i w USA.

Szkoła Malarstwa Sztalugowego

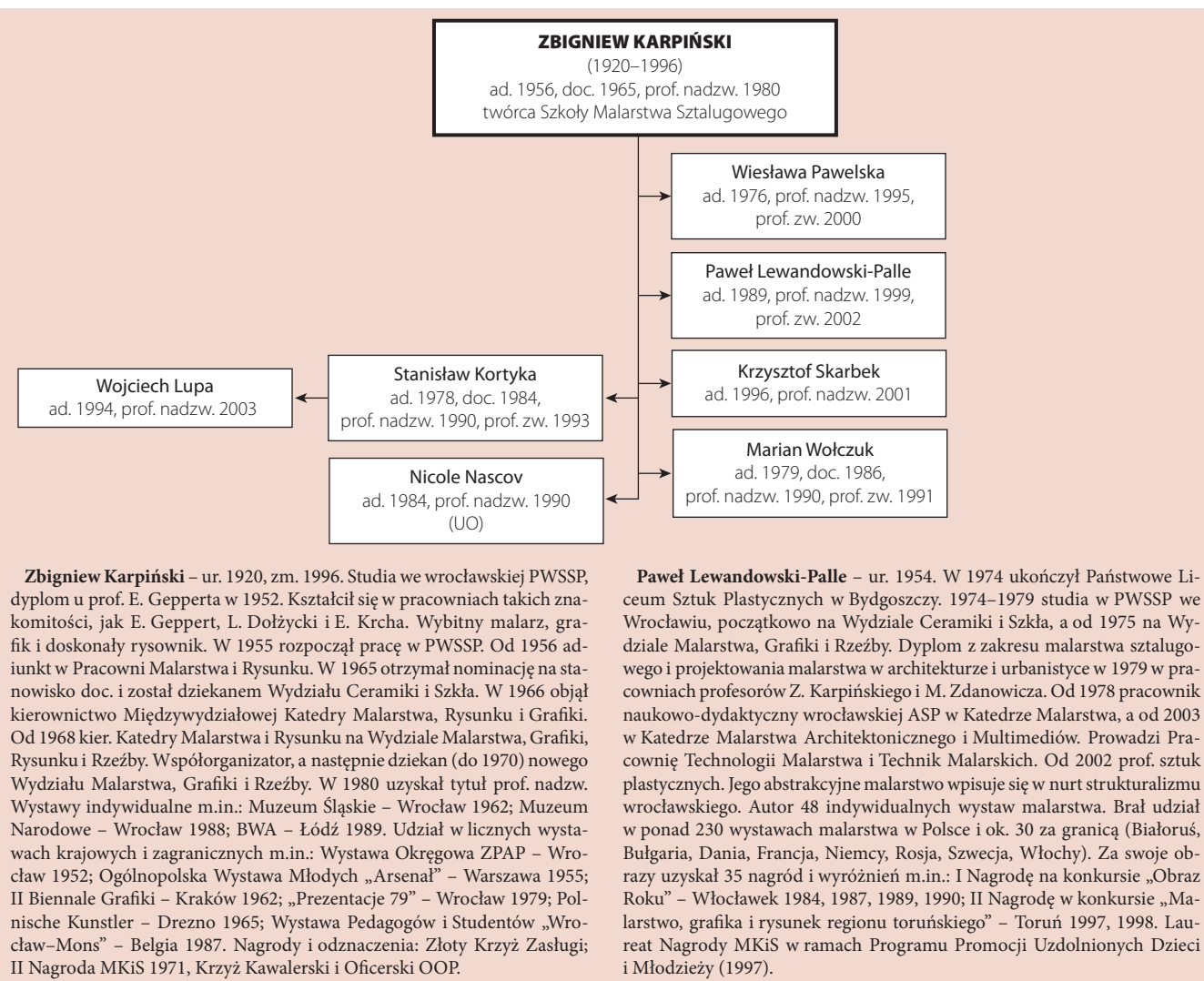
Pracownia **Zbigniewa Karpińskiego** stała się zaczątkiem wyodrębniającej się w latach 80. szkoły Karpińskiego. Mając czołowych przedstawicieli w osobach: Wiesławy Pawelskiej, Nicole Nascova, Pawła Lewandowskiego-Palle, Krzysztofa Skarbka, Mariana Wołczuka, Stanisława Kortyki (oraz ucznia tegoż, Wojciecha Lupy), linia tej szkoły jest silnie związana z morale malarstwa. Ekspozuje ona proces solidnie opracowywanych obrazów, wykorzystujących warsztatowe tradycje

gatunku. Akcentuje się w niej także bądź systemową figurację, bądź też nową wersję strukturalnie pogłębionej abstrakcji.

Karpiński przetworzył doświadczenie głównych elementów impresjonizmu, postimpresjonizmu i koloryzmu, jakie było podstawą wykładu malarstwa w szkole Gepperta. To przetworzenie polegało na zmianie stosunku do koloru, który w obrazie może pełnić rolę czynnika dynamizującego przez silnie zaznaczone kontrasty zarówno barwne, jak i walorowe.

Istotną rolę odgrywał rysunek prowadzony z zasadniczym podtrzymaniem perfekcyjnego studium z natury, a następnie przemysłowej eskalacji kontrastów walorowych i redukcji do wydobywanych w ten sposób formalnych elementów kompozycyjnych. Szkoła Karpińskiego uznaje różne możliwości interpretacyjne swoich założeń: kojarzenia kontrastów na wszystkich poziomach opracowania dzieła, jak i ich wygaszania, odniesienia do postrzeganej natury, jak również penetrowania wyobrażeń. Sam mistrz stosował przewrotnie różne metody gry malarskiej, np. posługiwał się przetwarzaniem zdjęcia

(przeźrocze) kopiowanego na podłoże malarskie fakturowo skonstrastowane z przywołanym w pamięci widza gładkim i lśniącym powierzchniowo obrazem fotograficznym w masowej praktyce odbitkowej i slajdowej. Kontynuatorzy znacznie wzbogacili repertuar środków i konwencji malarskich, a także metod dydaktycznych i stanowią liczącą się grupę w panoramie wrocławskiej twórczości artystycznej. Bardzo wyraźne różnice stylistyczne pomiędzy nimi świadczą jak najlepiej o dziedzictwie mistrza, które nie ograniczało nigdy własnych odrębnych linii rozwojowych adepta sztuki malarskiej.

■ Szkoła Rzeźby Architektonicznej

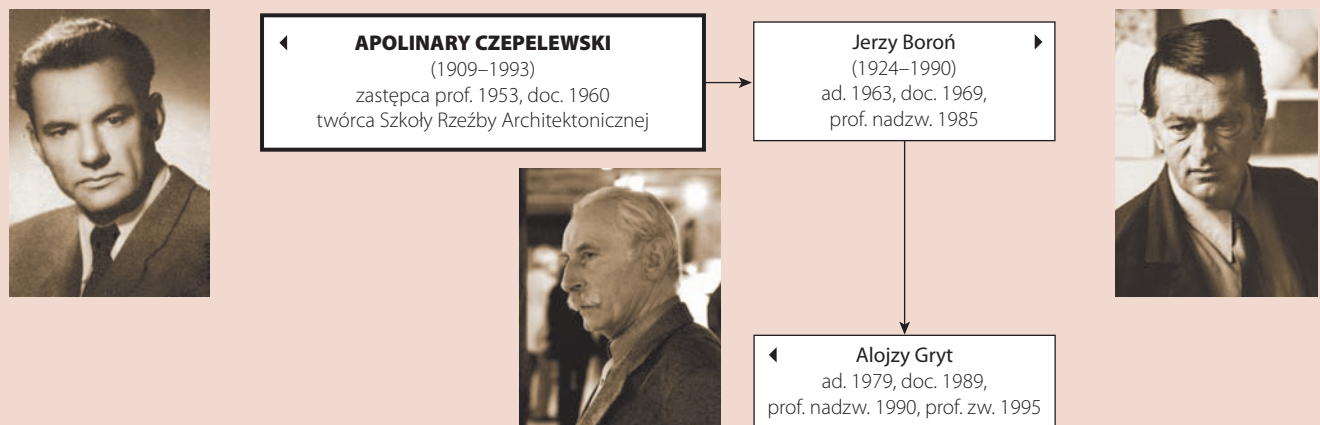
Twórca szkoły, architekt **Apolinary Czepelewski**, objął kierownictwo Pracowni Ceramicznej Rzeźby Architektonicznej w 1953 r. na Wydziale Ceramiki z tytułem dyplomowej specjalizacji. Szkoła ta hołdowała metodzie plastyki integralnej bliskiej ideom awangardowych formacji międzywojennych (np. Praesens). Regułą podstawową było określanie formalnych wyznaczników miejsca i skali za instalowania rzeźbiarskiej formy przestrzennej w otoczeniu, aż po układ urbanistyczny: zastany i z ograniczoną możliwością przekształceń, oraz układ urbanistyczny projektowany z możliwością celowego ukształtowania miejsca dla obiektu

rzeźbiarskiego lub jeszcze szerzej zamierzonej kompozycji przestrzennej wieloelementowej z użyciem wielu różnych materiałów i tworzyw (np. światło, woda i in.). Koncepcja zobjektywowanych przesłanek i kryteriów kreacji przestrzennej zdecydowanie zbliżała Czepelewskiego do metodycznej Szkoły Dunikowskiego.

Po odejściu doc. A. Czepelewskiego w 1967 r. przejął pracownię jego dawny asystent prof. J. Boroń (Pracownia Projektowania Rzeźby w Urbanistyce i Architekturze), a po nim od 1993 r. kieruje nią prof. Alojzy Gryt – architekt i rzeźbiarz, uczeń Dunikowskiego, Michałowski i Czepelewskiego,

(asystent w l. 1962–1973). Konwencja „formy rozwijalne” A. Gryta stanowi ważną modyfikację, jako nowy kierunek praktyki dydaktycznej i koncepcji rozwiązań przestrzennych. Polega ona na silniejszym zintegrowaniu kompozycji rzeźbiar-

skiej z otoczeniem. W 2002 r. pracownia A. Gryta przyjmuje nową nazwę i funkcjonuje jako Pracownia Rzeźby i Kształtowania Otoczenia, zachowuje podstawowe zasady racjonalnej metody A. Czepelewskiego i X. Dunikowskiego.

Apolinary Czepelewski – ur. 1909 w Grajewie, zm. 1993 w Warszawie. Służbę wojskową odbył w Szkole Podchorążych w Modlinie. Studiował na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Brał udział w kampanii wrześniowej. Po wojnie pracował w Biurze Odbudowy Stolicy w Warszawie, a następnie na Politechnice Warszawskiej jako asystent w Katedrze Projektowania Budynków Miejskich prof. S. Brukalskiego. Tam otrzymał tytuł adiunkta. Od 1953 pracował jako zastępca prof. we wrocławskiej PWSSP. W 1958 powołany na stanowisko doc. W 1971 objął stanowisko kier. Pracowni Form Ceramicznych w Architekturze w Katedrze Ceramiki Studium Projektowania Form Ceramiki i Szkła. We wrocławskiej PWSSP pracował do 1973, a następnie przeszedł na emeryturę. Ma w dorobku liczne realizacje w zakresie architektury i wystawiennictwa, m.in.: zespół stoisk wnętrzarskich na Międzynarodowych Targach Gdańskich; rozwiązania przestrzenne, pawilony i wnętrza na Wystawie Ziem Odzyskanych we Wrocławiu oraz Międzynarodowych Targach Poznańskich; wnętrza przyzakładowe zakładu naukowego w Warszawie.

Jerzy Boroń – ur. 1924 w Kołomyi, zm. 1990 we Wrocławiu. Studia w PWSSP we Wrocławiu ze specjalizacją w rzeźbie w pracowni B. Michałowskiego 1948–1953. W l. 1953–1957 asystent w Katedrze Rzeźby na Wydziale Ceramiki i Szkła, 1957–1963 st. asystent, 1963–1969 adiunkt, 1969–1985 doc., 1985–1990 prof. nadzw.; 1969–1970 prodziekan Wydziału Malarstwa Grafiki i Rzeźby, 1972–1975 dziekan Wydziału Malarstwa, Grafiki i Rzeźby, 1975 prorektor ds. artystyczno-badawczych. W 1975 organizuje Pracownię Projektowania Rzeźby w Architekturze i Urbanistyce. Ważniejsze wystawy: „Poszukiwania koloru i formy” – Wrocław 1957; „Funkcja koloru i formy” – Wrocław 1961; Wystawy Plastyki Ziem Nadodrzańskich – Wrocław, Warszawa, Opole 1959, 1961, 1963; „Plastyka w przemyśle” – Wrocław 1965; Ogólnopolska Wystawa Rzeźby – Warszawa 1967; Ogólnopolska Wystawa Plastyki z okazji 20-lecia PRL – Warszawa 1968; „Spotkania krakowskie” – Kraków 1969; III Festiwal Sztuk Pięknych – Warszawa 1970. Realizacje: rzeźba przy Obelisku Milicjantów przy pl. Powstańców Śląskich – Wrocław 1964; po-

mnik „Era kosmiczna” (we współpracy z A. Grytem) – Oleśnica 1969; „Ląbędzie” – rzeźba ceramiczna przed Centrum Diagnostyki Medycznej we Wrocławiu. Nagrody: III Nagroda (w zespole) w ogólnopolskim konkursie na Pomnik Zwycięstwa we Wrocławiu 1957; I Nagroda za rzeźbę w konkursie plastycznym z okazji 20-lecia wyzwolenia Dolnego Śląska 1965, Nagroda Warszawskiego Okręgu ZPAP na wystawie „Warszawa w sztuce” 1965, Nagroda Miasta Wrocławia za całokształt twórczości 1965, II Wyróżnienie (w zespole) w ogólnopolskim konkursie na Pomnik Powrotu Ziem Zachodnich i Północnych do Macierzy 1967, Wyróżnienie MKiS na Ogólnopolskiej Wystawie Rzeźby w Warszawie 1967, I Nagroda w Konkursie Rzeźby przy ul. Grodzkiej we Wrocławiu (z M. Zdanowiczem) 1975. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP; Złoty Krzyż Zasługi; Medal za Odrę, Nysę i Bałtyk; Medal Zwycięstwa i Wolności; Odznaka Grunwaldzka; Budowniczy Wrocławia; Zasłużony dla Dolnego Śląska; Medal za Zasługi dla Obronności Kraju.

Alojzy Gryt – ur. 1937. Studia: 1956–1962 na Wydziale Architektury PWr (dyplom 1962) oraz 1961–1965 we wrocławskiej PWSSP (dyplom z zakresu architektury wnętrz 1965). Pracownik dydaktyczny w Katedrze Rzeźby – st. asystent 1973, adiunkt 1980, doc. 1989, prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1998. Zajmuje się: rzeźbą, rysunkiem, szkłem artystycznym, instalacjami oraz plastyką powiązaną z architekturą. Od 1976 autor wielu wystaw indywidualnych m.in. w: BWA i Muzeum Narodowym we Wrocławiu, galerii Raiffeisensale am Marktplatz w Innsbrucku, galerii Blaue Fabrik w Dreźnie, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Galerii Miejskiej we Wrocławiu, Muzeum Výtvarných Umění w Pradze. Uczestnik licznych wystaw zbiorowych m.in.: „Droga i prawda” – Wrocław 1984; „Labirynt” – Warszawa 1989; Forum Konkrete Kunst – Erfurt 1992; „Flexible I” – Bayreuth, Tilburg, Manchester, Wrocław 1993–1994. Nagrody i wyróżnienia m.in.: I Nagroda w konkursie na „Pomnik zamordowanych w Katyniu”, I Nagroda i realizacja w konkursie „Fontanna” we Wrocławiu, nagroda w konkursie na „Pomnik Chopina” we Wrocławiu, I Nagroda i realizacja w konkursie na rzeźbę na Osiedlu SM Archicom we Wrocławiu.

Szkoła Rzeźby Xawerego Dunikowskiego

Prof. Antoni Mehl przeszczerpił Szkołę Dunikowskiego na grunt wrocławski (1947–1952) na wiele lat przed pojawieniem się mistrza w naszej uczelni (1959–1964). Istotą tej szkoły jest to, że uczy ona warsztatu rzeźbiarskiego, kładąc szczególny nacisk na opanowanie przez jej adeptów metody studiowania i budowy rzeźby na pionie i poziomie (Dunikowski mawiał, że „w historii nie ma dobrej rzeźby niebudowanej na pionie i poziomie”). Dając solidne podstawy rzemiosła rzeźbiarskiego, stwarza jednocześnie warunki do indywidualnego rozwoju. W metodzie wykładu w szkole tej zwraca się uwagę na etapy opanowywania umiejętności prawidłowej konstruk-

cji, charakterystyki ruchu, gamy proporcji i indywidualizacji opracowania. Porównanie twórczości X. Dunikowskiego, A. Mehla, Ł. Skomorowskiej-Wilimowskiej (asystentka mistrza w PWSSP we Wrocławiu), Jacka Dworskiego, A. Gryta, Z. Makarewicz i A. Poznańskiej pozwala dostrzec jak duże możliwości indywidualnego rozwoju daje ta szkoła.

Tradycja Szkoły Dunikowskiego przetrwała w PWSSP po śmierci mistrza kontynuowana w Pracowni Rzeźby Wydziału Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego założonej i prowadzonej przez prof. Ł. Skomorowską-Wilimowską (1965) i jej następców (J. Dworski, Z. Makarewicz), którzy

XAWERY DUNIKOWSKI
(1875–1964)
prof. zw. 1929
twórca Szkoły Rzeźby

Antoni Mehl
prof. nadzw. 1947

Łucja Skomorowska-Wilimowska
ad. 1970, doc. 1980,
prof. nadzw. 1990

Jacek Dworski
ad. 1982, doc. 1989,
prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1994

Alojzy Gryt
ad. 1979, prof. nadzw. 1990,
prof. zw. 1995

Zbigniew Makarewicz
ad. 1995, prof. nadzw. 2000

Alfreda Poznańska
(1939–2001)
ad. 1980, doc. 1989,
prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1995

Xawery Dunikowski, biogram zob. s. 105.

Łucja Skomorowska-Wilimowska – ur. 1926 we Lwowie. Studiowała rzeźbę od 1947 w pracowni prof. A. Mehla w PWSSP we Wrocławiu, dyplom 1952. W czasie studiów pracowała jako asystentka prof. Mehla 1951–1952. W l. 1952–1956 zatrudniona w Pracowni Konserwacji Zabytków przy odbudowie Wrocławia. Od 1956 jako asystentka prof. A. Czepelewskiego w PWSSP we Wrocławiu; 1959–1964 st. asystentka prof. X. Dunikowskiego. W 1964 zorganizowała Pracownię Rzeźby na Wydziale Projektowania Plastycznego i prowadziła ją do emerytury (1992). Opracowała program dostosowany do charakteru studiów, oparty w głównych założeniach na metodzie X. Dunikowskiego. W l. 1972–1978 dziekan Wydziału Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego, 1978–1981 prorektor ds. wychowania i dydaktyki, 1981–1986 kier. Katedry Kształcenia Ogólnoplastycznego. Aktywna w życiu artystycznym i zawodowym. Ważniejsze wystawy: 10-lecie PRL – Wrocław 1955; Młodych Plastyków w Arsenale – Warszawa 1955; Portrety Rzeźbiarskie – Wrocław 1957; Rzeźby Plenerowej – Wrocław 1958; Ziemi Nadodrzańskich – Warszawa 1958; Sztuki Sakralnej (ogólnopolska) – Wrocław 1964; Rzeźby Wrocławskiej – Toruń 1966, Ceramiki (międzynarodowa) – Stambuł 1966; Polska Sztuka Użytkowa w 25-lecie PRL – Wrocław–Moskwa 1966; Plastyka Wrocławska – Warszawa 1971; Indywidualna – Muzeum Narodowe – Wrocław 1971. Projektuje i realizuje pomniki we Wrocławiu: Ściana – pomnik Żołnierzy Radzieckich, cmentarz Skowronia Góra; Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej, cmentarz św. Rodziny; grób Antoniego Mehla, cmentarz przy ul. Grabiszyńskiej; pomnik Żołnierzy Wojska Polskiego, cmentarz Żołnierzy Polskich na Oporowie; Pomnik Żołnierzy Wojska Polskiego i Powstańców Śląskich w Lublińcu; arcybiskupa Mieczysława Kardynała Ledóchowskiego w Ostrowie Wielkopolskim; ks. Jerzego Popiełuszki, kościół w Suchowoli, a także we Wrocławiu i in.

Jacek Dworski – ur. 1937 we Lwowie. Studiował w PWSSP we Wrocławiu w l. 1956–1962. Dyplom w pracowniach prof. X. Dunikowskiego i doc. A. Czepelewskiego. Prof., kier. Pracowni Małej Formy Rzeźbiarskiej, organizator warsztatu odlewniczego w ASP we Wrocławiu – doc. 1989, prof. nadzw. 1990, prof. zw. 1994. Zajmuje się medalierstwem, rzeźbą architektoniczną, małą formą rzeźbiarską i rysunkiem. Uzyskał liczne nagrody i wyróżnienia w konkursach rzeźbiarskich (pomnikowych) i medalierskich. Liczne realizacje medali lanych, monet dla Narodowego Banku Polskiego oraz projekty medali bitych (Mennica Państwowa w Warszawie). Udział w sympozjach międzynarodowych małej formy i medalierstwa: Węgry 1981–1985, Słowacja 1996, Czechy 1997–1998. Prace w muzeach i kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. Ważniejsze realizacje – płaskorzeźby: Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu 1974, Laboratorium Wody we Wrocławiu 1980, Sanatorium w Łądku-Zdroju 1980; statuetki: „Orfeusz” na Międzynarodowy Festiwal Mu-

zyki „Warszawska Jesień” 1981–1999, „Szermierz” na Międzynarodowy Festiwal „Wratislavia Cantans” 1990–2000. Wystawy krajowe: PWSSP we Wrocławiu, Zachęta – Warszawa 1990; „Ujęcia” (grupowa) – BWA Galeria „Awan-garda” Wrocław 1990; „Kontynuacje” – Wystawa Okręgowa ZPAP – Wrocław 1992; „Świat Sztuki Ewy i Jacka Dworskich” – Muzeum Sztuki Medalierskiej, Wrocław 1992. Wystawy zagraniczne: Międzynarodowa Wystawa Rzeźby w Ceramicie – Peruggia 1966; „Polnische Gegenwartkunst” – Stuttgart, Hanower, Düsseldorf 1975–1976; Międzynarodowa Wystawa FIDEM – Budapeszt 1977, Lizbona 1979, Florencja 1983. Wystawy indywidualne: Galeria „Spoj-znienia” – Wrocław 1981; Salon Sztuki Współczesnej – Wrocław 1991.

Zbigniew Makarewicz – ur. 1940 w Wilnie na Litwie. Rzeźbiarz, per-former, krytyk sztuki, publicysta, działacz społeczny i polityczny. Studia na PWSSP 1958–1965, 1966–1967 asystent; 1967–1982 nauczyciel w Pań-stwowym Ognisku Kultury Plastycznej, projektant w Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego „Miastoprojekt”, referent Wydziału Kultury Prezydium Rady Narodowej Miasta Wrocławia w Ośrodku Dokumentacji Sztuki, instruktor w Domu Kultury, publicysta w dwutygodniku „Nadodrże” w Zielonej Górze, kier. galerii „x” (iks) ZPAP. Od 1990 wykładowca PWSSP we Wrocławiu, od 2000 prof. nadzw. 1958–1966 działalność w ZSP i ZMW. 1967–1993 w ZPAP (m.in. prezes ZG). Represjonowany w stanie wojennym; 1996 – uniewinniony; 1996–2002 w Ruchu Odbudowy Polski (przewodniczący okręgu). Praca artystyczna od 1957: w teatrze Eksperymentalnym w Koszalinie, ST Kalambur i ST Turoń we Wrocławiu. Uczestnik wystaw, sympozjów i konferencji w kraju i za granicą, liczne publikacje.

Alfreda Poznańska – ur. 1939 w Małkowie na Lubelszczyźnie, zm. 2001. Rzeźbiarka. W l. 1958–1965 studiowała we Wrocławiu na Wydziale Ce-ramiki i Szkl. Dyplom z ceramiki i rzeźby w pracowniach: J. Kotarbińskiej – artysta ceramik i prof. X. Dunikowskiego. Po studiach zatrudniona w ów-czesnym Muzeum Śląskim. Od 1965 czł. ZPAP. Brała czynny udział w życiu artystycznym regionu i kraju. Od 1973 zatrudniona w Katedrze Rzeźby na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby. Od 1980 – adiunkt, od 1989 – doc., w 1990 – prof. nadzw., od 1995 – prof. zw. Od 1989 prowadziła Pracownię Małej Formy Rzeźbiarskiej dla studentów II–IV roku, a od 1992 dodatkowo Dyplomującą Pracownię Rzeźby dla studentów II–V roku. W l. 1993–1996 jako kier. Katedry Rzeźby wzmocniła stan kadrowy katedry, zatrudniając prof. A. Gryta i prof. J. Dworskiego. W latach 80. zaangażowała się w dzia-łalność Solidarności. Po ogłoszeniu stanu wojennego podjęła podziemną działalność opozycyjną, współtworząc ruch wokół Duszpasterstwa Środowisk Twórczych we Wrocławiu i trwała w nim do końca życia. Odnosiła liczne sukcesy. Zdobywała nagrody, także na konkursach międzynarodowych. Upra-wiała rzeźbę w dużym i małym rozmiarze. Jest autorką monumentalnych pom-ników i rzeźb ołtarzowych, jak również medali i plaket.

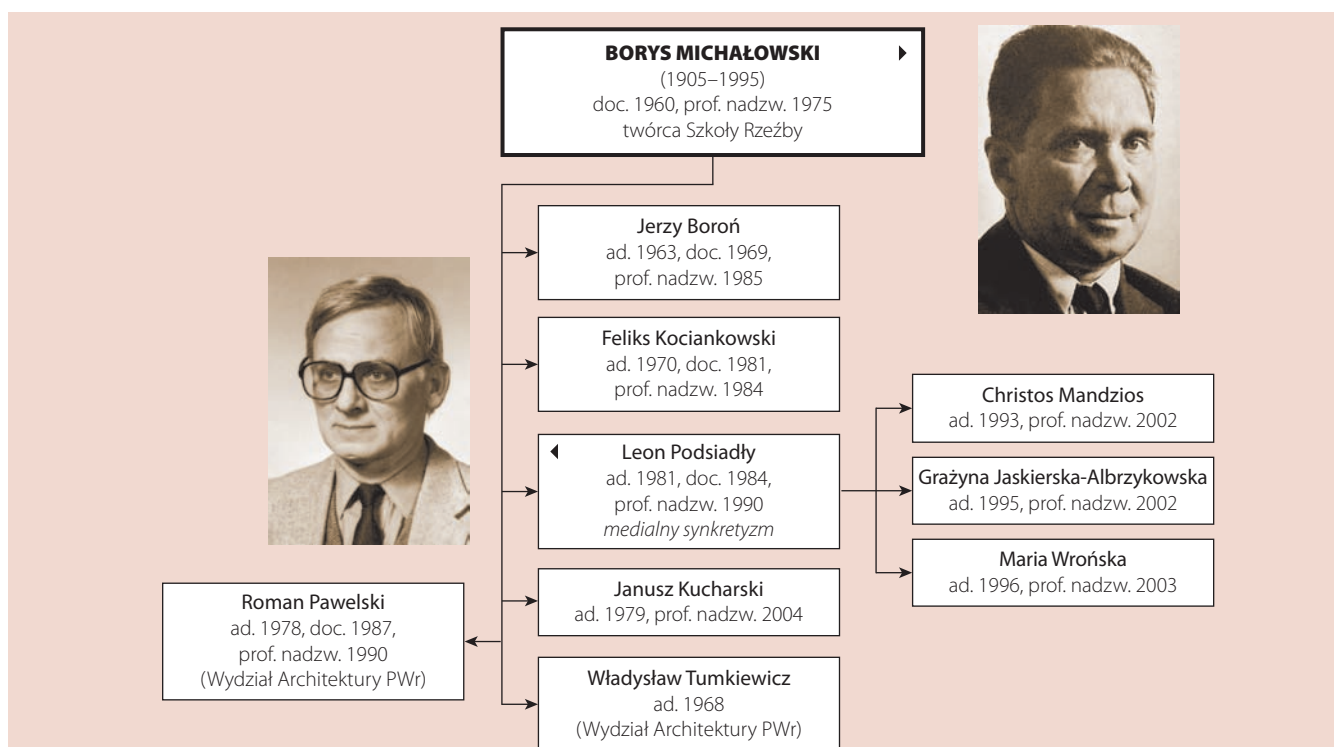
przenieśli tradycje metody mistrza do własnych pracowni w Katedrze Rzeźby na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby (obecnie Wydział Malarstwa i Rzeźby). Prof. A. Poznańska prowadziła też pracownię rzeźby najpierw na Wydziale Ceramiki, a następnie w Katedrze Rzeźby. Teoretyczne i hi-

storyczne opracowania publikowali Ł. Skomorowska-Wilimowska i Z. Makarewicz. W 1981 r. wystawa „Wrocławski krąg Xawerego Dunikowskiego” sygnalizowała podstawy metodyczne i różne możliwości rozwojowe rzeźbiarzy wywodzących się ze szkoły mistrza.

Szkoła Rzeźby Borysa Michałowskiego

Przez wiele lat po krótkim pobycie w PWSP Stanisława Rzeckiego (1946–1947) pierwszą pracownię rzeźby prowadził prof. **Borys Michałowski** (wykładał rzeźbę również na Wydziale Architektury PWr). Od 1952 do 1959 r. i od 1964 do 1973 r. był jedynym wykładowcą rzeźby i kierownikiem Katedry Rzeźby. Michałowski – pionier nurtu nowej secesji w polskiej rzeźbie – poprzez swój specyficzny anarchizm metodologiczny w dydaktyce, wywierał znaczący wpływ na rozwój rzeźby wrocławskiej. Z pracowni Michałowskiego wywodzili się wykładowcy rzeźby w PWSSP zatrudnieni w Katedrze Rzeźby w l. 1965–1995: profesorowie J. Boroń, Feliks Kociankowski, Janusz Kucharski, Leon Podsiadły oraz prowadzący pracownię rzeźby na Wydziale Architektury PWr profesorowie Władysław Tumkiewicz i Roman Pawelski. Następcy Michałowskiego w PWSSP/ASP – Boroń, Podsiadły i Kociankowski, znacznie zmodyfikowali jego styl prowadzenia ćwiczeń. Dodali do czysto wrażeniowej i spon-

tanicznie anarchicznej postawy z przeważającym naciskiem na kompozycję większe znaczenie zracjonalizowanego studium z natury. L. Podsiadły (i jego wychowankowie: Christos Mandzios, Grażyna Jaskierska-Albrzykowska, Maria Wrońska) podjął w większym stopniu linię medialnego synkretyzmu równoległą do tradycji otwartego warsztatu artystycznego w ASP w Warszawie prof. J. Jarnuszkiewicza i radykalnie przekroczył honorowane przez Michałowskiego ograniczenia tradycji dyscypliny. Otwarty przez Podsiadłego (1975) kierunek badań preferuje poszukiwania poza bryłą, rozszerzając w dydaktyce i we własnych pracach zakres penetrowanej problematyki na pogranicza różnych dyscyplin i synkretycznie kojarzonych mediów i metod. Postawa wobec problemów dydaktyki, jaką zajmują reprezentanci tego kierunku, uznaje za pewnik potrzebę wczesnej inicjacji artystycznej adeptów przez przyswojenie aktualnych trendów w szeroko rozumianej aktualności artystycznej.

Jerzy Boroń i Alojzy Gryt biogramy zob. s. 624.

Borys Michałowski – ur. 1905 w Saratowie w Rosji, zm. 1995. Ukończył Miejską Szkołę Sztuk Zdobniczych (1932–1934), a następnie (1934–1939) studiował w ASP w Warszawie. Od 1940 przebywał i tworzył w Wilnie, później przeniósł się do Warszawy i Krakowa. Od 1946 związał się z Wrocławiem i podjął pracę dydaktyczną w PWSSP. Jako doc. do 1976 prowadził Pracownię Rzeźby i był kier. Katedry Rzeźby. Ważniejsze wystawy: Wystawa Plastyki Ziemi Odzyskanych 1948; Ogólnopolska Wystawa Plastyki – Warszawa 1950, 1951, 1952 (wyróżnienia); „Dwadzieścia lat PRL” – Wrocław 1964; „Spotkania krakowskie” – Kraków 1969. Ważniejsze realizacje: Pomnik Pamięci Uczonych Polskich – Ofiar Hitleryzmu – Wrocław 1964; Pomnik Ludowego Wojska

Polskiego – Złotyryja 1967. Wybrane nagrody: I Nagroda w konkursie rzeźbiarskim – Wilno 1940; II Nagroda w konkursie na cmentarz żołnierzy II Armii Wojska Polskiego – Zgorzelec 1947; wyróżnienie w konkursie na rzeźbę z okazji olimpiady w Londynie 1948; Nagroda II st. MKiS 1971; Nagroda I st. MKiS 1976.

Leon Podsiadły – ur. 1932 we Francji. Studia w PWSSP we Wrocławiu. Dyplom z rzeźby u doc. B. Michałowskiego w 1958. 1965–1970 praca dydaktyczna w Szkole Sztuk Pięknych w Konakry (Gwinea). W Katedrze Rzeźby PWSSP we Wrocławiu jako asystent – 1970, adiunkt – 1981, prof. nadzw. – 1990. 1990 – kier. Katedry Rzeźby. W 1979 opracował program nowego kierunku dydaktyki w rzeźbie. Wystawy, m.in. indywidualne: galeria „Na Ostro-

wie” – Wrocław 1985; zbiorowe: Plener „Opolno ’71” i sympozjum „Nauka i sztuka w procesie ochrony naturalnego środowiska”; BWA – Wrocław 1971; Wystawy Okręgowe ZPAP – kościół Św. Krzyża, Wrocław 1983, 1984, 1985; PWSSP we Wrocławiu – Muzeum Sztuki Współczesnej Mons, Belgia 1986; „Rysunek rzeźbiarzy” – Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 1987; „Hommage a Henryk Stażewski”, Kentro Dimou Atheineon – Ateny; 200 lat uczelni plastycznej we Wrocławiu – Zachęta, Warszawa 1990; Prace pedagogów PWSSP, Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych i Wizualnych w Genewie; „Kontynuacje”, Wystawa Okręgu ZPAP – Wrocław 1992; „Tradycja i teraźniejszość”, PWSSP – Brunzswik, Niemcy 1995; „Nasza obecność”, Wystawa

Okręgu ZPAP – Monachium, Niemcy 1995; „Doświadczenia” – artyści z pracowni L. Podsiadłego – BWA, Wrocław 2001; Mezinárodní Vystava Výtvarného Umění – Muzeum Miejskie Krnov, Czechy 2002. Realizacje: pomnik Mikołaja Kopernika, Wrocław; pomnik „Szlak II Armii Wojska Polskiego”, Trzebnica; pomnik Pomordowanych Więźniów Obozu Koncentracyjnego Gross-Rosen Pietrzykowice, Wichrów. Współautor ołtarza papieskiego na Partynicach we Wrocławiu 1983. Nagroda MKiS z okazji 20-lecia sztuki polskiej – 1965; nagroda zespołowa w konkursie na „Pomnik Odrodzenia” w Elblągu – 1973. Prace w muzeach i w zbiorach prywatnych.

SZKOŁY ARTYSTYCZNE AKADEMII MUZYCZNEJ IM. KAROLA LIPIŃSKIEGO

Nowo powstała Wyższa Szkoła Muzyczna we Wrocławiu skupiła w swych wybitnych artystów i pedagogów, przybyłych z różnych stron kraju. Od pierwszych lat jej istnienia kontynuowali oni znakomite tradycje przedwojennych konserwatoriów i wyższych uczelni II Rzeczypospolitej, jak również inicjowali całkiem nowe kierunki twórcze. Mnogość miejsc, z których pochodzili, odmienność szkół, których byli wychowankami, miały swoje odzwierciedlenie w różnych nierzaz poglądach na podobne zagadnienia problematyki muzycznej. Spowodowało to, iż pozornie tożsame dziedziny rozwijały się we wrocławskiej Almae Matris nie zawsze w tych samych kierunkach. Zauważyć warto, że w licznych przypadkach zaistniały również sytuacje odwrotne, kiedy to profesorowie nasiąknięci tradycją przeróżnych uczelni artystycznych, spotkawszy się we Wrocławiu, łączyli swe siły, tworząc indywidualny i niezależny, a jednak zbliżony do siebie programowo proces kształcenia młodych adeptów sztuki. Znamienny wydaje się fakt, iż inicjatorzy kierunków artystycznych akademii stali się twórcami wzniosłych myśli i idei, stanowiących postument, na którym grono kontynuatorów buduje dzisiejszy kształt uczelni. Bez zaangażowania i trudu, jaki włożyli ojcowie założyciele w urzeczywistnienie marzeń o powstaniu wyższej uczelni muzycznej we Wrocławiu, wizerunek dzisiejszej akademii jawiłby się z pewnością zupełnie inaczej.

We wstępie niniejszym potrzebne wydaje się odniesienie do samego nazewnictwa pionów kształcenia kreowanych przez ich założycieli. Wszak AMuz nie stosowała nigdy ter-

minów szkół naukowych, tak jak ma to miejsce w innych wyższych uczelniach. Kierunki, które stworzyli pierwsi wykładający w naszych murach pedagogicy, wymykają się często ściśle określone nazewnictwu i wymagają stworzenia własnej terminologii do wskazania specyfiki kształcenia na uczelni. Idąc za tym przykładem, w AMuz im. K. Lipińskiego we Wrocławiu studenci kształcą się na poszczególnych kierunkach studiów. W ich ramach zawierają się określone specjalności, które pozwalają na dokładne sprecyzowanie zainteresowań kształconej młodzieży i wybór najodpowiedniejszej dla siebie. Każdą ze specjalności reprezentuje grono wybitnych pedagogów, stanowiących jej trzon. Ciekawy wydaje się także i sam specyficzny sposób określania organizmu, jaki tworzą mistrz i jego studenci, funkcjonuje on bowiem pod nazwą klasy. Ma to być może swoje wytłumaczenie w liczbie osób skupionych w obrębie wspomnianej klasy, gdyż specyfika kształcenia muzyków wymaga prowadzenia zajęć indywidualnych, co powoduje, iż pedagog ma pod swoją opieką zazwyczaj tylko kilku adeptów sztuki. Uczelnia może poszczycić się wybitnymi przedstawicielami we wszystkich specjalnościach, a co istotne – wykazać także, jak ważna jest w tym przypadku tradycja, której kontynuatorzy pracują w akademii obecnie.

Poniżej przedstawione zostały przykładowe szkoły artystyczne – klasy wszystkich wydziałów AMuz im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

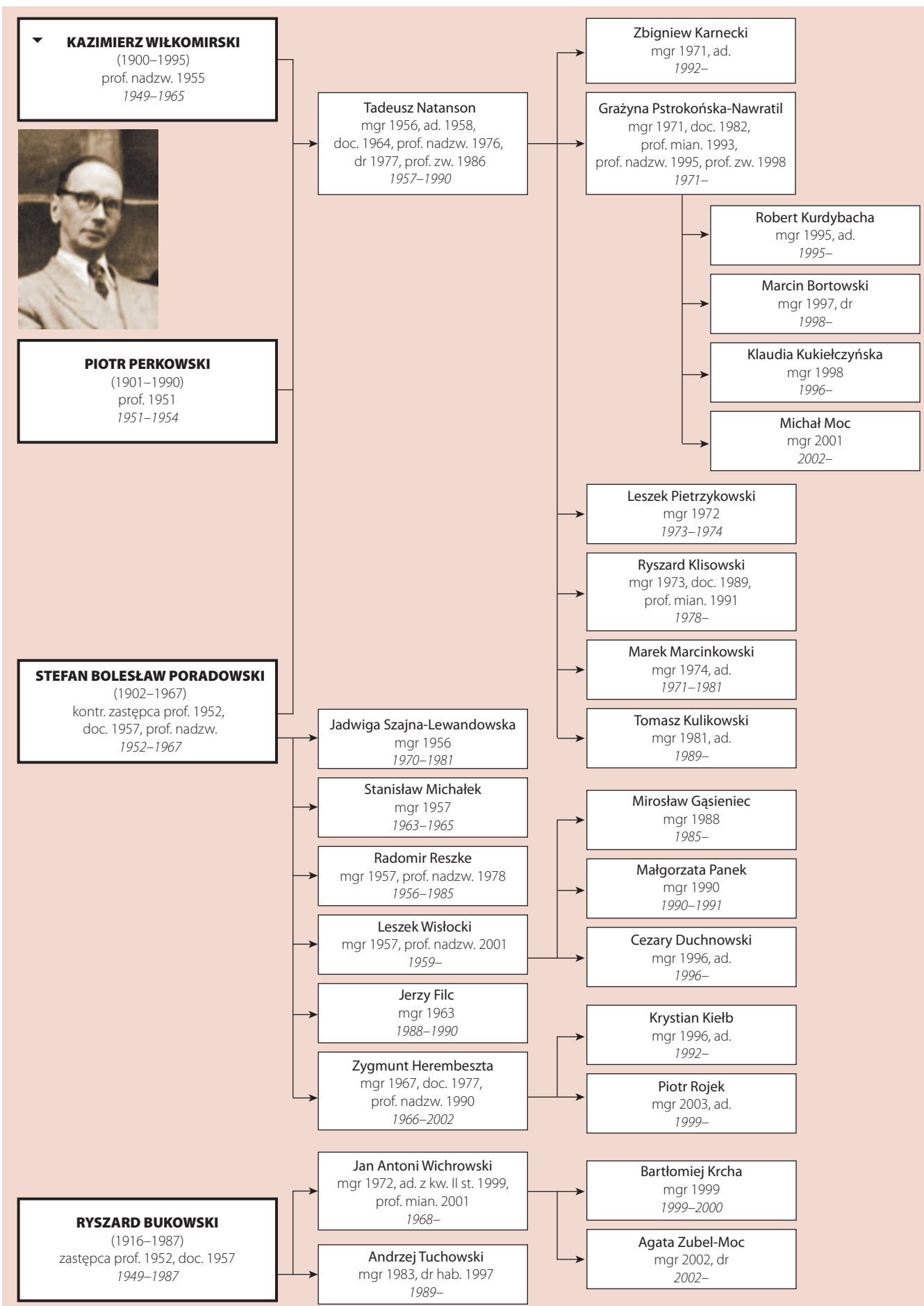
W wykresach graficznych kursywą wskazano lata pracy na uczelni.

Szkoła Kompozycji

Gdy myślimy o założycielach kompozycji wrocławskiej, jawią się nam czterej wybitni ojcowie tej specjalności. Są to prof. **Kazimierz Wilkomirski**, prof. **Piotr Perkowski**, prof. **Stefan Bolesław Poradowski** oraz doc. **Ryszard Bukowski**. To właśnie oni przekazywali wskazówki następnym pokoleniom kompozytorów, których znaczna liczba pozostała w murach uczelni. Pewnego rodzaju – można by rzec – ewenementem jest postać prof. Tadeusza Natanson, wieloletniego dziekana i prorektora uczelni, który miał możliwość kształcić się na początku pod baczny okiem trzech wspomnianych mistrzów. Dzięki temu, chłonąc jednocześnie z tyłu źródła, stanowił on potrójną skarbnicę wiedzy dotyczącej dobrej kompozycji. Wśród absolwentów T. Natanson kształciły bądź kształcą takie osoby jak: Zbigniew Karnecki – adiunkt, znakomity kompozytor muzyki teatralnej i filmowej, prof. zw. Grażyna Pstrokońska-Nawratil – jedna z najwybitniejszych kompozytorów współczesnych,

była prorektora akademii, laureatka licznych konkursów, jej utwory wykonywane są na większości międzynarodowych festiwali muzyki współczesnej, Leszek Pietrzykowski, Ryszard Klisowski – doc. AMuz, Marek Marcinkowski oraz adiunkt Tomasz Kulikowski. Ciągłość założeń klasy kompozycji prof. T. Natanson utrzymuje m.in. prof. G. Pstrokońska-Nawratil. To właśnie czwórka jej absolwentów poprzez pracę na uczelni kontynuuje pewien pozostawiony przez profesora wzór. Jest to młoda kadra kompozytorów, a wśród nich: adiunkt Robert Kurdybacha, dr Marcin Bortnowski – rozwijający nurt kompozycji komputerowej, Klaudia Kukielczyńska oraz Michał Moc.

Absolwentami S.B. Poradowskiego, których rozwój kariery kompozytorskiej skrzyżował się z drogami uczelni, byli: Jadwiga Szajna-Lewandowska, Stanisław Michałek, Radomir Reszke – prof. nadzw., po latach będący dziekanem uczelni, Leszek Wisłocki – kontynuator klasy swego profesora, będący

Kazimierz Wilkomirski, biogram zob. s. 135.

Piotr Perkowski – ur. 1901, zm. 1990. Ukończył Państwowe Konserwatorium Muzyczne w Warszawie w klasie kompozycji R. Statkowskiego, odbył prywatne studia u K. Szymanowskiego. Prof. Zatrudniony na uczelni w l. 1951–1955, 1952–1953 dziekan Wydziału Teorii, Kompozycji i Dyrygentury, 1952–1954 dziekan Wydziału Instrumentalnego. Współorganizator oraz w l. 1946–1951 i od 1954 prof. PWSM w Warszawie; 1949–1951 dyr. Państwowej Filharmonii w Krakowie; 1956–1957 dyr. WOSPR w Katowicach, 1971–1975 przewodniczący Oddziału Warszawskiego ZKP. Laureat wielu nagród artystycznych, m.in. Nagrody Muzycznej Miasta Krakowa, MKiS, ZKP, MON I st., Miasta Stołecznego Warszawy, Nagrody I st. Prezesa Rady Ministrów. W dorobku twórczym posiada: utwory orkiestrowe, utwory kameralne, instrumentalne solowe, wokalne-instrumentalne, pieśni, operę radiową *Girlandy*, 4 balety, muzykę teatralną, filmową, radiową, pieśni. Odznaczenia: Krzyż Komandorski i Krzyż Oficerski OOP, Krzyż Walecznych, Złoty Krzyż Zasługi, Order Sztandaru Pracy, Złoty Wawrzyn Akademicki PAL; Nagroda MKiS I st.

Stefan Bolesław Poradowski – ur. 1902 we Włocławku, zm. 1967 w Poznaniu. Absolwent Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu w klasie kompozycji. Prof. nadzw. Zatrudniony na uczelni w l. 1952–1967 na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki. W l. 1956–1958 kier. Katedry Kompozycji. Kompozytor licznych utworów orkiestrowych, m.in. 8 symfonii, 2 suit na orkiestrę smyczkową, koncertów, instrumentalnych utworów solowych i kameralnych, kantat, utworów chóralnych, pieśni solowych, oratorium i opery. Otrzymał nagrody artystyczne, m.in. na konkursie TWMP w Warszawie, Nagrodę Centralnej Rady Związków Zawodowych, Nagrodę Artystyczną Miasta Poznania, Nagrodę Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Odznaczenia: Odznaka Honorowa Miasta Poznania, Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Gdańska”, Złota Odznaka Śpiewactwa Polskiego; Nagroda MKiS I st. indyw.

wśród pracowników uczelni od 1959 r., Jerzy Filc – związany przez lata z Filharmonią Wrocławską, Zygmunt Herembeszta – były rektor akademii, prof. nadzw., wybitny kompozytor. Spod skrzydeł wymienionego prof. Herembeszty wyszedł jeden z wielu utalentowanych twórców, obecnie prorektor akademii, adiunkt Krystian Kielb. Mimo młodego wieku kontynuuje pośrednio idee szkoły kompozycji zapoczątkowanej przez Poradowskiego, gdyż w 2003 r. studia pod jego kierunkiem ukończył Piotr Rojek. Także prof. Leszek Wisłocki przekazuje elementy tradycji tejże szkoły swoim absolwentom. Jednym z nich jest zdobywający coraz większe uznanie w środowisku muzycznym adiunkt Cezary Duchnowski, który na uczelni zaangażowany jest w nurt kompozycji komputerowej. Wśród innych absolwentów wymienić należy Mirosława Gąsieńca oraz Małgorzatę Panek. Wśród absolwentów Ryszarda Bukowskiego pracę w akademii kontynuują Jan Antoni Wichrowski

Ryszard Bukowski – ur. 1916 w Cieszkowach, zm. 1987 we Wrocławiu. Ukończył Konserwatorium Muzyczne w Warszawie w zakresie teorii i kompozycji. Doc. Zatrudniony na uczelni w l. 1949–1987. W l. 1965–1968 dziekan Wydziału Wychowania Muzycznego, 1973–1975 Wydziału Instrumentalnego, 1975–1978 Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki. W l. 1965–1972 kier. Katedry Wychowania Muzycznego, 1981–1987 kier. Katedry Kompozycji i Teorii Muzyki. Autor wielu artykułów i recenzji. Jego dorobek kompozytorski obejmuje: liczne utwory orkiestrowe, w tym 7 symfonii, koncerty solowe, utwory wokalne-instrumentalne, kameralne, fortepianowe i chóralne, kompozycje sceniczne, muzykę teatralną, filmową oraz radiową. Był wieloletnim prezesem Koła Terenowego ZKP we Wrocławiu. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal KEN, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Zasłużony dla Wrocławia i Województwa Wrocławskiego”, Nagroda Miasta Wrocławia, Nagroda MKiS II st. indyw.

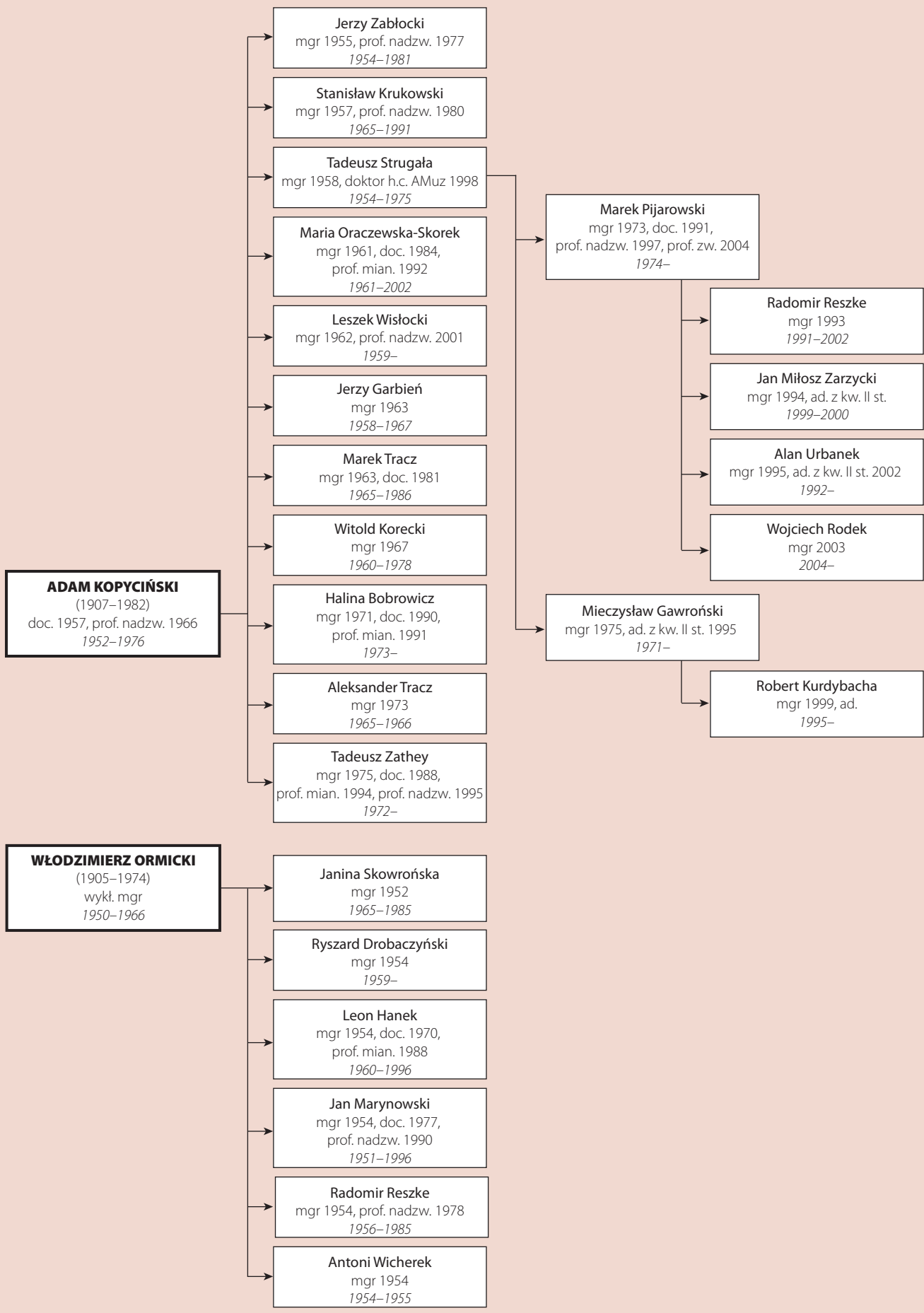
Tadeusz Natanson – ur. 1927 w Warszawie, zm. 1990 we Wrocławiu. Studiował w PWSM we Wrocławiu na Wydziale Pedagogicznym oraz kompozycję na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki. Prof. Zatrudniony na uczelni w l. 1957–1983. W l. 1969–1973 dziekan Wydziału Instrumentalnego, 1973–1975 dziekan Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, w l. 1975–1981 prorektor ds. dydaktyki. W l. 1970–1981 kier. Katedry Kompozycji i Teorii Muzyki, a 1972–1983 organizator i kier. Zakładu Muzykoterapii. Poza pracą kompozytorską i pedagogiczną działał jako krytyk i publicysta muzyczny. Dorobek kompozytorski to, m.in.: 7 symfonii, 3 koncerty fortepianowe, balet – pantomima *Quo vadis*, opera *Tamango*, utwory instrumentalne, kameralne i solowe, pieśni chóralne i solowe. Laureat wielu nagród, a także Nagrody Miasta Wrocławia. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Brązowy Medal „Za Zasługi dla Obronności Kraju”, Medal KEN, Złota Odznaka „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, „Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego”, „Budowniczy Wrocławia”, „Zasłużony Działacz FJN”, „Zasłużony Działacz Kultury”, Złota Odznaka „Zasłużony Popularyzator Wiedzy” oraz Nagrody MKiS I st. indyw. i II st. indyw.

– obecnie dziekan Wydziału Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii, prof. AMuz, od lat prowadzi on klasę kompozycji, mając wśród swych absolwentów utalentowaną kadrę młodych pracowników: Bartłomieja Krczę oraz Agatę Zubel-Moc, posiadającą już tytuł doktora. Prócz rozwijającej się prężnie kariery kompozytorskiej prowadzi ona także ożywioną działalność jako wokalistka. Wśród znakomitych następców pierwszych mistrzów akademii gości w swych progach dr. hab. Andrzej Tuchowski, który kontynuuje tradycje wrocławskiej kompozycji poza miastem, pracując również w WSP w Zielonej Górze na Wydziale Artystycznym. Wśród wybitnego grona kompozytorów skupionych wokół akademii należą także prof. Stanisław Krupowicz, absolwent warszawskiej AMuz, który wraz ze wspomnianymi M. Bortnowskim i C. Duchnowskim rozwija cieszący się dużym zainteresowaniem nurt kompozycji komputerowej.

■ Szkoła Dyrygentury Symfoniczno-Operowej

Kierunek dyrygentury, a mówiąc dokładniej specjalności, jaką jest dyrygentura symfoniczno-operowa, ma dwóch znakomitych ojców założycieli, którzy nadali jej niepowtarzalny charakter oraz wykreowali pierwszych jej wrocławskich absolwentów. Swe klasy zaraz po otwarciu uczelni prowadzili tu bowiem doc. **Adam Kopyciński** oraz wykładowca **Włodzimierz Ormicki**. Lata, które poświęcili wrocławskiej uczelni, odcisnęły piętno na całym dalszym rozwoju dyrygentury, a także i teraz duch jej twórców jest silnie obecny dzięki znakomitym kontynuatorom. Wśród absolwentów klasy dyrygentury A. Kopycińskiego, a następnie pracowników uczelni znalazły się tak wybitne postaci świata muzycznego jak np. Jerzy Zabłocki – wieloletni rektor AMuz, ściśle związany ze

środowiskiem muzycznym naszego miasta, Stefan Krukowski – prorektor i dziekan uczelni, Tadeusz Strugała w l. 1969–1980 dyrektor naczelny i artystyczny Filharmonii Wrocławskiej, dyrygent światowej sławy, występujący na wszystkich kontynentach, z najlepszymi orkiestrami, który w 1998 r. otrzymał tytuł doktora h.c. AMuz we Wrocławiu. Wśród absolwentów A. Kopycińskiego należy wymienić także Marię Oraczewską, prof. AMuz, Leszka Wisłockiego – profesora uczelni, który nieprzerwanie od 1959 r. zasila jej znakomitą kadrę, Jerzego Garbienia, Marka Tracza – wieloletniego dyrektora Filharmonii Opolskiej, rektora uczelni, Witolda Koreckiego, Halinę Bobrowicz – profesor, będącą obecnie dziekanem Wydziału Edukacji Muzycznej, Aleksandra Tracza oraz prof. Tadeusza Za-

Adam Kopyciński – ur. 1907 w Osieku Podhalańskim, zm. 1982 we Wrocławiu. Absolwent Konserwatorium Krakowskiego Towarzystwa Muzycznego, studiował grę na fortepianie, śpiew solowy, kompozycję i dyrygenturę. Prof. nadzw. Zatrudniony na uczelni w l. 1952–1976 na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, 1956–1957 dziekan Wydziału Nauczycielsko-Instruktorskiego, 1957–1963 rektor, 1963–1973 dziekan Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, 1969–1973 kier. Katedry Prowadzenia Zespołów Wokalno-Instrumentalnych. W l. 1954–1957 I dyrygent, a w l. 1958–1961 dyr. Wrocławskiej Orkiestry Symfonicznej i Państwowej Filharmonii we Wrocławiu. W l. 1957–1961 czł. zarządu, następnie prezes Wrocławskiego Oddziału SPAM. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski i Oficerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 10-lecia PRL, Medal 25-lecia Odzyskania Dolnego Śląska, Medal 30-lecia PRL, Medal Juliusza Słowackiego za ofiarną pracę i szczególnie wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury Miasta Wrocławia, Odznaka „Budowniczy Wrocławia”, Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego za działalność społeczną, Złota Odznaka „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, „Odznaka honorowa” I st. ZPZŚiL, Nagroda Artystyczna Miasta Wrocławia, Nagroda MKiS III st. indyw.

Włodzimierz Ormicki – ur. 1905 w Krakowie, zm. 1974 w Bydgoszczy. Studiował 1915–1922 w Konserwatorium Towarzystwa Muzycznego grę na fortepianie, teorię i dyrygenturę, a 1922–1926 w AMuz w Wiedniu oraz monachijskiej AMuz. St. wykładowca; zatrudniony na uczelni 1950–1966. W 1945 współzałożyciel Orkiestry Symfonicznej PR w Katowicach oraz wykładowca katowickiej PWSM. Dyrygent w Łódzkiej Filharmonii i jednocześnie wykładowca PWSM w Łodzi; 1950–1966 dyrygent i dyr. Filharmonii Wrocławskiej, dyrygent Opery Dolnośląskiej, Państwowej Opery Śląskiej w Bytomiu. 1966–1969 dyrygent WOSPR oraz pedagog PWSM w Katowicach, od 1969 dyr. i kier. artystyczny Opery i Operetki w Bydgoszczy. Dorobek kompozytorski obejmuje utwory orkiestrowe, wokalno-instrumentalne, kompozycje dla radia. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 10-lecia PRL, Złota Odznaka „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego”.

Jerzy Zabłocki – absolwent Wydziału Teorii, Kompozycji i Dyrygentury PWSM we Wrocławiu w klasie dyrygentury A. Kopycińskiego. Prof. nadzw.; zatrudniony na uczelni w l. 1954–1981. W l. 1969–1981 rektor, 1973–1981 kier. Katedry Prowadzenia Zespołów. W l. 1949–1954 dyrygent Chóru Oratoryjnego PWr i amatorskiej orkiestry smyczkowej, 1951–1958 red. muzyczny i dyrygent orkiestry Rozgłośni PR we Wrocławiu. W l. 1959–1963 dyrygent oraz kier. artystyczny Operetki Dolnośląskiej, 1972–1977 dyrygent Państwowej Opery we Wrocławiu. Występował w wielu filharmoniach w kra-

theya. Do grona absolwentów W. Ormickiego, kontynuujących założenia mistrza, należeli: Janina Skowrońska, Ryszard Drobaczyński, Leon Hanek – późniejszy prorektor i dziekan, Jan Marynowski, Radomir Reszke – pełniący następnie funkcję dziekana, Antoni Wicherek – dyrektor teatrów operowych w kraju i za granicą, współtwórca wielu wydarzeń artystycznych na polskich scenach operowych. Kontynuacja pewnych założeń warsztatu dyrygenckiego i interpretacji dzieła miała miejsce dzięki T. Strugale. Spod jego skrzydeł wyszło dwóch absolwentów, którzy pozostali na uczelni do dnia dzisiejszego: Marek Pijarowski – prof. zw. akademii, były prorektor, wybitny dyrygent, wieloletni dyrektor Filharmonii Wrocławskiej, obecnie szef Filharmonii Łódzkiej, koncertujący w kraju i za granicą, oraz Mieczysław Gawroński – adiunkt z kwalifikacjami II st., przez wiele lat związany także z Filharmonią Wrocławską, sprawujący opiekę nad Orkiestrą Symfoniczną AMuz. W swojej ponad 30-letniej pracy pedagogicznej wykształcili licznych młodych i zdolnych dyrygentów. W akademii pracują obec-

nie: Alan Urbanek – adiunkt z kwalifikacjami II st. oraz Wojciech Rodek – absolwenci M. Pijarowskiego, oraz adiunkt Robert Kurdybacha – wychowanek M. Gawrońskiego. Na uczelni kształcą także jedyna wrocławska absolwentka Renarda Czajkowskiego – adiunkt z kwalifikacjami II st. Helena Tomaszek-Plewa, pełniąca obecnie funkcję prodziekana Wydziału Edukacji Muzycznej.

Ryszard Drobaczyński – absolwent PWSM we Wrocławiu w zakresie nauczycielsko-instruktorskim oraz dyrygentury u K. Wilkomirskiego i W. Ormickiego. St. wykładowca; zatrudniony na uczelni od 1959. Wieloletni kier. cyklu koncertów „Wtorki Muzyczne”. Prelegent i organizator akcji koncertowych SPAM, wieloletni wiceprezes Wrocławskiego Oddziału SPAM, czł. ZG i Komisji Kwalifikacyjnej SPAM, kier. organizacyjny kursów muzycznych. Odznaczenia, m.in.: Krzyż Kawalerski i Oficerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, „Zasłużony Działacz Kultury”, Nagrody MKiS II i III st. za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury, liczne nagrody regionalne Miasta Wrocławia i Wałbrzycha, Złote Odznaki ZSP i SPAM, wiele nagród rektorskich, Wydziału Kultury i Sztuki, ZG ZPPKiS.

Stanisław Krukowski – absolwent Wydziału Chemii Technicznej PWr w 1951 oraz PWSM we Wrocławiu w zakresie dyrygentury symfonicznej u W. Ormickiego i A. Kopycińskiego w 1957. Prof. nadzw.; zatrudniony na uczelni w l. 1958–1991. W l. 1978–1981 prorektor ds. studenckich, 1984–1986 prorektor ds. naukowo-dydaktycznych, 1981–1987 kier. Katedry Dyrygentury, 1987–1990 dziekan Wydziału Teoretyczno-Pedagogicznego. W l. 1973–1983 kier. artystyczny i dyrygent Chóru PRiTV we Wrocławiu. Czł. jury licznych konkursów i festiwali muzycznych. Działacz społeczny: SPAM 1964–1968, wiceprezes 1968–1974 i 1984–1988 prezes Wrocławskiego Oddziału SPAM, wieloletni przewodniczący Rady Artystycznej Chórów Studenckich. Ważniejsze odznaczenia i nagrody: Krzyż Kawalerski OOP, Order Marii Magdaleny, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Medal 30-lecia i 40-lecia PRL, Medal KEN, Złota Odznaka im. Janka Krasickiego, nagrody indyw. MKiS II i III st., Wojewody Wrocławskiego, Miasta Wrocławia.

Maria Oraczewska-Skorek – absolwentka w zakresie gry na fortepianie PWSM we Wrocławiu oraz zakresie dyrygentury PWSM we Wrocławiu i Konserwatorium w Leningradzie. Prof.; zatrudniona na uczelni w l. 1961–2002. Wieloletni kier. Katedry Dyrygentury, czł. Senatu, Rady Wydziału Teoretyczno-Pedagogicznego, Senackiej Komisji Rozwoju Kadry Naukowej, dyrygent Państwowej Operetki we Wrocławiu. Odznaczenia, m.in.: Złoty Krzyż Zasługi, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Budowniczy Wrocławia”.

nie: Alan Urbanek – adiunkt z kwalifikacjami II st. oraz Wojciech Rodek – absolwenci M. Pijarowskiego, oraz adiunkt Robert Kurdybacha – wychowanek M. Gawrońskiego. Na uczelni kształcą także jedyna wrocławska absolwentka Renarda Czajkowskiego – adiunkt z kwalifikacjami II st. Helena Tomaszek-Plewa, pełniąca obecnie funkcję prodziekana Wydziału Edukacji Muzycznej.

Przypomnieć należy także nazwiska osób, które nie związały się wprawdzie z uczelnią, ale poprzez kontynuowanie pracy dyrygenta rozprzestrzeniają pewien określony, wrocławski wzór dyrygentury. Są to: Jan Ślęk – organizator Festiwalu im. Johanna Straussa, Stefan Strahl – założyciel i długoletni dyrektor Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze, Jacek Rogala – dyrektor Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach, Michał Nesterowicz – dyrektor Filharmonii Gdańskiej, Małgorzata Sapiecha – dyrygentka Akademickiego Chóru PWr, Stanisław Rybarczyk, Waldemar Sutryk oraz Krzysztof Górski.

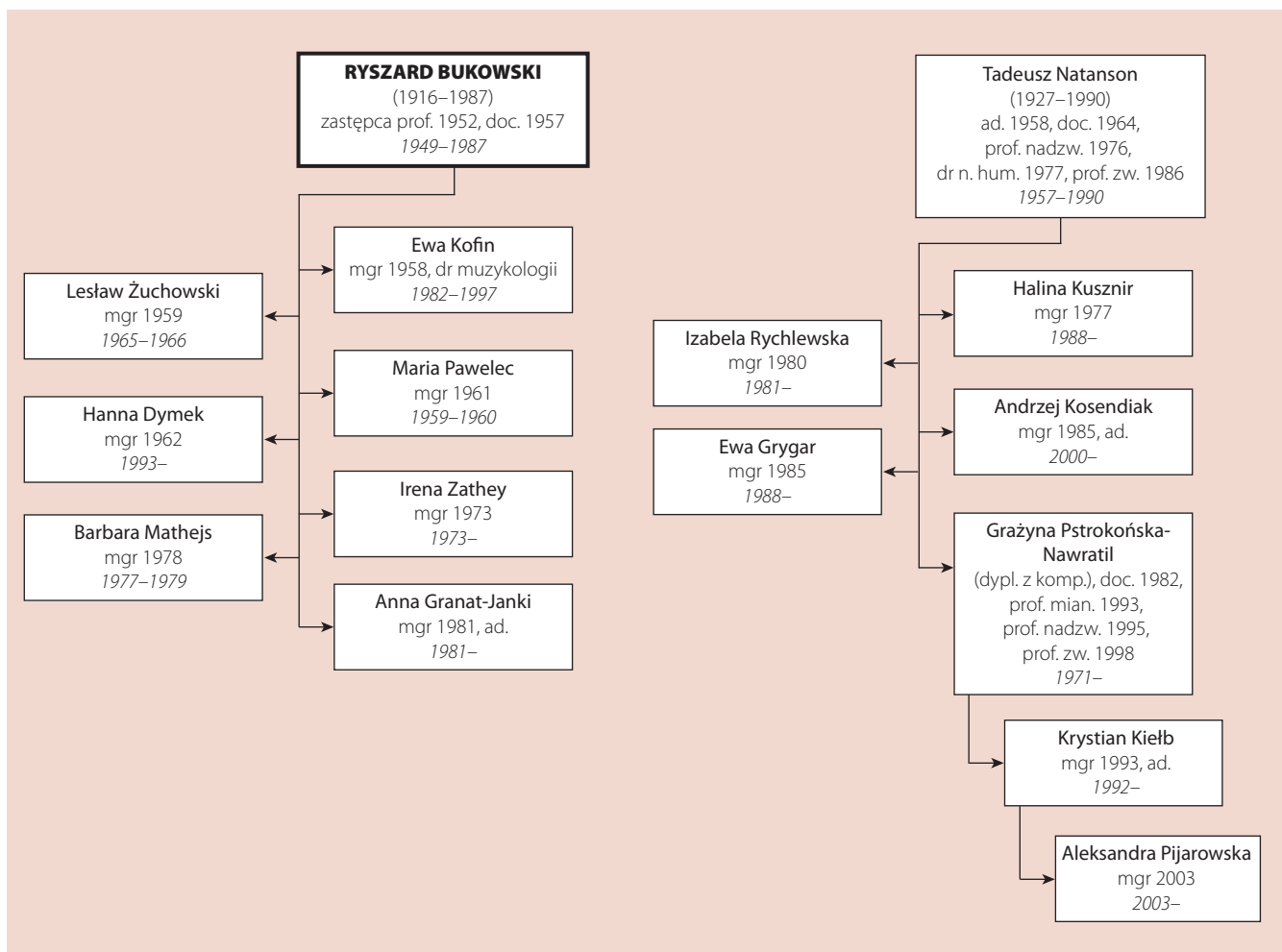
Szkoła Teorii Muzyki

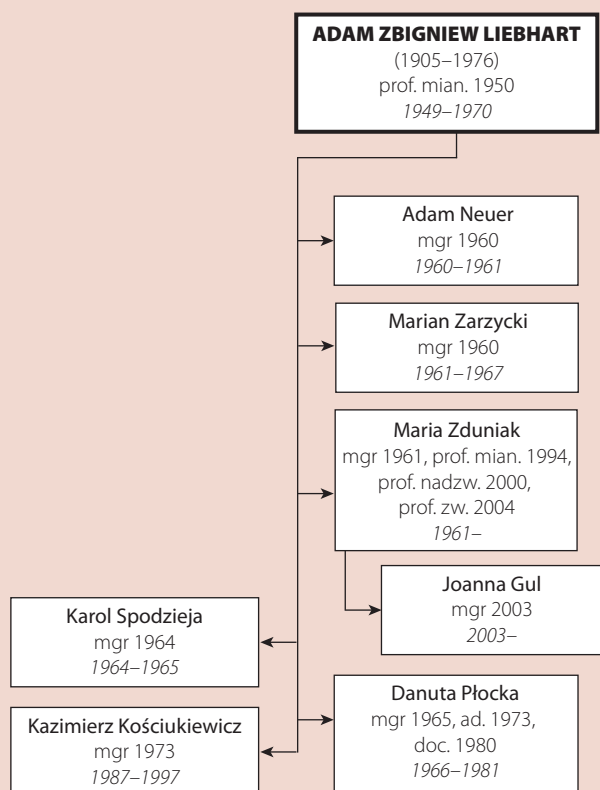
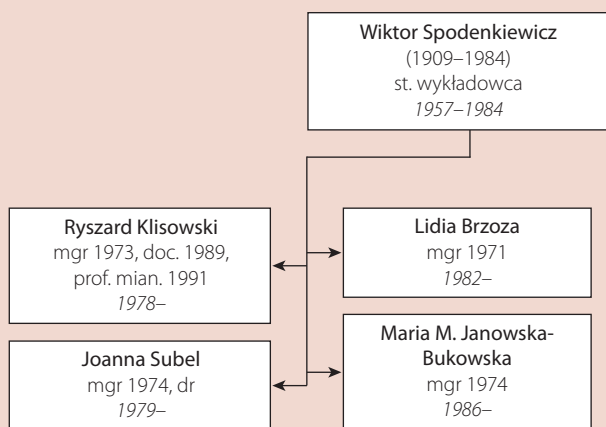
Założyciele wrocławskiej Szkoły Teorii Muzyki skupieni byli w murach uczelni już od samego początku jej istnienia. Wszak to właśnie oni stanowili grupę walczącą o powstanie Wyższej Szkoły Muzycznej we Wrocławiu. Było to

pięć osób, bez których kształt dzisiejszego środowiska teoretyków kreśliłby się z pewnością inaczej. Należeli do nich: ks. prof. dr **Hieronim Feicht** – pierwszy rektor, postać znamienna w powojennej historii całego naukowego środowiska

Wrocławia, doc. **Maria Jędrzejewska** – wybitna pedagog, związana z uczelnią przez okres trzydziestu lat, doc. **Maria Tomaszewska** – dziekan i prorektor PWSM, wybitna specjalistka w dziedzinie harmonii, prof. **Adam Zbigniew Liebhart** – kierownik Katedry Teorii, dziekan oraz rektor Akademii oraz doc. **Ryszard Bukowski** – wybitny kompozytor i teoretyk, autor podręcznika *Metodyka nauczania form muzycznych*, który stał się podstawą do kształcenia studentów w zakresie analizy dzieła muzycznego. W tym miejscu należy koniecznie zaznaczyć, iż specyfika omawianej Szkoły Teorii, którą nazywać należałoby może szkołą naukowo-artystyczną, nie pozwala na jednoznaczne wskazanie mistrza-założyciela i jego kontynuatorów. Klasyfikacji takiej dokonać można jedynie przez pryzmat prac magisterskich napisanych pod kierunkiem konkretnego pedagoga. Powodem tego jest fakt, iż studenci tej specjalności stykają się na kształtujących ich świadomości naukową zajęciach z różnymi pedagogami, gdyż teoretyk nie może być kreowany tylko w jednym z zagadnień tych studiów. Pozwala to na stwierdzenie, że każdy z profesorów w równym stopniu przyczynia się do rozwoju młodego adepta sztuki, a promotor magisterium dokonuje jedynie, choć być może aż, ostatecznego szlif. Wśród absolwentów wspomnianego powyżej doc. R. Bukowskiego odnaleźć można m.in. dr Ewę Kofin – autorkę wielu prac naukowych, artykułów, krytyka muzycznego, Hannę Dymek – znakomitego metodyka oraz wybitną nauczycielkę w kręgu szkolnictwa

muzycznego, Irenę Zathej-Tom – specjalistkę od zagadnień związanych z przedmiotem kształcenie słuchu, dr Annę Granat-Janki – kontynuatorkę idei profesora dotyczących analizy form muzycznych. Pomiędzy absolwentami prof. Liebharta znalazła się prof. dr Maria Zduniak – filar wrocławskiej Szkoły Teorii, wybitna prof. AMuz we Wrocławiu, kierownik Zakładu Historii Śląskiej Kultury Muzycznej. W 1957 r. Szkoła Teorii pozyskała dwóch nowych pedagogów, byli to st. wykładowca Wiktor Spodenkiewicz oraz prof. Tadeusz Natanson. Wśród magistrantów pierwszego z nich znaleźli się pracujący obecnie w Akademii m.in. st. wykładowca Lidia Brzoza – obecnie prodziekan Wydziału Instrumentalnego, doc. Ryszard Klisowski – kompozytor związany z uczelnią od wielu lat, st. wykładowca Maria Magdalena Janowska-Bukowska oraz dr Joanna Subel. Wśród absolwentów prof. Natansona na uczelni pozostali m.in.: st. wykładowca Halina Kuszniir – specjalista w zakresie kształcenia słuchu, adiunkt Andrzej Kosendiak – kierownik Międzywydziałowej Pracowni Muzyki Dawnej, Ewa Grygar – pracownik Wydziału Edukacji Muzycznej. Teorię Muzyki w akademii kształtują również: dr Walentyna Węgrzyn, st. wykładowca Dorota Kanafa, dr hab. Andrzej Tuchowski, dr Andrzej Wolański, asystent Aleksandra Pijarowska, asystent Joanna Gul oraz absolwent prof. dr. hab. Macieja Gołęba, obecnie kierownika Zakładu Muzykologii UW, asystent Bogusław Raba.

Ryszard Bukowski, biogram zob. s. 629.

Tadeusz Natanson, biogram zob. s. 629.

Wiktor Spodenkiewicz – ur. 1909 w Łodzi, zm. 1984 we Wrocławiu. Absolwent Konserwatorium Muzycznego w Łodzi w zakresie gry na skrzypcach oraz paryskiej École Normale de Musique. Zatrudniony na uczelni w l. 1952–1984, st. wykładowca. Kier. Katedry Wykonawstwa Zespołowego, prodziekan Wydziału Instrumentalnego oraz kier. Katedry Instrumentów Orkiestrowych. Wygłaszał referaty na krajowych i zagranicznych sesjach naukowych. Współorganizował i programował cykl koncertowy „Filharmonia dla Młodych”. Autor wielu prac naukowych, artykułów, recenzji, felietonów. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 10-lecia PRL, Złota Odznaka SPAM, „Zasłużony Działacz Kultury”, Nagroda MKiS II st. indyw.

Adam Zbigniew Liebhart – ur. 1905 w Kołomyi, zm. 1976 we Wrocławiu. Absolwent UJK we Lwowie w zakresie muzykologii, filozofii i historii sztuki. W l. 1923–1924 i 1939–1941 studiował dyrygenturę symfoniczną w Konserwatorium PTM we Lwowie. Doc.; zatrudniony na uczelni w l. 1949–1970, w l. 1950–1953 dziekan Wydziału Pedagogicznego, 1953–1963 dziekan Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki, 1958–1969 kier. Katedry Teorii, 1963–1969 rektor. W l. 1932–1934 publicysta muzyczny, m.in. korespondent warszawskiego „Kurier Porannego”. Prowadził działalność na-

ukową, publicystyczną i recenzencką. Był inicjatorem i pierwszym prezesem terenowego koła SPAM przy PWSM; od 1948 czł. WTN, czł. Klubu Demokratycznej Profesury. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, Medal 10-lecia PRL, Odznaka 15-lecia Wyzwolenia Dolnego Śląska, „Budowniczy Wrocławia”, Złota Odznaka „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, Odznaka 1000-lecia Państwa Polskiego, „Zasłużony Działacz Kultury”, Złota Odznaka AZS, Nagroda MKiS I st. (dwukrotnie).

Maria Zduniak – ukończyła PWSM we Wrocławiu w zakresie teorii muzyki i gry na fortepianie. Historyk sztuki, dr n. hum., prof. sztuk muzycznych; zatrudniona w AMuz od 1961, obecnie jako prof. zw. W l. 2002–2004 dziekan Wydziału Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii AMuz im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Od 1996 kier. Zakładu Historii Śląskiej Kultury Muzycznej. Prowadzi badania nad przeszłością muzyczną Śląska ze szczególnym uwzględnieniem Wrocławia. Organizuje i jest kier. naukowym konferencji i sesji naukowych. Jest autorką licznych publikacji książkowych i ponad 70 artykułów w zbiorowych wydawnictwach krajowych i zagranicznych, a także blisko 100 haseł encyklopedycznych. Dokonała opracowań i rekonstrukcji partytur Józefa Elsnera, Karola Lipińskiego. Odznaczenia: Medal KEN, Krzyż Kawalerski i Oficerski OOP. Nagrody: MKiS indyw. I st., II st., III st., Miasta Wrocławia, im. ks. Aleksandra Skowrońskiego, im. św. Brata Alberta (1986).

Szkoła Muzykoterapii

Odrębny rozdział w działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej akademii zajmuje specjalność muzykoterapia. Jest ona zbyt młodą dyscypliną, aby można było mówić o niej w kategoriach szkoły, aczkolwiek tak istotną, iż niewątpliwie należy wspomnieć w tym miejscu jej znaczenie. Dziedzina ta na świecie rozwija się szczególnie dynamicznie od ok. dwudziestu lat, we Wrocławiu zaś zaistniała już w 1972 r. Wtedy to w wyniku współdziałania doc. **Tadeusza Natansona** i dr. n. med. **Andrzeja Janickiego** powołano przy Katedrze Kompozycji i Teorii Muzyki Zakład Muzykoterapii Ogólnej i Stosowanej. Niemalże od razu Wrocław stał się ważnym ośrodkiem rozwoju badań w tej dyscyplinie. Działalność wspomnianych

założycieli miała na celu przygotowanie specjalistycznej kadry muzykoterapeutów na potrzeby placówek leczniczych, rehabilitacyjnych, socjalnych i resocjalizacyjnych, a także potencjalnych przyszłych pracowników naukowo-badawczych. Wśród absolwentów tej jakże cennej specjalności wymienić należy m.in. st. wykładowcę Iwonę Polak, wykładowcę Małgorzatę Baczyńską, dr Helenę Cesarz – kierownika Podyplomowych Studiów Muzykoterapii, wykładowcę Danielę Colonna-Kasjan, dr. Pawła Cylulko oraz wykładowcę Klaudię Kukiełczyńską-Krawczyk. Wszyscy wymienieni wychowankowie pierwszych organizatorów wrocławskiej muzykoterapii kontynuują założenia ich idei – powołania wśród innych

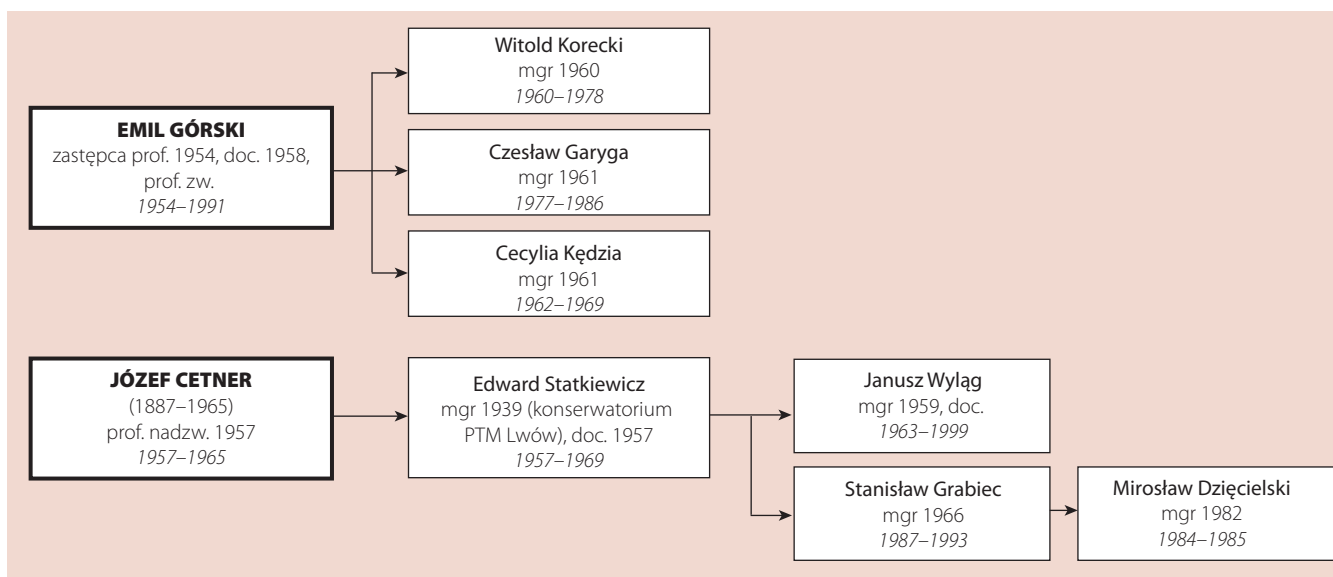
specjalności takiej, która oprócz piękna będzie niosła także pomoc potrzebującym. Obecnie wśród wykładających pedagogów studia kreuja również: dr hab. n. med. Sławomir Sidorowicz, dr Barbara Kobusińska, dr Małgorzata Sekułowicz,

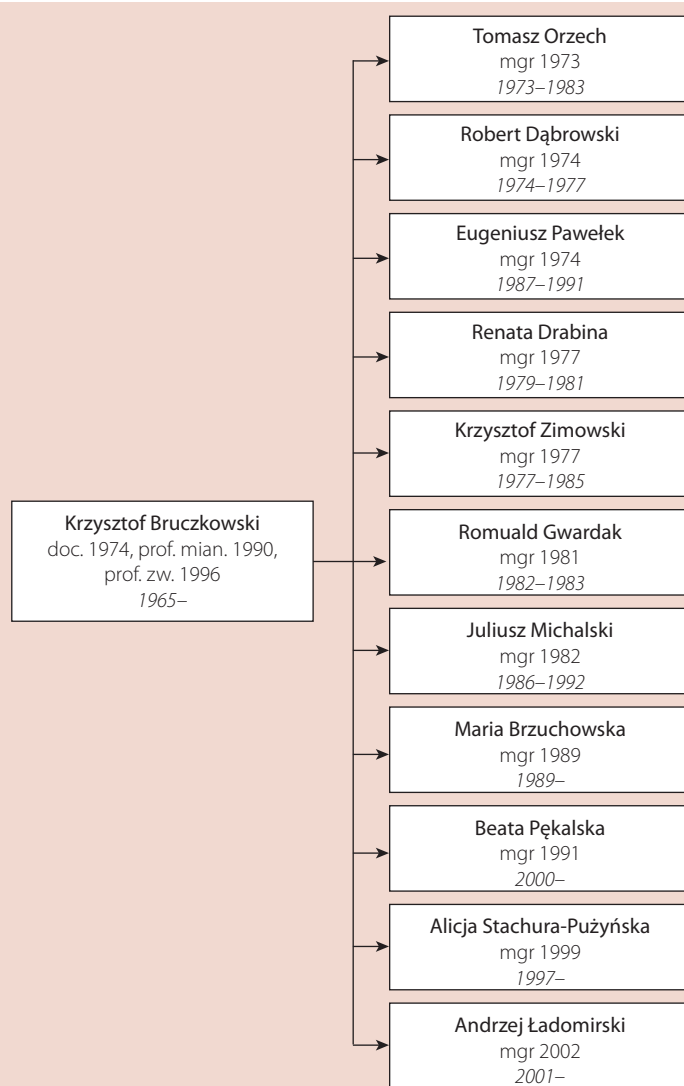
wykładowca Anna Jędrzycka-Hamera, prof. dr hab. Jan Łazowski oraz dr n. med. Stefan Frejtak. Stanowią oni trzon dla dalszego rozwoju ciekawej dyscypliny, stojącej na pograniczu muzyki i medycyny.

Szkoła Skrzypiec

Od początku działalności Wyższej Szkoły Muzycznej we Wrocławiu istniała w niej klasa skrzypiec. Pierwszym przybyłym pedagogiem była **Alicja Hakowska-Rozgórska**. Pracowała na uczelni do 1954 r., w którym to zatrudniono prof. **Emila Górskiego** – znakomitego metodyka i twórcę m.in. Szkoły Gry na Skrzypcach. Do grona jego absolwentów należeli: Witold Korecki – dyrektor Opery Wrocławskiej (1971), kierownik orkiestry symfonicznej w Wałbrzychu oraz Cecylia Kędzia – wieloletni pedagog Państwowego Liceum Muzycznego we Wrocławiu. W 1956 r. zatrudniony został kolejny wybitny pedagog – doc. Henryk Palulis, laureat Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego. Pełnił on funkcję dziekana Wydziału Instrumentalnego w l. 1968–1969. Niewątpliwie stwierdzić należy, iż grono jego wychowanków stanowi po dziś dzień trzon kadry wrocławskich orkiestr i szkół muzycznych. W 1957 r. uczelnia pozyskała dwóch wybitnych skrzypków lwowskiego konserwatorium – mistrza i jego ucznia. Z emigracji w Londynie powrócił prof. Józef Cetner, a wraz z nim przybył jego lwowski wychowanek, laureat Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu – Edward Statkiewicz. Stworzyli oni swój niepowtarzalny model kształcenia, oparty na zdobyczach znakomitej uczelni ze Lwowa. Absolwentami E. Statkiewicza byli m.in.: Ryszard Klisowski – skrzypek, kompozytor pracujący w Akademii, Ryszarda Knappe – znakomity nauczyciel skrzypiec w Szkole Muzycznej I st. im. G. Bacewicz we Wrocławiu. Kontynuatorem idei szkoły prof. Cetnera i doc. Statkiewicza na gruncie akademickim stał się Janusz Wyląg – wieloletni pedagog, członek kwartetu „Wratislavia”, twórca innowacyjnej metody nauczania przedmiotu studia orkiestrowe i autor opracowania *Studia orkiestrowe kompozytorów wrocławskich*. Podczas swej wie-

oletniej pracy J. Wyląg wychował liczne grono absolwentów, uczących dziś w szkołach muzycznych na terenie Dolnego Śląska i będących członkami orkiestr krajowych i zagranicznych. Bardzo istotne miejsce we wrocławskiej Szkole Skrzypiec zajmuje prof. Krzysztof Bruckowski – absolwent Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie, laureat konkursu w Rio de Janeiro, członek kwartetu „Varsovia”, wieloletni koncertmistrz orkiestry Filharmonii Wrocławskiej, który związał się z akademią w 1965 r. Oprócz działalności koncertowej i dydaktycznej pełnił też funkcje kierownika katedry, dziekana i prorektora akademii. Wykształcił ok. 60 absolwentów, co stanowi pokaźną liczbę w realiach uczelni artystycznej. Wielu z nich pozostało na uczelni, kształcąc kolejne pokolenia skrzypków. Wśród wybitnych absolwentów profesora wymienić trzeba m.in.: Eugeniusza Pawełka – koncertmistrza orkiestry Filharmonii Śląskiej, Krzysztofa Zimowskiego – koncertmistrza orkiestry symfonicznej w Nowym Meksyku, Marię Brzuchowską, Beatę Pękalską, Alicję Stachurę-Pużyńską i Andrzeja Ładomirskiego – młodą kadry uczelni. W gronie znakomitych kreatorów wizerunku klasy skrzypiec AMuz we Wrocławiu odnaleźć można także: doc. Stefana Czerbaka – absolwenta Konserwatorium Moskiewskiego, wybitnego wiolinistę i pedagoga (obecnie mieszkającego i działającego w Hamburgu), adiunkta Zbigniewa Szuffata – koncertmistrza orkiestry kameralnej „Leopoldinum”, koncertującego w kraju i za granicą prof. Bartosza Bryłę – członka zespołu „Chopin Trio”, profesora AMuz w Poznaniu, prof. Pawła Puczka – pedagoga, autora wielu prac poświęconych tematyce metodyki gry na skrzypcach, profesora AMuz w Katowicach. Obecnie klasy skrzypiec prowadzą również: adiunkt z kwalifikacjami II st. Wiktor Kuzniecowa, adiunkt z kwalifikacjami II st. Jarosław Pietrzak, asystent Małgorzata Kogut.

Krzysztof Bruczowski
doc. 1974, prof. mian. 1990,
prof. zw. 1996
1965–

Tomasz Orzech
mgr 1973
1973–1983

Robert Dąbrowski
mgr 1974
1974–1977

Eugeniusz Pawełek
mgr 1974
1987–1991

Renata Drabina
mgr 1977
1979–1981

Krzysztof Zimowski
mgr 1977
1977–1985

Romuald Gwardak
mgr 1981
1982–1983

Juliusz Michalski
mgr 1982
1986–1992

Maria Brzuchowska
mgr 1989
1989–

Beata Pękalska
mgr 1991
2000–

Alicja Stachura-Pużyńska
mgr 1999
1997–

Andrzej Ładomirski
mgr 2002
2001–

Emil Górski – prof. zw. sztuki muzycznej; zatrudniony na uczelni w l. 1954–1991 jako pedagog klasy skrzypiec. W l. 1954–1956 dziekan Wydziału Instrumentalnego. Jest autorem licznych prac wydanych przez PWM, m.in. *Szkoły gry na skrzypcach*, *Metodyki gry skrzypcowej*. Dokonał opracowań koncertów i utworów skrzypcowych. Opublikował wiele artykułów na temat gry skrzypcowej. Najważniejsze odznaczenia i nagrody: tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel PRL”, Krzyż Kawalerski OOP, Medal 40-lecia PRL, Medal 10-lecia PRL, Medal KEN, Nagroda MKiS I st.

Józef Cetner – ur. 1887 w Tarnopolu, zm. 1965 w Krakowie. Absolwent Konserwatorium PTM we Lwowie, studia wiolinistyczne pogłębiał w Wiedniu. Zatrudniony na uczelni w l. 1957–1965 jako prof. nadzw. na Wydziale Instrumentalnym. W 1958–1959 kier. Katedry Instrumentów Orkiestrowych. Działalność artystyczną, jako solista wirtuoz, rozpoczął w okresie studiów i kontynuował do 1965. Autor wielu podręczników oraz programu nauczania dla przedmiotu skrzypce główne w wyższych szkołach muzycznych. Dokonał licznych opracowań kompozycji na skrzypce, wygłaszał odczyty.

Krzysztof Bruczowski – absolwent Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Prof. zw.; zatrudniony na uczelni od 1965. W l. 1975–1982 kier. Katedry Instrumentów Smyczkowych, 1981–1982 dziekan Wydziału Instrumentalnego. W l. 1969–1971 koncertmistrz Opery Wrocławskiej, 1971–2003 Filharmonii Wrocławskiej. Był czł. kwartetu „Varsovia”. Dokonał nagrań płytowych oraz dla wielu radiofonii zagranicznych. Odznaczenia, m.in.: Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, „Zasłużony Działacz Kultury”, Złota Odznaka „Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego i Miasta Wrocławia”, Nagrody MKiS II i III st.

Edward Statkiewicz – ur. 1921 w Kamieńcu Podlaskim, zm. 1970 we Wrocławiu. Absolwent Konserwatorium PTM im. K. Szymanowskiego we Lwowie w klasie skrzypiec J. Cetnera oraz Państwowego Konserwatorium Muzycznego we Lwowie. Zatrudniony na uczelni w l. 1957–1970, doc. na Wydziale Instrumentalnym. Koncertmistrz Filharmonii Wrocławskiej. Laureat międzynarodowych konkursów. Koncertował wielokrotnie m.in. we Francji, w Niemczech, Związku Radzieckim, Egipcie, Indiach i Chinach, dokonał wielu polskich prawykonań koncertów skrzypcowych.

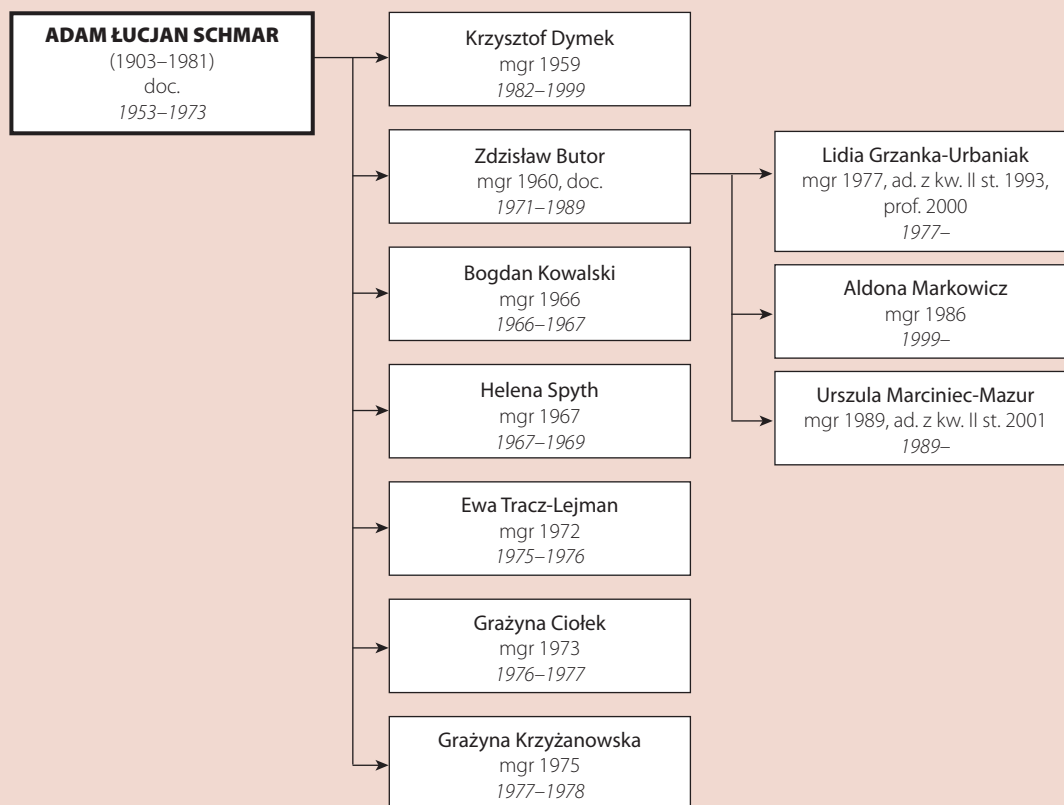
Szkoła Wiolonczeli

W 1948 r. za namową Witolda Rudzińskiego – ówczesnego dyrektora departamentu muzyki w Ministerstwie Kultury i Sztuki – do Wrocławia przyjechał prof. Kazimierz Wiłkomirski, kompozytor, dyrygent i wiolonczelista. Objął on jednocześnie stanowisko szefa Opery Wrocławskiej oraz klasę dyrygentury i wiolonczeli w nowo otwartej PWSM. Przez blisko 20 lat pracy na uczelni wykształcił wie-

lu absolwentów. Pośród nich znalazła się np. Monika Szczudłowska, znakomita wiolonczelistka, późniejszy wykładowca. W 1953 r. do grona pedagogów dołączył doc. **Adam Łucjan Schmar** – wybitny wiolonczelista ze Lwowa. Z jego klasy wywodzą się m.in.: Zdzisław Butor – wieloletni pedagog, późniejszy docent uczelni, Krzysztof Dymek, Grażyna Ciołek – koncertmistrzowie orkiestry Filharmonii Wrocławskiej,

Ewa Tracz-Lejman, Grażyna Krzyżanowska. Kontynuowali oni myśl pedagogiczną swego profesora. Obecnie we wrocławskiej AMuz zatrudnione są trzy absolwentki doc. Zdzisława Butora: prof. Lidia Grzanka-Urbaniak – kierownik Katedry Instrumentów Smyczkowych, adiunkt z kwalifikacjami

II st. Urszula Marciniak-Mazur – prodziekan Wydziału Instrumentalnego, i wykładowca Aldona Markowicz. Swoją klasę prowadzi również prof. Stanisław Firlej, absolwent Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie, profesor AMuz w Łodzi.

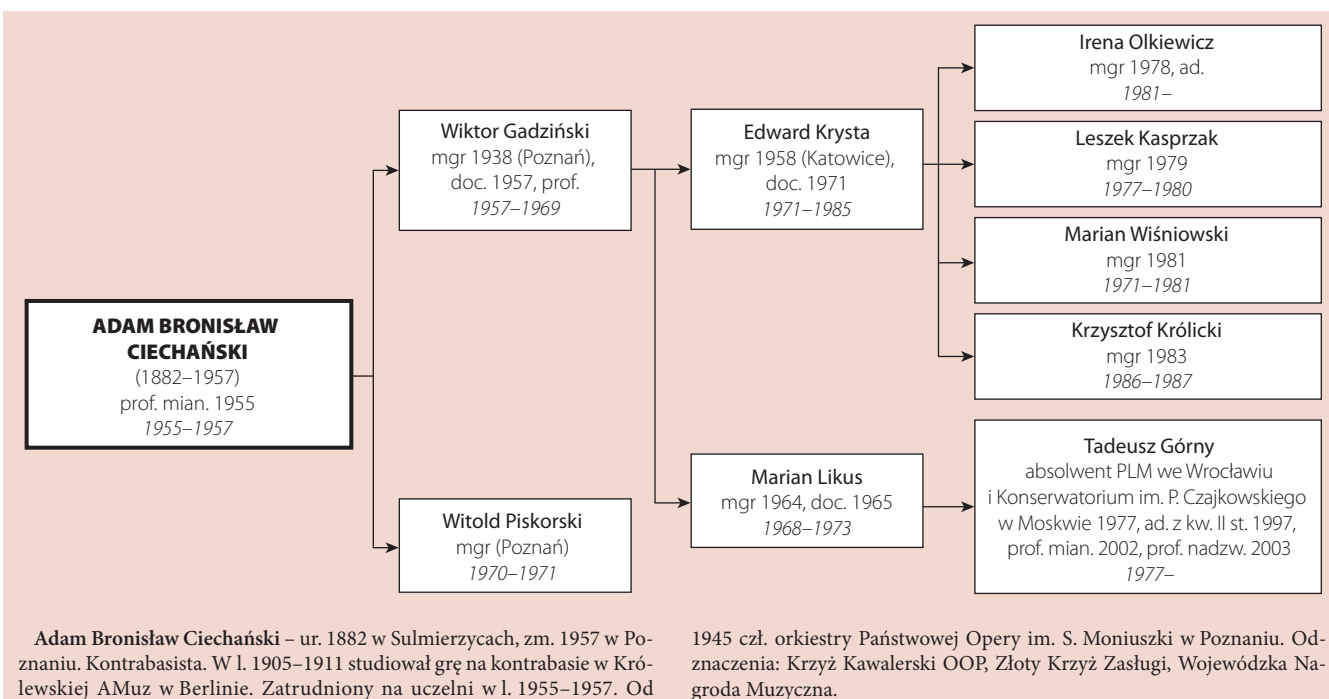
Adam Łucjan Schmar – ur. 1903 we Lwowie, zm. 1981 we Wrocławiu. Wiolonczelista. Dyplom Konserwatorium PTM im. K. Szymanowskiego we Lwowie. Studia muzyczne pogłębiał w Paryżu. Doc.; zatrudniony na uczelni w l. 1953–1976 na Wydziale Instrumentalnym. W l. 1965–1969 kier. Katedry Wiolonczeli. Wieloletni koncertmistrz orkiestry Opery Dolnośląskiej we Wrocławiu. Występował jako kameralista oraz solista koncertów sym-

fonicznych i recitali na estradach wielu miast Polski i poza granicami kraju. Juror krajowych konkursów muzycznych. Pozostawił prace z dziedziny metodyki nauczania gry na wiolonczeli, opracowania utworów. W l. 1965–1968 przewodniczący Wrocławskiej Sekcji Pedagogów SPAM. Odznaczenia: Srebrny Krzyż Zasługi, Odznaka „Zasłużony dla Dolnego Śląska”, Nagroda MKiS III st. indywu.

Szkoła Kontrbasu

Wrocławską Wyższą Szkołę Muzyczną miała niebywale szczęście gościć, od początku działalności, w swych progach wybitnego kontrabasistę, nestora Polskiej Szkoły Kontrabasowej – prof. **Adama Bronisława Ciechańskiego**, absolwenta Królewskiej AMuz w Berlinie, profesora poznańskiego Konserwatorium Muzycznego, wybitnego solistę, któremu wielu kompozytorów dedykowało swoje utwory, tak jak np.: S.B. Poradowski, W. Gniot, T.Z. Kassern, A. Cwojdzinski. Jego krótką pracę na uczelni (1955–1957) przerwała nagła śmierć. Pozostawił po sobie wybitnych absolwentów, a przede wszystkim cenną metodę nauczania gry na kontrabasie, z której po dziś dzień korzystają pedagodzy i studenci naszej uczelni. Jego wychowankami, zatrudnionymi w akademii, byli mgr Witold Piskorski – wieloletni koncertmistrz grupy kontrabasów Filharmonii Wrocławskiej oraz prof. Wiktor Gadziński – absolwent A.B. Ciechańskiego w Konserwatorium w Poznaniu, pedagog i dwukrotny rektor PWSM

w Katowicach, znakomity metodyk i autor wielu opracowań utworów kontrabasowych oraz pomocy dydaktycznych dla szkolnictwa. Do kontynuatorów myśli pedagogicznej znakomitego mistrza należeli absolwenci prof. W. Gadzińskiego: doc. Edward Krysta oraz doc. Marian Likus. Pierwszy z nich ukończył PWSM w Katowicach, był organizatorem I Ogólnopolskiego Sympozjum Kontrbasu we Wrocławiu, a wśród jego wychowanków znaleźć można m.in.: Mariana Wiśniowskiego, Leszka Kasprzaka, Krzysztofa Królickiego czy adiunkt Ireneu Olkiewicz – prezesa Polskiego Stowarzyszenia Kontrabasistów, znakomitego pedagoga, prowadzącą zajęcia na uczelni obecnie. Drugim z pracujących w akademii kontynuatorów Polskiej Szkoły Kontrbasu jest prof. Tadeusz Górny – absolwent Liceum Muzycznego w klasie doc. M. Likusa oraz Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie – wybitny kontrabasista, przez wiele lat stale współpracujący z orkiestrą kameralną „Leopoldinum”.

Szkoła Gitary

Nauka gry na gitarze zajmowała zawsze poczesne miejsce w działalności wrocławskiej AMuz. Kształci się tutaj zarówno wirtuozów tego instrumentu, jak również znakomitych nauczycieli. Pierwszym pedagogiem gitary zatrudnionym w PWSM we Wrocławiu był w 1961 r. **Donat Serdapolski**. Sześć lat później zatrudniono st. wykładowcę Tadeusza Wybrańca – znakomitego gitarzystę, pierwszego po wojnie polskiego wykonawcę formy koncertu na gitarę i orkiestrę. Jego wychowankiem jest m.in. Zbigniew Szporka – gitarzysta koncertujący i prowadzący działalność pedagogiczną na terenie Dolnego Śląska. Od 1980 r. na uczelni zatrudniony jest również prof. Piotr Zaleski, który ukończywszy Wyższą Szkołę

Muzyczną w Weimarze, koncertuje w kraju i za granicą. Wśród grona jego absolwentów nie sposób nie wspomnieć Krzysztofa Pelecha – wybitnego gitarzysty, koncertującego na wszystkich kontynentach, współzałożyciela zespołów „Duo Guitarinet”, „Tango Polacco”, współtwórcę Festiwalu Gitarowego „Gitar+”, organizowanego rokrocznie we Wrocławiu. Absolwentami prof. Zaleskiego są również m.in.: Piotr Popławski, adiunkt Jarrema Klich, Joanna Baran, Jadwiga Mrocza, Dominika Białostocka, Łukasz Kuropaczewski, Anna Pietrzak – gitarzyści koncertujący w kraju i za granicą. Od 2000 r. klasę gitary w akademii prowadzi także st. wykładowca Marek Zieliński.

Szkoła Fortepianu

Interesujący wydaje się fakt, iż dwoje spośród dziewięciorga założycieli uczelni to pianiści. Zapoczątkowali oni wrocławską szkołę pianistyczną, której wychowankowie do dziś odnoszą sukcesy na estradach całego świata. Pierwsze klasy fortepianu stworzyli: prof. **Ryszard Bakst** – wybitny pianista, pedagog, od 1969 r. profesor Royal Manchester College of Music w Anglii, oraz doc. **Teresa Rzepecka** – koncertująca solistka i kameralistka, dziekan Wydziału Instrumentalnego i kierownik Katedry Kameralistyki. Jej absolwentem i kontynuatorem wyznawanych przez nią zasad kształcenia studentów był Witold Witkowski, który spędził w murach akademii prawie 20 lat, poświęcając je szlifowaniu młodych talentów pianistyki. Pod jego baczny okiem wyrosło grono absolwentów, którzy zaangażowali się w działalność koncertową oraz podjęli pracę dydaktyczną. Spośród wychowanków W. Witkowskiego na uczelni pozostały: adiunkt z kwalifikacjami II st. Barbara Orłukowicz i adiunkt Teresa

Woronko. Do grona założycieli szkoły pianistycznej w latach 50. dołączyli: doc. Melania Sacewicz, której wybitnym absolwentem jest prof. Andrzej Janusz – wieloletni dziekan Wydziału Wokalnego, kierownik Międzywydziałowego Zakładu Fortepianu Ogólnego, doc. Ludwik Stefański oraz prof. Maria Ogilbianka. Wychowanką jej była Janina Butor – znakomity pedagog, która przez ponad 40 lat uczyła gry na fortepianie w Państwowej Podstawowej Szkole Muzycznej i Państwowym Liceum Muzycznym im. K. Szymanowskiego we Wrocławiu. Wśród uczniów mgr J. Butor znalazł się wybitny artysta, laureat XI Międzynarodowego Konkursu im. F. Chopina, prof. AMuz w Warszawie – Krzysztof Jabłoński. Do grona pedagogicznego dołączył w 1955 r. prof. **Włodzimierz Obidowicz**, jeden z najznakomitszych mistrzów – pedagogów fortepianu. Nie sposób wymienić w tym miejscu wszystkich jego wspinających absolwentów, ale wspomnieć należy m.in.: prof. Grzegorza Kurzyńskiego – obecnego rek-

TERESA RZEPECKA
doc.
1948–1979

Witold Witkowski
mgr 1968
1969–1998

Barbara Orłukowicz
mgr 1975, ad. z kw. II st. 1998
1980–

Teresa Woronko
mgr 1981, ad.
1981–

WŁODZIMIERZ OBIDOWICZ
doc. 1970, prof. nadzw. 1983, prof. zw. 1995
1955–

Adam Jezierzański
mgr 1994
2000–

Łukasz Jungowski
mgr 2003
2003–

Beata Paszko
mgr 1989, ad.
1988–

Magdalena Blum
mgr 1994, ad.
1995–

Juliusz Adamowski
mgr 1963
1950–2000

Zbigniew Faryniarz
mgr 1972, ad. z kw. II st. 1999
1981–

Zdzisława Rychlewska
mgr 1974, ad.
1975–

Grażyna Wota
mgr 1979, ad. z kw. II st. 1996,
prof. mian. 2002,
prof. nadzw. 2003
1980–

Ewa Prawucka
mgr 1983, ad. z kw. II st. 1996,
prof. nadzw. 2004
1982–

**Marzena Szczepańska-
Modrzejewska**
mgr 1987, ad.
1987–

Marek Werpulewski
mgr 1989
1995–

Piotr Klajn
mgr 1998, ad.
1998–2003

Anna Kierska
mgr 1962
1960–2000

Joanna Łada-Gębska
mgr 1968
1970–

Grzegorz Kurzyński
mgr 1972, doc. 1983,
prof. nadzw. 1992
1972–

Grażyna Pogorzały-Perkal
mgr 1973, ad.
1987–2004

Andrzej Głoz
mgr 1975, ad. z kw. II st. 1983,
doc. 1984
1975–1988

Bogusława Porębska
mgr 1982, ad.
1982–

Jan Kubica
mgr 1985, ad.
1986–

Małgorzata Chronowska
mgr 1988
1988–1997

Michał Szczepański
mgr 1997, dr 2004
1998–

**Helena
Furmanowicz-Kurzyńska**
mgr 1983, ad. z kw. II st. 2001
1983–

Paweł Zawadzki
mgr 1998, dr 2004
1998–

Katarzyna Kluczevska
mgr 1998
1999–

Anna Rutkowska-Shock
mgr 2002
2002–

Elżbieta Zygałdo-Zawadzka
mgr 2002
2002–

Mirosław Gąsieniec
mgr 1979, ad.
1985–

Anna Przyjemka
mgr 1983, ad. z kw. II st. 1996
1981–

Anna Gągola
mgr 1987, dr hab. 2004
1986–

Ryszard Bakst – pianista, prof. Ukończył studia pianistyczne w Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Zatrudniony we wrocławskiej PWSM w l. 1950–1953. Od 1969 był prof. w Royal Manchester College of Music w Anglii. Koncertował w wielu krajach europejskich oraz w USA, Kanadzie, Japonii, Chinach, Izraelu, Indonezji i Indiach. Laureat IV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w Warszawie. W l. 1966–1968 prezes warszawskiego oddziału SPAM. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim OOP.

Teresa Rzepecka, biogram zob. s. 134.

Włodzimierz Obidowicz – ukończył studia pianistyczne w PWSM w Krakowie. Laureat Międzynarodowego Konkursu im. F. Chopina w Warszawie. Na uczelni zatrudniony od 1955, gdzie prowadzi klasę fortepianu. Prof. zw. Pełnił funkcję kier. Katedry Fortepianu. Juror eliminacji do międzynarodowych konkursów pianistycznych i konkursów ogólnopolskich. Odznaczenia, m.in.: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi, Medal KEN, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego i Miasta Wrocławia”, Nagrody MKiS I i II st. (dwukrotnie).

Melania Sacewicz – ur. 1885 w Krakowie, zm. 1986 w Udaninie. Pianistka. Uzyskała dyplom Konserwatorium Muzycznego w Krakowie. Studia pianistyczne pogłębiała w Wiedniu. Doc.; zatrudniona na uczelni w l. 1950–1969 na Wydziale Instrumentalnym oraz Wydziale Wokalnym. Koncertowała w wielu miastach w kraju i za granicą. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Medal 10-lecia PRL, Odznaka 15-lecia Wyzwolenia Dolnego Śląska.

Ludwik Stefański – ur. 1917 w Krakowie, zm. 1982 tamże. Pianista, prof. sztuki muzycznej. Dyplom uzyskał w Konserwatorium Muzycznym w Bolonii. Zatrudniony na uczelni w l. 1955–1963 na Wydziale Instrumentalnym, 1961–1963 kier. Katedry Fortepianu. Był wieloletnim prezesem Krakowskiego Oddziału SPAM. Odznaczony: Krzyżem Kawalerskim OOP, Złotym Krzyżem Zasługi, Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, Złotą Odznaką SPAM.

Maria Ogilbianska – studia pianistyczne w Państwowym Konserwatorium Muzycznym w Warszawie oraz w Paryżu. Zastępca prof.; zatrudniona na uczelni w l. 1952–1963. Wiceprezes ekspozytury TiFC w Katowicach, czł. Rady Zakładowej PWSM w Katowicach. Odznaczenia, m.in.: Medal 10-lecia PRL, Nagroda MKiS III st.

Barbara Hesse-Bukowska – ukończyła PWSM w Warszawie. Studia pogłębiała u Artura Rubinsteina w Paryżu. Zatrudniona na uczelni w l. 1963–1973 jako doc. na Wydziale Instrumentalnym; 1965–1969 kier. Katedry Fortepianu. Koncertowała w największych ośrodkach muzycznych Europy, Azji, Afryki, Australii, Ameryki. W 1949 zdobyła II Nagrodę na IV Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w Warszawie. W l. 1986–1991 prezes Zarządu TiFC w Warszawie, czł. Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu. Odznaczenia, m.in.: Krzyż Kawalerski OOP, Order Sztandaru Pracy I i II kl., Złoty Krzyż Zasługi, Medal 40-lecia PRL, Nagroda MKiS III st. indyw.

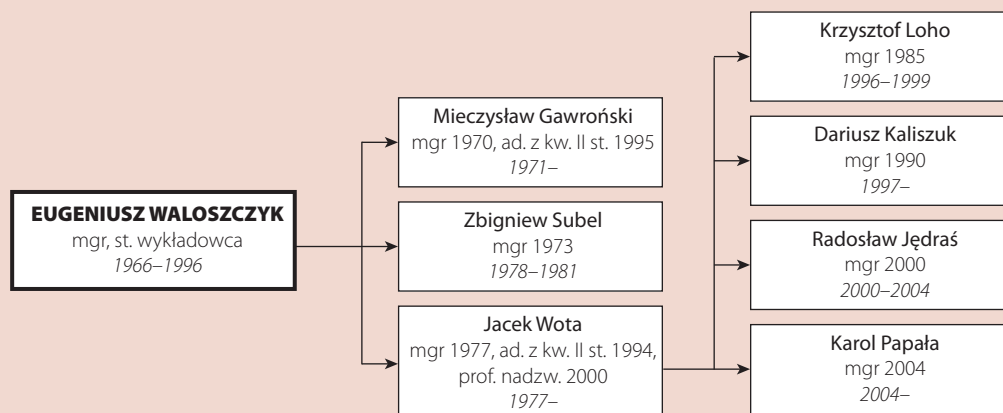
tora akademii, najwyższej próby solistę i kameralistę, Juliusza Adamowskiego – prezesa Towarzystwa im. F. Liszta we Wrocławiu, adiunkta z kwalifikacjami II st. Zbigniewa Faryniarza, prof. Grażynę Wotę, prof. Ewę Prawucką, doc. Andrzeja Głosza, którzy wykształcili kolejne pokolenie absolwentów pracujących dziś na uczelni. W 1963 r. wrocławska akademika pozyskała wybitną pianistkę, koncertującą na wszystkich kontynentach doc. Barbarę Hesse-Bukowską. Nadmienić trzeba, iż do jej wychowanków należą: prof. Alicja Faryniarz,

wybitna pianistka kameralistka, kierownik Katedry Kameralistyki AMuz, jak również Marek Dyżewski – prelegent, publicysta, animator ważnych wydarzeń muzycznych, rektor akademii w l. 1990–1994. Obecnie klasy fortepianu prowadzą także absolwenci prof. W. Obidowicza: adiunkt Jan Kubica, adiunkt Bogusława Porębska, asystent Michał Szczepański, kontynuator klasy prof. G. Kurzyńskiego – asystent dr Paweł Zawadzki oraz przybyła do Wrocławia ponad 10 lat temu adiunkt Olga Rusina.

■ Szkoła Perkusji

W dziesiątym roku działalności uczelni otwarto klasę perkusji. Pierwszym jej pedagogiem został **Maksymilian Ronczka**. W 1966 r. zatrudniono st. wykładowcę **Eugeniusza Waloszczyka** – absolwenta PWSM w Katowicach, muzyka-solistę Orkiestry Filharmonii Wrocławskiej. Pośród jego wychowanków znalazło się wielu muzyków orkiestrowych i pedagogów szkół i uczelni muzycznych, m.in. adiunkt z kwalifikacjami II st. Mieczysław Gawroński – perkusista, dyrygent, wieloletni pracownik Filharmonii Wrocławskiej i AMuz im. K. Lipińskiego, oraz prof. Jacek Wota – znakomity solista,

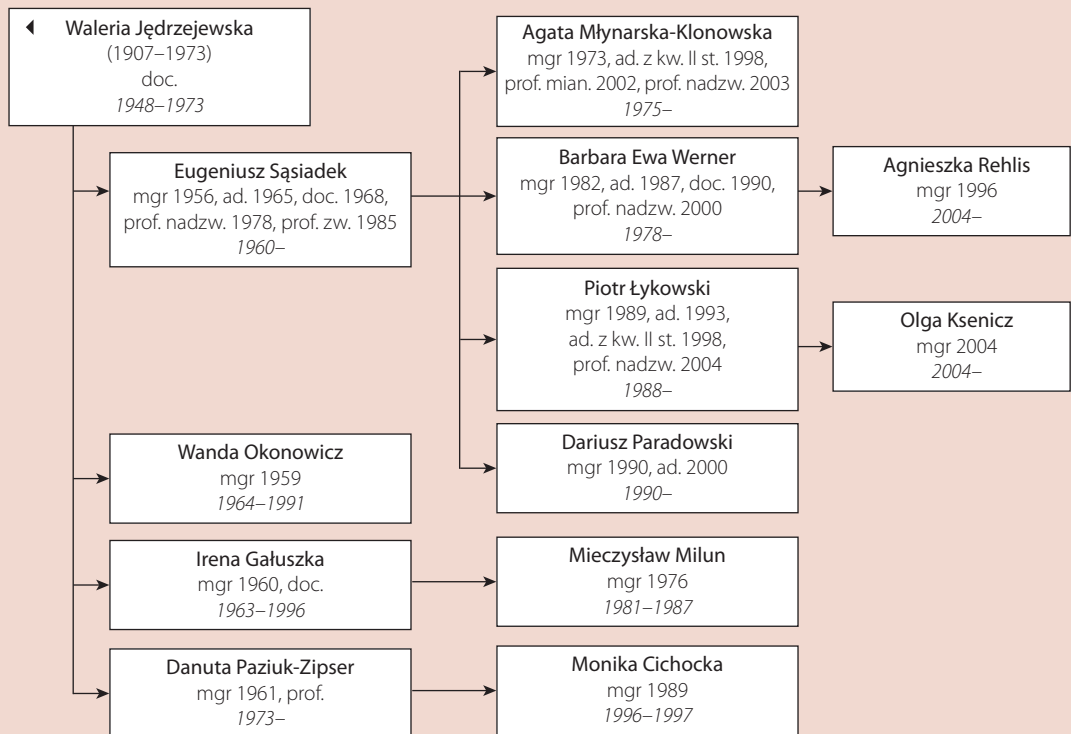
były dziekan Wydziału Instrumentalnego, profesor perkusji ceniony w kraju i za granicą, który kontynuuje na uczelni myśl pedagogiczną E. Waloszczyka. Do grona jego równie znakomitych absolwentów należą m.in.: Krzysztof Loho, Dariusz Kaliszuk, Miłosz Rutkowski, Wojciech Kowalczyk, Radosław Jędraś, Karol Papała. Absolwentką prof. Woty jest Agnieszka Pstrokońska – wybitna perkusistka, specjalizująca się w grze na marimbie, biorąca udział w licznych koncertach, festiwalach perkusyjnych, której wielu współczesnych kompozytorów powierzyło prawykonywania swoich dzieł.

Szkoła Wokalistyki

Nie sposób nie wspomnieć, iż wśród przybyłych do Wrocławia wybitnych muzyków i pedagogów znalazło się grono znakomych śpiewaków, którzy stworzyli na uczelni wspaniałą Szkołę Wokalistyki. Jedną z założycielek, która wyznaczyła drogę rozwoju szkoły śpiewu, była solistka największych teatrów operowych w Polsce i na świecie – doc. **Waleria Jędrzejewska**. To właśnie jej pomysł na formę kształcenia młodych śpiewaków kontynuowali następnie wychowankowie Maestry. Razem z doc. Jędrzejewską kształt szkole wokalne niewątpliwie nadali także prof. Franciszka Platówna-Rotter – wybitna śpiewaczka, wykonawczyni czołowych partii blisko czterdziestu oper, prof. Irena Tartyło-Bardy, st. wykładowca Janusz Nowak – pełniący funkcję rektora uczelni w l. 1951–1953. Wspomnianymi już w dwóch słowach absolwentami Walerii

Jędrzejewskiej, pielęgnującymi idee i myśli swojej profesor o najdoskonalszym warsztacie wokalnym i znakomitej interpretacji dzieła muzycznego, byli m.in. prof. Eugeniusz Sądziadek – wybitna postać w środowisku muzycznym kraju, jak i zagranicą, koncertujący na wszystkich kontynentach, wieloletni dziekan Wydziału Wokalnego i rektor akademii, Wanda Okonowicz, doc. Irena Gałuszka – znakomita solistka Operetki Wrocławskiej, oraz prof. Danuta Paziuk-Zipser – wspaniała śpiewaczka, występująca na niemalże wszystkich scenach operowych świata. Pośród wychowanków prof. E. Sądziadka także odnaleźć można już kontynuatorów jego klasy śpiewu, gdyż czwórka absolwentów mistrza podjęła swego czasu pracę dydaktyczną na uczelni. Są to: prof. Agata Młynarska-Klonowska – laureatka wielu konkursów wokalnych, uczestniczka

Waleria Jędrzejewska, biogram zob. s. 134.

Franciszka Platówna-Rotter, biogram zob. s. 134.

Janusz Nowak – ur. 1896 w Bronisławie, zm. 1981 we Wrocławiu. Absolwent Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu w zakresach pedagogicznym oraz śpiewu wirtuozowskiego. St. wykładowca; zatrudniony na uczelni w l. 1951–1981 na Wydziale Wokalnym; w l. 1951–1953 rektor. Organizator zespołów wokalnych oraz instrumentalnych, współpracownik Poznańskiej Rozgłośni PR, inicjator i realizator cyklu audycji propagujących pieśni regionu Wielkopolski, solista, kameralista, dyrygent chóru i orkiestry nauczycielskiej. Jako śpiewak występował na estradach koncertowych i na scenie Opery Poznańskiej. Solista Teatru Wielkiego w Poznaniu. Konsultant Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego we Wrocławiu; juror licznych przesłuchań wokalistów i chórów. Kompozytor pieśni na głos z fortepianem, utworów chóralnych *a cappella* i wokalnie-instrumentalnych. Autor artykułów o charakterze pedagogicznym oraz z zakresu historii wokalistyki. W l. 1965–1967 przewodniczący Koła SPAM przy PWSM, 1971–1977 przewodniczący Wrocławskiej Sekcji Pedagogów SPAM. Odznaczenia: Krzyż Komandorski i Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, „Zasłużony Nauczyciel PRL”, Złota Odznaka SPAM, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego i Miasta Wrocławia”, Nagrody MKiS I i III st. indywu.

Eugeniusz Sądziadek – ukończył studia matematyczne na UWr, studia wokalne w PWSM we Wrocławiu w klasie W. Jędrzejewskiej oraz kurs mistrzowski w Conservatorio di Santa Cecilia w Rzymie. Prof. zw.; zatrudniony na uczelni od 1960. W l. 1969–1972 kier. Katedry Wykonawstwa Indywidualnego, przez wiele lat kier. Katedry Wokalistyki, 1968–1969 dziekan Wydziału Wokalnego, 1969–1981 i 1984–1987 dziekan Wydziału Wokalno-Aktorskiego, 1987–1990 rektor. Artysta ma w swym dorobku także znaczną liczbę publikacji naukowych, artykułów oraz referaty na sesjach i konferencjach naukowych. Od 1951 nieprzerwanie prowadzi działalność artystyczną. Koncertuje jako solista w kraju i poza jego granicami (Europa, Australia, Kanada). Inicjator i kier. zespołu „Complesso di Musica Antica”, 1982–1984 dyr. i kier. artystyczny Państwowej Opery we Wrocławiu. Odznaczenia, m.in.: Krzyż Kawalerski OOP, Złoty Krzyż Zasługi, „Zasłużony Nauczyciel PRL”, Medal KEN, Nagroda MKiS I st. i dwukrotnie II st.

Irena Tartyło-Bardy – absolwentka Konserwatorium w Rostowie nad Donem w zakresie gry na fortepianie. Studia wokalne odbyła w Konserwatorium Warszawskim. Zatrudniona na uczelni w l. 1951–1972 na Wydziale Wokalnym. Otrzymała IV Nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Młodych Śpiewaków w Warszawie, I Nagrodę w Konkursie Wokalistów w Mińsku. Odznaczona m.in. Złotym Krzyżem Zasługi oraz Medalem 10-lecia PRL.

licznych festiwalu, koncertów na terenie Polski i poza nią, prof. Barbara Ewa Werner – prorektor AMuz we Wrocławiu, koncertowała niemal we wszystkich ośrodkach w kraju, a także za granicą, dokonała wielu nagrań telewizyjnych, filmowych, radiowych i płytowych, opublikowała znaczącą liczbę prac naukowych o tematyce wokalne, prof. Piotr Łykowski – dziekan Wydziału Wokalnego, współpracuje z wieloma solistami i zespołami muzyki dawnej, filharmoniami i orkiestrami kameralnymi oraz z teatrami operowymi, koncertował w całej niemal Europie i Kanadzie, także na międzynarodowych festiwalach muzycznych, adiunkt Dariusz Paradowski – artysta specjalizujący się w pieśniach baroku i operze klasycznej. Zarówno prof. B.E. Werner, jak i prof. P. Łykowski mają na uczelni swych kontynuatorów w postaci dwóch asystentek: Agnieszki

Rehliś – laureatki konkursów, odtwórczyni wielu znaczących ról, oraz Olgi Ksenicz. W historii szkoły wokalne klasy śpiewu prowadzili także m.in.: prof. Danuta Płocka-Zabłocka oraz prof. Jerzy Artysz. Obecnie kreują ją również prof. Christian Ellsner wraz z asystentką Katarzyną Jagiełło, adiunkt z kwalifikacjami II st. Maria Czechowska-Królicka – laureatka konkursów wokalnych, uczestniczka wielu festiwalu i koncertów w całej Europie, prof. Ewa Czermak – która pełni obowiązki kierownika Katedry Wokalistyki, dr hab. Tadeusz Pszonka, st. wykładowca Kazimierz Myrlak, adiunkt z kwalifikacjami II st. Bogdan Makal. Wśród znakomitych absolwentów Wydziału Wokalnego wspomnieć należy o osobach, które rozślawiają imię uczelni na całym świecie, są to m.in.: Jadwiga Rappe, Ewa Małas-Godlewska oraz Aleksandra Kurzak.

Szkoła Chóralistyki

Można by chyba zaryzykować stwierdzenie, że większość wyższych uczelni posiada chór, który uświetnia swoimi występami każde ważniejsze święto i uroczystość akademicką. Prowadzący je dyrygenci to wykształceni chórmistrzowie, absolwenci szkoły chóralistyki. We Wrocławiu taka właśnie szkoła formowała się przez lata w AMuz. Studentów uczono odpowiedniej techniki interpretacji dzieła, tak aby potrafili odnaleźć się w pracy prowadzącego zespół muzyków. Zaznaczyć należy, iż rola kontynuatorów, jaka przypada absolwentom tego kierunku, spełniana jest przez nich niezależnie od faktu, czy są pracownikami uczelni. Wszak każdy kontakt z zespołem powoduje przekazanie wartości wyniesionych z klasy swego mistrza. Pierwszym z ojców założycieli Szkoły Chóralistyki był prof. **Jerzy Zabłocki**, wieloletni rektor uczelni, który sam przez lata pełnił rolę dyrygenta Chóru Oratoryjnego PW. To właśnie jego doświadczenie i cenne wskazówki pomogły absolwentom klasy profesora stworzyć wiele znakomitych zespołów chóralnych we Wrocławiu i na terenie całej Polski. Jednymi z pierwszych wychowanków założyciela byli: Grażyna Rogala-Szczerek, która od wielu już lat w sposób znakomity prowadzi Żeński Chór Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II st. im. K. Szymanowskiego we Wrocławiu „Puellae Cantantes”, oraz Włodzimierz Szomański – prowadzi on działalność pedagogiczną i instruktorską, stając się założycielem, aranżerem i członkiem wielu zespołów estradowych. Komponuje muzykę do sztuk teatralnych wystawianych w całym kraju. Pracuje jako wokalista-pedagog i aranżer w przygotowaniu licznych spektakli w teatrach wrocławskich. W 1978 r.

założył znany zespół wokalny „Spirituals Singers Band”. Absolwentem profesora jest również Piotr Ferensowicz, który przez 27 lat kierował Akademickim Chórem PW. W latach 60. do kreatora wrocławskiej chóralistyki dołączyli prof. Stanisław Krukowski oraz prof. Maria Oraczewska-Skorek. Spośród wychowanków prof. Oraczewskiej na uczelni pozostały, kontynuując tę klasę: adiunkt Bogusława Orzechowska oraz dr hab. sztuki Marta Kierska-Witczak. Wspomnieć należy również o Jadwidze Godwińskiej i Małgorzacie Podzielny, które prowadzą chóry w Szkole Muzycznej I st. im. G. Bacewicz we Wrocławiu. W 1973 r. swe klasy otworzyli: prof. Halina Bobrowicz – obecnie pełniąc funkcję dziekana Wydziału Edukacji Muzycznej, oraz prof. Lucjan Laprus – wybitny kompozytor, dyrygent, pedagog. Kontynuatorem szkoły prof. Bobrowicz na uczelni jest st. wykładowca Ewa Grygar oraz adiunkt z kwalifikacjami II st. Alan Urbanek, który ma już także swego absolwenta, młodego asystenta Artura Wróbla. Jednak także działająca poza akademią Agnieszka Franków-Żelazny kontynuuje wzorce klasy prof. Bobrowicz i realizuje jej założenia, prowadząc Chór Kameralny AM we Wrocławiu. Wśród kreatorów wrocławskiej Szkoły Chóralistyki znajdują się także: adiunkt z kwalifikacjami II st. Helena Tomaszek-Plewa – pełniąc obecnie funkcję prodziekana Wydziału Edukacji Muzycznej, oraz prof. Zofia Urbanyi-Krasnodębska – wybitna pedagog, której wychowankami są zatrudniona na uczelni adiunkt Jolanta Szybalska-Matczak, a także Małgorzata Sapiecha-Muzioł, obecnie dyrygentka Akademickiego Chóru PW.

Jerzy Zabłocki, biogram zob. s. 631.

Stanisław Krukowski, biogram zob. s. 631.

Maria Oraczewska-Skorek, biogram zob. s. 631.

SZKOŁY ARTYSTYCZNE WYDZIAŁÓW ZAMIEJSCOWYCH PWST IM. L. SOLSKIEGO W KRAKOWIE

Szkoła Teatru Lalki i Aktora

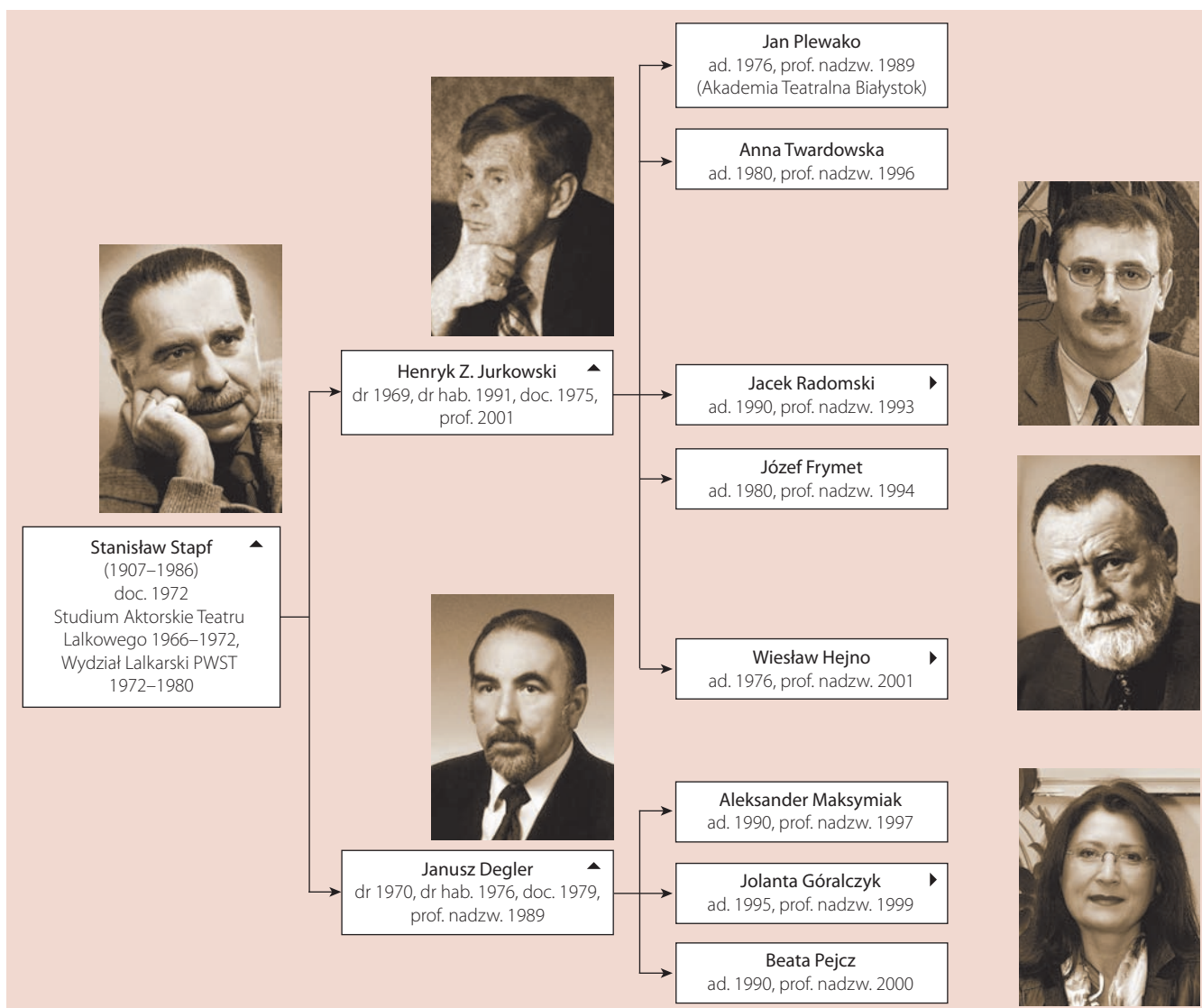
Współpraca dyrektora **Stanisława Stapfa** z redaktorem Klemensem Krzyżagórskim zmieniła oblicze teatru. W 1967 r. rozpoczęło działalność przy Teatrze „Chochlik” Studium Aktorskie Teatrów Lalkowych (SATL, 1967–1970). Teatr lalkowy we Wrocławiu w nowej formule estetycznej i organizacyjnej pojawił się na przełomie lat 1966 i 1967. Dyrektor S. Stapf

wprowadził do repertuaru sztuki skierowane do dorosłych widzów. Wystawił m.in. *Don Kichota* w reżyserii Jana Dormana, *Lodoiskę* Wojciecha Bogusławskiego, w reżyserii Andrzeja Rettingera, obsypaną nagrodami na prestiżowym festiwalu w Opolu. W repertuarze teatru pojawiły się ambitne tytuły, w programach – nowe nazwiska reżyserów, scenografów

i kompozytorów. Dla adeptów SATL teatr ten był swoistym laboratorium, w którym mogli nie tylko oglądać powstawanie przedstawienia, ale współdziałali w tworzeniu nowych idei artystycznych – nowych form teatru lalki i aktora. Autorem programu nauczania w studium był red. K. Krzyżagórski. Wśród przedmiotów podstawowych umieścił dyscyplinę: gra aktora z lalką na estradzie; miała ona edukować przyszłych lalkarzy solistów. W tym czasie propozycję pracy we Wrocławiu otrzymują lalkarze wałbrzyscy: Jan Plewako, Elżbieta i Wiesław Hejnowie. Plewako i Hejno nauczają w SATL gry lalkami teatralnymi. Krzyżagórski zaproponował podział strukturalny pracy Teatru „Chochlik”: obok Sceny Dużej powstały Scena Mała, zaadresowana do widzów dorosłych, i Scena Wędrowna, odwiedzająca przedszkolaków. K. Krzyżagórski przejął opiekę artystyczną nad Sceną Małą (inauguracja premierą *Momento de verdad* Federika Garcii Lorki w reżyserii Andrzeja Rettingera ze scenografią Jerzego Szeskiego; następnie *Czarownice* Wiesława Hejny i Jana Kurowickiego ze scenografią Eugeniusza Stankiewicza; *Pogrzeb don Juana* wg Bolesława Leśmiana ze scenografią Andrzeja Więckowskiego w reż. W. Hejny). Scena Duża i Scena Wędrowna pozostały pod opieką dyr. S. Stapfa. Przedstawienia poetyckie dla dorosłych przygotowywali lalkarze Andrzej Dziędziul i Anna

Proszkowska. K. Krzyżagórski zaproponował A. Dziędziulowi opracowanie monodramu w konwencji teatru lalkowego. Tak powstał *Wielki Książę wg Hamleta* W. Szekspira ze scenografią Andrzeja Wojciechowskiego. Przedstawienie zdobyło uznanie widzów i krytyki, a Dziędziul otrzymał kilka ważnych nagród. Niebawem w tej samej konwencji zrealizował on *Stan losów Fausta* wg J.W. Goethego i Ch. Marlowe'a ze scenografią Eugeniusza Stankiewicza. W l. 1967/1968 zmieniono nazwę teatru z „Chochlik” na Wrocławski Teatr Lalek. Myśl teatralną w dziedzinie teatru lalki i aktora kontynuował i rozwijał reżyser Wiesław Hejno (dyr. teatru 1981–2001) na Scenie Małej. Jego praca artystyczna w repertuarze dla widzów dorosłych, i dla dzieci, była dobrze oceniana przez krytykę. W 2000 r. dr H.I. Rogacki pisał: „Wiesław Hejno z uprawianego przez siebie teatru dla dzieci zdjął odium infantylności i płytkiej dydaktyczności, a teatrowi dla widzów dorosłych wyznaczył horyzonty dotychczas nie znane. Jest artystą kreującym w teatrze świat do rzeczywistości programowo niepodobny, lecz pozwalający na rozpoznawanie jej w niepokojących scenicznych ucieleśnieniach”. Hejno przygotowywał inscenizacje z Jadwigą Mydlarską-Kowal (scenograf).

W 1972 r. powstał we Wrocławiu Wydział Lalkarski PWST im. L. Solskiego w Krakowie. Program edukacji na wydziale

został oparty na programie nauczania w SATL, a tylko nazwy poszczególnych przedmiotów nauczania dostosowano do terminologii obowiązującej w PWST. Dziekan doc. Stanisław Stapf zatrudnia jako nauczycieli praktyków lalkarstwa – aktorów lalkarzy (Jan Plewako), reżyserów (Wiesław Hejno, Włodzimierz Dobromilski) i teoretyków (dr Henryk Jurkowski i dr Janusz Degler). Są to dawni wykładowcy SATL. W latach następnych zajęcia prowadzili Anna Proszkowska i Andrzej Dziedziul – aktorzy, Anna Twardowska, dr Józef Kelera – teoretyk i Wojciech Wieczorkiewicz – reżyser. W PWST w Krakowie w 1976 r. I st. kwalifikacji uzyskują wykładowcy Wydziału Lalkarskiego: Anna Proszkowska, Andrzej Dziedziul, Jan Plewako i Wiesław Hejno; w 1980 r. Mirosława Lombardo, Krzesiśława Dubiel, Anna Twardow-

ska i Józef Frymet; w 1990 r. – Beata Pejcz, Jacek Radomski, Aleksander Maksymiak; w 1993 r. – Ewa Giedroń; w 1995 r. – Jolanta Góralczyk, w 1998 r. prof. Mirosława Lombardo promuje Marka Tatkę. W 2000 r. prof. Anna Twardowska promuje Krzysztofa Grębskiego. Kwalifikacje II st. po przewodach kwalifikacyjnych uzyskują w kolejności: adiunkt Mirosława Lombardo (1984), adiunkt Anna Twardowska (1990), adiunkt Jacek Radomski (1993), adiunkt Józef Frymet (1994), adiunkt Aleksander Maksymiak (1997), adiunkt Jolanta Góralczyk (1999), adiunkt Beata Pejcz (2000), adiunkt Wiesław Hejno (2001). Taka jest linia tradycji ideowej warsztatu artystycznego w budowaniu spektaklu lalki i aktora, rozwinięta i wydoskonalona, ale wciąż rozpoznawana jako metoda kreacji teatralnej i pracy dydaktycznej Stanisława Stapfa.

Stanisław Stapf – ur. 1907 we Frysztaku Krośnieńskim; doc.; reżyser, plastyk; studia na Wydziale Filozoficznym UJ w Krakowie; polonistyka na UAM w Poznaniu. 1932 – egzamin naukowy z języka polskiego i historii literatury; 1936 – egzamin państwowy i kwalifikacje zawodowe uprawniające do nauczania w szkołach średnich i seminariach nauczycielskich; Szkoła Podchorążych Rezerwy na Wołyniu; porucznik artylerii podczas II wojny światowej; 1939–1945 w niewoli; aktor, reżyser, scenograf w teatrach obozowych; tam też trzyletnie studia plastyczne; po wojnie nauczyciel w szkołach średnich; wizytator; 1950–1960 dyr. i kier. artystyczny Państwowego Teatru Lalki i Aktora „Baj Pomorski” w Toruniu; 1963–1975 dyr. i kier. Państwowego Teatru Lalek „Chochlik” we Wrocławiu, od sezonu 1967/1968 zatwierdzona nazwa: Wrocławski Teatr Lalek. Otwiera przyteatralne Studium Aktorskie Teatrów Lalkowych (1967–1970); 1972 – organizuje i otwiera Wydział Lalkarski we Wrocławiu PWST im. L. Solskiego. Zostaje jego pierwszym dziekanem do 1975.

Klemens Krzyżagórski – ur. 1930 w Zdunach, Wielkopolska; 1958–1965 kier. literacki Państwowego Teatru Lalek w Wałbrzychu, tam organizator Estrady Poetyckiej – sceny dla dorosłych; autor scenariusza *Wieczoru sentymentalnego*, *Pieśni wolnego ducha*, *Strofskonfiskowanych*, *Trzynastego apostoła*; trzy ostatnie tytuły inscenizował i reżyserował; 1965–1966 kier. redakcji programów artystycznych wrocławskiego ośrodka TV; 1966–1971 konsultant programowy Wrocławskiego Teatru Lalek, tworzący repertuar sceny lalkowej dla dorosłych oraz program nauczania w przyteatralnym Studium Aktorskim Teatrów Lalkowych, tam też wykłada. W l. 1972–1981 konsultant programowy Państwowego Teatru Lalek w Białymstoku; tam także współtworzy przyteatralne aktorskie Studium Lalkarskie przekształcone w 1979 w Wydział Lalkarski warszawskiej PWST im. A. Zelwerowicza; 1951–debiut dziennikarski we wrocławskiej „Gazecie Robotniczej”; 1956 – współpracownik i red. periodyków społeczno-kulturalnych; publikuje reportaże, felietony, recenzje i eseje. Jest red. nac.: wrocławskiej „Odry” (1967–1972), białostockich „Kontrastów” (1974–1979), warszawskich – „Prasy Polskiej”, „Kultury”, „Literatury”. Wydał *Kłopoty z ciałem* (1969, 1975, 1979), a pod pseudonimem Maciej Kora *Zieloną medycynę* (1995, 1996) i *Aptekę w ogrodzie* (2002); był współautorem i współred. kilku tomów literatury faktu (m.in. *Pokolenie ojców*, *Pitałwał wrocławski*, *Próba ognia i próba czasu*, *Odejdźcie od nas wszystkie strachy*). Odznaczenia, m.in.: Krzyż Oficerski i Kawalerski OOP, Srebrny Krzyż Zasługi, cztery I Nagrody Klubów Twórczych Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, I Nagroda im. J. Bruna (1956), II Nagroda im. B. Prusa (1981), Nagroda Międzynarodowej Organizacji Dziennikarzy (1987), Nagroda Publicystyczna Wrocławia, Nagroda Artystyczna Białegostoku.

Henryk Zdzisław Jurkowski – ur. 1927 w Warszawie; studia na UW, 1951 – mgr; 1969 – doktorat, 1991 – habilitacja, 2001 – prof. n. hum. w Instytucie Sztuki PAN; krytyk, historyk i teoretyk teatru, autor sztuk, tłumacz, prof. Akademii Teatralnej w Warszawie i Białymstoku. 1980 – prof. i twórca l’Ecole Supérieure de la Marionette w Charleville-Mézières, 1985 – prof. Central School of Speech and Drama w Londynie, 1985 – Akademii der darstellende Kunst w Stuttgarcie, gościnie prof. m.in.: Akademii Muzycznych Umeni Prah, Teatralny Institute Sofia, Art Institut of Chicago, Cuernavaca Mexico, Santa Fe Argentina; 1973 – zatrudniony na Wydziale Lalkarskim, 1975–1978 dziekan; 1980–1983 założyciel i dziekan Wydziału Reżyserii Lalkarskiej w Białymstoku; 1990–1993 prorektor PWST w Warszawie ds. wydziału w Białymstoku. Reżyserował *Arlekin czyli sługa trzech panów*; eksper-t w redakcji *The World Encyclopedia of Contemporary Theatre* (ITI,

UNESCO); projektodawca i red. *The World Encyclopedia of Puppetry Art*; 1972–1980 sekretarz generalny, 1984–1992 prezydent, 1992 – honorowy prezydent Union Internationale de la Marionnette. Autor m.in.: *Dziejów teatru lalek* (1970, 1976, 1984), *Aspects of Puppet Theatre* (Londyn 1988, Tokio 1989, Bilbao 1990), *Dziejów literatury dramatycznej dla teatru lalek* (1991, Francja 1991), *History of en l’Europe Puppet Theatre* (USA, Wielka Brytania 1996) i *Antologii klasycznych tekstów teatrów lalek*, III t. (1999, 2001, 2003); oraz licznych tekstów w czasopismach polskich, europejskich i amerykańskich.

Janusz Degler – ur. 1938 w Sosnowcu; prof. zw.; 1961– studia na UW, 1970 – doktorat, 1976 – habilitacja; 1972 – zatrudniony w PWST na Wydziale Lalkarskim; 1979–1987 prorektor wrocławskiej filii PWST im. L. Solskiego; od 1979 na Wydziale Aktorskim PWST; 1989 – prof. nadzw.; 1975 – kier. Zakładu Teorii Kultury i Sztuki Widowiskowych na UW; czł. kolegiów redakcyjnych: serii *Dramat w Teatrze*. Teatr w Dramacie, *Encyklopedia Kultury Polskiej XX w.*, „Polish Art Studies” (1979–1983), czł. rady redakcyjnej miesięcznika „Teatr”; 1996 – współpracował z „Pamiętnikiem Teatralnym”. Czł. Komitetu Nauk o Sztuce PAN, Rady Naukowej Instytutu Sztuki PAN (1990–1993), Komitetu o Literaturze Polskiej PAN, Polskiego Towarzystwa Historyków Teatru, Polskiego Ośrodka International Theatre Institute, zastępca kier. naukowego Problemu Węzłowego CPBP 08.05 „Polska kultura narodowa, jej tendencje rozwojowe i percepcja”, przewodniczący Rady Kuratorów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich; przewodniczący komitetu redakcyjnego *Dzieł zebranych* Stanisława Ignacego Witkiewicza; opublikował m.in. *Wprowadzenie do nauki o teatrze* (t. 1–3, Wrocław 1976, 1978), *Kronika życia i twórczości S.I. Witkiewicza* („Pamiętnik Teatralny” 1–4, 1985), *Teatr w Jeleniej Górze. Materiały do historii sceny w Jeleniej Górze w latach 1945–1985* (Jelenia Góra 1985), *Problemy teorii dramatu i teatru* (Wrocław 1988); opracował i wydał pisma J. Grotowskiego, T. Terleckiego, K. Puzyny, Z. Raszewskiego, A. Micińskiej; prezes Wrocławskiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru (1972–1983), 1985 – prezes honorowy. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski i Oficerski OOP, „Zasłużony Działacz Kultury”, „Zasłużony dla Województwa Wrocławskiego”.

Igor Przegrodzki – ur. 1926 w Landwarowie pod Wilnem; prof.; aktor; 1943–1945 Studio Dramatyczne przy wileńskim Teatrze Polskim; 1944 – debiut sceniczny; 1945 – aktor Teatru Ziemi Pomorskiej w Toruniu; 1945–1949 teatry w Olsztynie, Poznaniu i Łodzi; 1949 – wrocławski Teatr Polski; 1979–1987 dziekan Wydziału Aktorskiego we Wrocławiu; 1980–1984 dyr. Teatru Polskiego, Wrocław; 2000 – aktor Teatru Narodowego w Warszawie. Dorobek: kilkadziesiąt ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych. Odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski, Oficerski i Komandorski OOP, Honorowa Odznaka Budowniczego Wrocławia, Medal 25-lecia Dolnego Śląska, Medal „Zasłużony dla Dolnośląskiego Okręgu Wojskowego”, „Zasłużony Działacz Kultury”, Nagroda Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Wrocławia, Medal Wojewody Wrocławskiego, Nagroda Ministra Kultury.

Wiesław Hejno – ur. 1936 w Bychawie; prof. nadzw.; aktor, reżyser, publicysta; w Teatrze Lalek od 1955; od 1973 – PWST; 1976 – uzyskał kwalifikację I st., 2001 – II st.; 1978–1987 dziekan Wydziału Lalkarskiego; 1987–1993 prorektor ds. wydziałów zamiejscowych we Wrocławiu PWST; 1981–2001 dyr. nac. i artystyczny Wrocławskiego Teatru Lalek; pomysłodawca (wspólnie z Elżbietą Olinkiewicz) powołania w 1992 Podyplomowego Studium Reżyserii Teatru Dzieci i Młodzieży przy Wydziale Lalkarskim i Specjalizacji Pantomimicznej przy Wydziale Aktorskim (koncepcja i program zaakceptowane przez H. Tomaszewskiego). Dorobek aktorski: ok. 60 ról; reżyseria: ok. 90 spektakli dla dzieci i dorosłych; reżyserował w teatrach

Klemens Krzyżagórski

Igor Przegrodzki

Krzysztof Kuliński

Teresa Sawicka

Mirosława Lombardo

Jerzy Schejbal

w Chorwacji, Rosji, b. NRD i Niemczech; przedstawienia dyplomowe i ok. 150 dyplomów indywidualnych studentów na Wydziale Lalkarskim; stworzył program artystyczny Małej Sceny dla dorosłych przy Wrocławskim Teatrze Lalek; m.in. reżyserował tryptyk *Fenom Władzy: Proces F. Kafki* 1985, *Gyubala Wahazara* S.I. Witkiewicza 1987, *Fausta* W.J. Goethego 1989; ponadto *Operę za trzy grosze* B. Brechta 1997, *Celestynę* F. de Rojas 1982, *Śmiesznego staruszka* T. Różewicza 2001; utworzył Centrum Sztuki Dziecka przy Wrocławskim Teatrze Lalek; prowadził kursy lalkarskie w Sarajewie i Mostarze (Bośnia), Waasa (Finlandia), Bochum (Niemcy). W 2002 ukazało się chorwackie wydanie jego książki *Lalkarz* (Lutkar). Autor felietonów radiowych. Otrzymał nagrody MKiS: indyw. III st., 1980 – zesp. II st. za rozwój szkolnictwa teatralnego we Wrocławiu, indyw. I st. (dwukrotnie), Nagrodę Prezesa Rady Ministrów zesp. i indyw., Nagrodę Miasta Wrocławia, oraz m.in. nagrody: 1985 – za *Proces* jako Przedstawienie Roku na Dolnym Śląsku; 1993 – w Teatrze Narodów w Chile; I Nagroda w Zagrzebiu; 1987 – I Nagroda za *Gyubala Wahazara* w Zagrzebiu; 1998 – I Nagroda dla *Komedii dla Mamy i Taty* w Pradze; 2001 – I Nagroda za reżyserię *Śmiesznego staruszka*.

Anna Twardowska – ur. 1941 w Kaliszu; prof. zw.; aktorka; 1980 – otrzymała kwalifikacje I st., 1990 – II st., 1996 – tytuł prof.; 1987–1993 i 1999–2002 dziekan Wydziału Lalkarskiego, 1993–1999 prorektor Wydziałów Zamiejscowych; debiut w walbrzyskim Państwowym Teatrze Lalek; ponad 80 ról, w tym we Wrocławskim Teatrze Lalek, m.in.: Belisa w *Momento de verdad*, Celestyna w *Tragikomedii o Kalikście i Melibei*, Księżniczka w *Księżniczce Turandot*, Lisica w *Porwaniu w Tiuturlistanie*, Lucy w *Operze za trzy grosze*, Pani Grubach w *Procesie*, Scabrosa Macabrescu w *Gyubalu Wahazarze*. Ważniejsze role prezentowała na międzynarodowych festiwalach w kraju i za granicą; ważniejsze prace studentów: *Kwartet na czterech aktorów* B. Schaefera, *Lysa śpiewaczka* E. Ionesco, *Wszyscy na coś czekamy i Wypisy z Mrożka* (scenariusze własne na podstawie tekstów S. Mrożka), *Szury, Lepy, Peruga czyli szwagier Europy* M. Białoszewskiego; zajęcia na Summer University Waasa (Finlandia); reżyseria w teatrze lalek Hupilainen w Kangasala (Finlandia) – *Malutka czarownica* P. Gripariego i *Bilbo Repuli* wg J.R.R. Tolkiena; 2003 – monodram *Rzeczy są inne* wg R.M. Rilkego prezentowany na WROSTJA i Festiwalu Kultury Chrześcijańskiej w Łodzi; promotor i recenzent przewodów kwalifikacyjnych I i II st.; autorka opinii wniosków o tytuł prof. oraz recenzji uczelnianych *Antologii klasycznych tekstów teatru lalek* H. Jurkowskiego i *Aby język giętki* M. Walczak; 1996–1999 ekspert RWSA; 2003 – czł. Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów. Odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi i Medalem KEN.

Jacek Radomski – ur. 1950 we Wrocławiu; prof.; 1969–1972 studia na Wydziale Pedagogicznym Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Słupsku; 1973–1974 Wydział Wokalno-Aktorski PWSM; 1977 – aktor Wrocławskiego Teatru Lalek; 1978 – ukończył studia na Wydziale Lalkarskim; 1978 – asystent, 1980 – st. asystent, 1987 – wykładowca, 1990 – adiunkt; 1990 – kwalifikacja I st., 1993 – II st.; 1993–1999 dziekan Wydziału Lalkarskiego, 1999 – prorektor wrocławskich Wydziałów Zamiejscowych PWST. Role w przedstawieniach, m.in.: Achilles w *Iliadzie* Homera, Lotnik, Pijak w *Małym Księciu* A. de Saint-Exupéryego, Smith, Matyas w *Operze za trzy grosze* B. Brechta, Nadzorca, Blok, Siewpacz w *Procesie* F. Kafki, Poeta, Henryk w *Fauście* W.J. Goethego, Boruta w *Panu Twardowskim* K. Jerzewskiej, Hrabia Strach w *Krawcu Niteczce* K. Makuszyńskiego, Aleksander w *Legendzie o Juliannie i Aleksandrze* P. Mioća, Pies w *Kocie, psie i jazzie* B. Szczepańskiej, Hastings, Burmistrz, Richmond w *Ryszardzie III* W. Szekspira, tytułowa rola w *Śmiesznym staruszku* T. Różewicza; udział w krajowych i międzynarodowych festiwalach z Wrocławskim Teatrem Lalek, m.in.: Warszawa, Opole, Tarnów, Bielsko-Biała, Jugosławia, Japonia, Szwajcaria, Belgia, Niemcy, Chile, Kanada, Chorwacja, b. ZSRR. Nagrody: Rektora PWST, Dyrektora Wrocławskiego Teatru Lalek, aktorska za rolę *Śmiesznego Staruszka* na Ogólnopolskim

Festiwalu Teatrów Lalkowych w Opolu i zespołowe w Tarnowie, Szczecinie, Toruniu, Pradze oraz w *Procesie* F. Kafki, *Krawcu Niteczce* K. Makuszyńskiego, *Ryszardzie III* Szekspira.

Krzyszława Dubiel Hrydzewicz – ur. 1934 w Chorzowie; prof. zw.; aktorka; 1957 – ukończyła studia w PWST w Krakowie; 1957–1959 aktorka w Państwowym Teatrze Śląskim w Katowicach; 1959–1965 w Państwowym Teatrze Ludowym w Nowej Hucie; 1965 – w Teatrze Polskim we Wrocławiu; 1975 – zatrudniona na Wydziale Lalkarskim; 1976–1980 wykładała w Studium Aktorskim przy Teatrze Polskim we Wrocławiu; 1980 – uzyskała kwalifikacje I st., 1984 – II st.; 1987–1993 dziekan Wydziału Aktorskiego; 1990 – prof. nadzw.; reżyserowała przedstawienia dyplomowe na Wydziale Lalkarskim i Wydziale Aktorskim (1981, 1983, 1985, 1986, 1998, 2002); wypromowała 1 osobę na I st. kwalifikacji. Ma w dorobku kilkadziesiąt ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych. Odznaczenia: Krzyż Kawalerski OOP, Srebrny Krzyż Zasługi, Nagroda Wojewody Wrocławskiego, „Budowniczy Wrocławia”, Nagroda MKiS, Nagroda Prezydenta Wrocławia, Medal KEN.

Krzysztof Kuliński – ur. 1956 w Leśnej; prof.; aktor; 1985 – ukończył studia w PWST w Krakowie i filologię polską na UW; 1984–1985 i od 1987 – w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu; 1986 – w wrocławskim Teatrze Polskim; 1993 – otrzymał kwalifikacje I st., 1999 – II st.; 2000 – prof. nadzw.; 1996–2002 dziekan Wydziału Aktorskiego; wypromował 1 nauczyciela na I st. W dorobku kilkadziesiąt ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych, m.in.: Bałandaszek w *Jeden chybiony, drugi w serce* wg S.I. Witkiewicza, Chaim w *Sztukmistrzu z Lublina* I. Singera, Antoś w *Zbrodni z premedytacją* W. Gombrowicza, Józef syn Jakuba w *Xiędze Bałwochwalczej* B. Schulza, Ryszard w *Kochanku* H. Pintera, Paweł w *Śnie* F. Dostojewskiego, Henryk w *Ślubie* W. Gombrowicza, John Hale w *Czarownicach z Salem*, Dale Harding w *Locie nad kukułczym gniazdem* K. Keseya, Robert Sivertin w *Czyż nie dobiła się koni* H. McCoya, Wielki Książę Konstanty w *Kordianie* J. Słowackiego; role telewizyjne i filmowe, m.in.: Greffier Hennebot w *Marion z Faonet* (reż. M. Favart), *Mężczyzna z Kawęczyńskiej w Wszystkie pieniądze świata* (reż. M. Warchoł), Piotr Polczyński w *Życie jak poker* (reż. W. Krzystek), Mąż w *Śladzie* (reż. J. Buchwald), Myśliciel w *Kartotece rozrzuconej* (reż. K. Kutz); reżyseria dyplomowa *Pierścienia i róży* W. Thackeraya. Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi, Medal KEN.

Teresa Sawicka – ur. 1949 w Krakowie; adiunkt; aktorka; studia w PWST w Krakowie; 2002 – dziekan Wydziału Aktorskiego; 2002 – kwalifikacje I st.; ponad 80 ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych w kraju i za granicą; 1972–1976 aktorka Teatru Narodowego w Warszawie – role, m.in.: Maryna w *Weselu* S. Wyspiańskiego, Biana w *Białym Malżeństwie* T. Różewicza, Elwira w *Trzy po trzy* A. Fredry; 1976–1984 Teatr Współczesny we Wrocławiu – role, m.in.: Anna Livia w *Annie Livii* wg J. Joyce’a, Księżna Himalaj w *Operetce* W. Gombrowicza, Felice w *Pulapce* T. Różewicza, Kobieta w *Dżumie* A. Camusa, Kornelia w *Iridionie* Z. Krasińskiego; 1984–2001 Teatr Polski we Wrocławiu – role, m.in.: Pani Alving w *Upiorach* H. Ibsena, Solange w *Pokojówkach* J. Geneta, Dyndalska w *Damach i huzarach* A. Fredry, Żona w *Miazdze* J. Andrzejewskiego, Barbara w *Mayday* R. Cooneya; także w języku angielskim Helena Modrzejewska w *Imigrant Quinn* K. Branuna w Dublinie, Buffalo, Chicago; role filmowe, m.in.: Irena w *Kung-Fu* (reż. J. Kijowski), Wychowawczyni w *Nadzorze* (reż. W. Saniewski), Żona w *Dokąd człowieku* (reż. J. Kołodziejczyk), Żona w *Historiach miłosnych* (reż. J. Stuhr); role telewizyjne, m.in.: Brandachystowa w *Śmierci Tarekina* (reż. W. Wodecki), Katarina w *Kosmosie* (reż. E. Korin), Matka w *Kartotece rozrzuconej* (reż. K. Kutz); reżyserowała dyplomowe *Nasze miasto* T. Wildera, *Igraszki z diabłem* J. Drdy, *Trzy siostry* A. Czechowa, *Bal manekinów* B. Jasińskiego; w teatrach reżyserowała: *Z Bakakaju* W. Gombrowicza, *Chłopiec o trzynastu ojcach* A. Roda-Roda, *Chce się żyć* W. Szukszyna; powołała fundację PROSCENIUM i Teatr K2; prowadziła warsztaty w Atenach (1998);

otrzymała nagrody aktorskie: 1978, 1984 – Kalisz, 1979, 1981, 1993 – Wrocław, 1980 – nagroda filmowa w Koszalinie. Odznaczenia: Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Nagroda MKiS, Nagroda Prezydenta Wrocławia, Prezydenta Łodzi, Nagroda Rektora PWST.

Jolanta Góralczyk – ur. 1958 w Świebodzinie; prof. nadzw.; 1981 – mgr Wydziału Lalkarskiego; 1983 – asystent na Wydziale Lalkarskim, 1995 – adiunkt; 1995 – uzyskała kwalifikacje I st., 1999 – II st.; 1983 – aktorka we Wrocławskim Teatrze Lalek, uczestniczyła w inscenizacjach Małej Sceny; 2002 – dziekan Wydziału Lalkarskiego. Role, m.in.: Panna Bürstner w *Procesie*, Morbidetto w *Gyubalu Wahazarze*, Mefisto w *Fauście*, Ryszard III w *Królu Ryszardzie III*, Kobieta w *Recydingu* i w *Śmiesznym staruszk*; w sztukach dla dzieci, m.in.: Matka Stasia w *Komedii dla Mamy i Taty*, Królowa w *Krzęsiwie*, *Dzikich łabędziach* i *Bajce o księciu Pipo*, Sowa w *Kubusiu Puchatku*, Matka, Mysz w *Tygrysie Pietruku*, Cyganka w *Krawcu Niteczce*, Czarna Pantera, Sroka, Kotka w *Kocie, psie i jazzie*, Czarownica w *Szewczyku Dratewce*, Czarownica, Mieszczka w *Smoku Strachocie*, Strażnik Sezamu w *Ali Babie i 40 rozbójnikach*, Cruella de Mon w *101 Dalmatyńczykach*, Afrodyta w *Prometeuszu*; realizacje telewizyjne, koncerty i spektakle muzyczne, m.in. *Ósmy krag*, *Kraina Pozorna*; przedstawienia ze studentami: *Kram z piosenkami*, *Piosenki Kurta Tucholskiego*, *Opera za trzy grosze*, *Ania z Zielonego Wzgórza*; 1998 – wygłosiła referat *Zadania, jakie stawia przed aktorem współczesny teatr lalek* na IV Międzynarodowych Spotkaniach Szkół Lalkarskich. Wyroznienia: na Wrocławskim Przeglądzie Piosenki Aktorskiej – 1979 i 1980, II Nagroda na Festiwalu Piosenki Studenckiej w Krakowie – 1979, Srebrna Iglica – 1998, Nagroda Rektora PWST – 1999.

Mirosława Lombardo – ur. 1937 w Ostrogu; prof. zw.; aktorka; studia na PWST w Łodzi; 1980 – uzyskała kwalifikacje I st., 1984 – II st., 1996 – tytuł prof. sztuki teatralnej; pracowała m.in. w teatrach w Poznaniu, Koszalinie, Szczecinie, we Wrocławiu (Teatr Polski 1967–1969); wiele ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych, m.in. Julia w *Romeo i Julii* W. Szekspira, Irina w *Trzech siostrach* A. Czechowa, Rachel w *Weselu* S. Wyspiańskiego, Alison

w *Miłości i gniewie* J. Osborna, Elżbieta w *Czarownicach* z Salem A. Millera, Madge w *Garderobianym* R. Harwooda, Matka w *Kartotece rozrzuconej* T. Różewicza, Matka R. Wojaczka w filmie *Wojaczek...* (reż. J. Majewski); opieka pedagogiczna nad pracą dyplomową mgr M. Król i mgr E. Latochy (Zakład Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego 1995 i 1996) oraz pracą kwalifikacyjną na I st. J. Deleżyńskiego (1993) i M. Tatki (1997); recenzja pracy twórczej i teoretycznej mgr E. Czaplińskiej do przewodu kwalifikacyjnego I st. (1999) i mgr A. Kramarczyk (2001); publikacje w „Notatniku Teatralnym”; opracowanie podręcznika *Przewodnik po starannej polszczyźnie* (1988), recenzja podręcznika B. Toczyskiej *Sarabanda w chaszczach*, wstęp do książki B. Toczyskiej *Głośno i wyraźnie*; 2000–2002 ekspert RWSA; przygotowanie pokazów studentów na „drzwi otwarte” oraz Festiwal Nauki Dolnośląskiej. Odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi, nagrody: dla najlepszej aktorki Szczecina (1966 i 1967), na Festiwalach Sztuk Rosyjskich i Radzieckich (1962 i 1967), MKiS II st. indy. oraz za wybitne osiągnięcia artystyczne i pedagogiczne, Nagrody Rektora PWST.

Jerzy Schejbal – ur. 1946 w Hebdowie; prof. nadzw.; 1968 – mgr; 1993 – uzyskał kwalifikacje I st., 2000 – II st.; 1993–1996 dziekan Wydziału Aktorskiego; wiele ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych, m.in.: Witold w *Transatlantyku* W. Gombrowicza, Pan Młody w *Weselu* S. Wyspiańskiego, Valmont w *Niebezpiecznych związkach*, Garderobiany w *Garderobianym* R. Harwooda, Maksudow w *Opowieści teatralnej* M. Bułhakowa, Tartuffe w *Świętoszku* Moliere; reżyseria dyplomowa: *Garbus* S. Mrożka, *Lekcja* E. Ionesco, *Tango* S. Mrożka; opieka artystyczna nad spektaklem dyplomowym pantomimiczno-ruchowym *Świątokradztwo* dla TV. Nagrody aktorskie: I w Kaliszu i Rzeszowie, Srebrna i Złota Iglica; pracował w Teatrze im. J. Osterwy w Lublinie 1970–1972; następnie w Teatrze Polskim w Poznaniu 1972–1976; w l. 1976–1980 w Teatrze Współczesnym we Wrocławiu; od 1980 do dzisiaj w Teatrze Polskim we Wrocławiu. W dorobku artystycznym kilkadziesiąt ról teatralnych, telewizyjnych i filmowych. Odznaczenia: Srebrny i Złoty Krzyż Zasługi, Zasłużony dla Miasta Wrocławia.